ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

ปริญญา

จิตวิทยาชุมชน | จิตวิทยา

สาขา | **ภาควิชา**

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Factors Influencing Altruism for Maintaining Ancient World Culture Heritage of High School Students in Ayutthaya Wittayalai School, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

นามผู้วิจัย นายอธิ ธนธรรมคุณ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง งามลมัย ผิวเหลือง, ปร.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....

(อาจารย์ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน, กศ.ด.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สุรินยา, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... **เดือน** ..... **พ.ศ** .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ของนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Factors Influencing Altruism for Maintaining Ancient World Culture Heritage of High School Students in Ayutthaya Wittayalai School, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

โดย

นายอธิ ธนธรรมคุณ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)
พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อธิ ธนธรรมคุณ 2556: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน) สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง งามลมัย ผิวเหลือง, ปร.ด. 195 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และระดับการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนมัธยมปลาย และ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่ร่วมกันอธิบายความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย ข้อมูลเก็บจากนักเรียนมัธยมปลาย ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า พบว่าเยาวชนมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูง มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในระดับสูง การรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูง และการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยร่วมกันอธิบายได้ร้อยละ 50.8 (R^2 = .508)

_____ _____ ___ / ___ / ___

ลายมือชื่อนิสิต **ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Ati Tanathummakhun 2013: Factors Influencing Altruism for Maintaining Ancient World Culture Heritage of High School Students in Ayutthaya Wittayalai School , Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Master of Science (Community Psychology), Major Field: Community Psychology, Department of Psychology. Thesis Advisor: Assistant Professor Wing Commander Ngamlamai Piolueang, Ph.D. 195 pages.

The objectives of this study were 1) to study the level of altruism for maintaining ancient world culture heritage level, knowledge of the culture heritage, level of self-efficacy, and level of social support of high school students, and 2) to study the influence of personal factors. the knowledge of the world culture heritage, self-efficacy, and social support, that could explain altruism for maintaining the ancient world culture heritage of high school students. Research instrument was the questionnaires, data were analyzed by using statistical methods; percentage, mean, standard deviation, and stepwise regression analysis.

The results were as follows: firstly, the altruism for maintaining ancient world culture heritage was at the high level, self-efficacy was at the high level, social support was at the high level, and the knowledge of the culture heritage was at the high level. Secondly, the study were found that independent variables. including knowledge of the culture heritage, self-efficacy, and social support, could predict altruism for maintaining ancient world culture heritage with the statistical significance of .05 and explained at 50.8 percents (R^2 = .508)

_____ _____ ___ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง ดร.งามลมัย ผิวเหลือง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม พันตรีหญิง พนมพร พุ่มจันทร์ ประธานการสอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนการแก้ไขในสิ่งบกพร่องต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมาไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้สละเวลา ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สมบูรณ์ และ ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของภาควิชาจิตวิทยาทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพระคุณของบิดา มารดา ครอบครัว และเพื่อนๆ อันได้แก่ นางสาวสุรีพันธ์ ชุมสำโรง และเพื่อนจิตวิทยาชุมชน ภาคปกติรุ่นที่ 8 ทุกท่านที่ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนจนกระทั่งบรรลุจุดมุ่งหมาย

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ขอน้อมรำลึกถึงบูรพาจารย์ทุกท่าน และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้

อธิ ธนธรรมคุณ

มิถุนายน 2556

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (7)

บทที่ 1 บทนำ 1

ความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5

ขอบเขตของการวิจัย 6

นิยามศัพท์ 8

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร 15

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมรดกโลก 15

แนวคิดเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อ 26

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง 32

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม 43

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 49

สรุปแนวคิดและทฤษฎีสู่กรอบแนวคิดการวิจัย 52

กรอบแนวคิดการวิจัย 57

สมมติฐานการวิจัย 58

บทที่ 3 วิธีการวิจัย 59

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 59

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 61

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 66

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 67

การเก็บรวบรวมข้อมูล 69

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การวิเคราะห์ข้อมูล 70
สถิติที่ใช้ในการวิจัย 71
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย 72
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์ 73
ผลการวิจัย 73
ข้อวิจารณ์ 102
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ 120
สรุปผลการวิจัย 120
ข้อเสนอแนะ 125

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 128

ภาคผนวก 137
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 138
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 149
ภาคผนวก ค ความรู้เกี่ยวกับมรดกโลกและโบราณสถานมรดกโลก
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 158
ภาคผนวก ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ 193

ประวัติการศึกษาและการทำงาน 195

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามโรงเรียน	60
2	การกระจายร้อยละของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามคุณลักษณะส่วนบุคคล	73
3	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองรายด้าน	83
4	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	83
5	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการสนับสนุนทางสังคมรายด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	84
6	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	84
7	ตารางแสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	85
8	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม	89

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของนักเรียนมัธยมปลาย	90
10	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น	92
11	ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ	95
12	ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก	97
13	การสรุปตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ อิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	100

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายด้าน และโดยรวม	150
2	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น	150
3	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ	151
4	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก	151
5	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองรายด้าน และโดยรวม	152
6	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง	152
7	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้แก่ผู้อื่น	153
8	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น	153

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
9	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการสร้างความรู้สึกทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น	154
10	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการสนับสนุนทางสังคมรายด้าน และโดยรวม	154
11	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	155
12	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	156
13	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน	157
14	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	157

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยด้านพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และปัจจัยส่วน บุคคล (P)	34
2	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นที่มา	35
3	ผลที่แตกต่างกันของพฤติกรรมที่เกิดจากการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น	36

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาชาติไทยให้มีความมั่นคง มีความอยู่ดีมีสุขร่วมกันของประชาชน ต้องพัฒนาในส่วนต่างๆ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมเป็นสำคัญ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาช้านาน มีศิลปวัฒนธรรม มีขนบธรรมเนียมประเพณี มีภาษาพูด การแต่งกาย และมีตัวอักษรเป็นของตนเอง ศิลปวัฒนธรรมไทยมีความละเอียดอ่อน สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม ความเจริญรุ่งเรือง ความละเมียดละไมของจิตใจและความประณีตในทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งล้วนแต่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ซึ่งบรรพบุรุษได้เพียรพยายามประดิษฐ์คิดสร้างไว้ด้วยความวิจิตรบรรจงสวยงาม สะเทือนอารมณ์แก่ผู้ที่ได้พบเห็น และได้หวงแหนพิทักษ์รักษาสืบสานให้เป็นมรดกตกทอดมาจนถึงลูกหลานไทยในปัจจุบันนี้ จึงเป็นหน้าที่ของลูกหลานไทยจะได้ช่วยกันอนุรักษ์สืบทอดเจตนารมณ์ไม่ทำลายให้สูญหาย และช่วยกันพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าเป็นมรดกคู่กับชาติไทยตลอดไป (สุธีร์ ธีระปัญญาพงศ์ 2540 : 97)แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทุนต่างๆ ของประเทศ ซึ่งทุนทางวัฒนธรรมนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของทุนทางสังคมและเป็นจุดแข็งที่สามารถเชื่อมโยงทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีพลังไปเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขร่วมกันของคนในชาติได้ตามจุดมุ่งหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: 43)

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ความเป็นอัจฉริยะในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าของมนุษย์ เพื่อความอยู่รอด (สุพิศวง ธรรมพันทา, 2532: 6-9) รวมถึงเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตในแต่ละสังคม เป็นมรดกทางสังคมที่จะต้องมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้วัฒนธรรมนั้นยังคงอยู่ต่อไป (สุพัตรา สุภาพ, 2541: 102-104) ดังนั้นเราควรตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมนี้ไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ที่ไม่เพียงแต่จะมีความสำคัญต่อชนในชาติเท่านั้น ยังถือได้ว่ามีความสำคัญ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ต่อมวลมนุษยชาติด้วย และถือเป็นหน้าที่ของคนทั่วโลกที่จะต้องร่วมกันดูแลรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้นให้ยังคงคุณค่า เป็นสมบัติของมวลมนุษยชาติต่อไป (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553)

มรดกทางวัฒนธรรมนั้นหมายถึง สถานที่ซึ่งเป็นโบราณสถานไม่ว่าจะเป็นงานด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หรือแหล่งโบราณคดีทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำ หรือกลุ่มสถานที่ก่อสร้างยกหรือเชื่อมต่อกัน อันมีความเป็นเอกลักษณ์ หรือแหล่งสถานที่สำคัญอันอาจเป็นผลงานฝีมือมนุษย์หรือเป็นผลงานร่วมกันระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีคุณค่าความล้ำเลิศทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ มานุษยวิทยา หรือวิทยาศาสตร์ สำหรับมรดกทางวัฒนธรรมในประเทศไทยที่ได้รับการแต่งตั้งจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแหล่งโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ความเป็นชาติไทยและมีชื่อเสียง ได้แก่ นครประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553) โบราณสถานซึ่งเป็นมรดกอันสำคัญที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้กับแผ่นดินเป็นถาวรวัตถุอันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองในยุคนั้น โบราณสถานมีความสำคัญต่อท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างยิ่ง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมืองการปกครอง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544: 205 – 206) แต่จากการพัฒนาแหล่งสถานที่ตั้งโบราณสถานในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นการขยายความเจริญทางด้านวัตถุ ด้านกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างถนน การสร้างบ้านเรือนบดบังทัศนียภาพของโบราณสถาน แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ความไม่ดูแลเอาใจใส่ ขาดการทำนุบำรุงรักษามรดกโลกอย่างจริงจังตามเงื่อนไขของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก ซึ่งอาจจะทำให้แหล่งโบราณสถานเหล่านี้ถูกลดถอยความสำคัญ เพิกถอนจากการเป็นมรดกโลกในอนาคตได้ (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553)

ในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานเป็นการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัฒนธรรมมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ภาครัฐ และเอกชนจะมีหน่วยงานดูแลเอาใจใส่และออกกฎระเบียบเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่มีแหล่งโบราณสถาน อย่างไรก็ตามยังมีโบราณสถานหลายแห่งที่ยังคงถูกรบกวนและถูกทำลายอย่างขาดจิตสำนึก ซึ่งผู้ที่ทำลายโบราณสถานอันเป็นสมบัติของชาตินั้นตัวการสำคัญคือลูกหลานไทยนั้นเอง นับว่าเป็นเรื่องที่น่ากังวล ห่วงใยในมรดกของชาติ เป็นปัญหาที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไข

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่มนุษย์เข้ามามีส่วนในการทำลายในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการไม่ให้ความร่วมมืออย่างจริงจังในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน อาจส่งผลให้คุณค่าของแหล่งโบราณสถานลดลง และอาจทำลายคุณค่าของโบราณสถานในที่สุด (ธยาภัทร เหมวรกุล, 2547: 5) ประเด็นของวัฒนธรรมเป็นบริบทที่วงการการศึกษาทั่วไป และศิลปศึกษาของไทยและต่างประเทศต่างก็ให้ความสนใจ และใส่ใจมากว่าสองทศวรรษแล้ว ในประเทศไทยแนวโน้มและแนวทางการศึกษาเน้นเรื่องของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ไทย ในขณะที่วงการศิลปศึกษาในต่างประเทศให้ความสนใจในประเด็นของการเรียนรู้ให้เกิดความรักหวงแหนในมรดกประจำชาติ และศิลปวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ซึ่งเป็นผลพวงมาจากแนวทางการปฏิรูปหลักสูตรศิลปศึกษาแบบ DBAE (Discipline-Based Art Education) ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ในทศวรรษที่ 1960 ในประเทศสหรัฐอเมริกา นักวิชาการในประเทศสหรัฐอเมริกาบางคนระบุว่า ในสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ประกอบขึ้นด้วยวัฒนธรรมหลายวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความแตกต่างกันไปตามแนวความคิด ความเชื่อ เชื้อชาติ ศาสนา ลักษณะภูมิประเทศ และความเชื่อทางการเมือง (Chalmers 1992: 18 ; Orr and Reeve 1985: 11) มีการถ่ายทอดและสืบเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้นวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีลักษณะเฉพาะ มีความเป็นเอกลักษณ์และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าแก่การดำรงรักษาเพื่อสืบทอดให้คงอยู่ตลอดไป วัฒนธรรมที่แสดงออกถึงความเป็นเอกราชของชาติไทย ได้มีการสั่งสมความรู้ ประสบการณ์มาตั้งแต่อดีต มีการถ่ายทอดแก่คนรุ่นหลัง รวมทั้งมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับวิถีของคนไทยตลอดเวลา เมื่อเป็นเช่นนี้ควรจะมีการศึกษาถึงเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมอย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและสามารถถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้อย่างเข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย (ศันสนีย์ จะสุวรรณ และ สุจิตรา แสงหิรัญ, 2537: 35)

การส่งเสริมให้เยาวชนเห็นความสำคัญและช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เป็นมรดกโลกนั้น ควรปลูกฝังในเรื่องของความเอื้อเฟื้อ เพราะว่าความเอื้อเฟื้อน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยเหลือ ดูแล และเสียสละ เพื่อประโยชน์ของส่วนร่วมโดยเกิดจากความตั้งใจที่จะทำของเยาวชนเอง นอกจากนี้การกระตุ้นให้เยาวชนได้รับรู้ความสามารถของตนเอง น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและผลักดันให้เยาวชนแสดงออกถึงพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อที่จะช่วยในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรมของชาติ เพราะว่า จากแนวคิดของ Bandura การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self Efficacy) เป็นความเชื่อมั่นหรือการรับรู้ในความสามารถของตนเองที่จะจัดการและปฏิบัติพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นแรงผลักดันให้เกิดแรงจูงใจ อารมณ์ และการกระทำของบุคคล บุคคล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะมีความกระตือรือร้น ต้องการความสำเร็จจะใช้ความพยายามมุมานะไม่ย่อท้อ (Bandura, 1986) กลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นวัยแห่งการปรับตัว เชื่อมต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ (พรพิมล เจียมนาครินทร์, 2539: 13) เริ่มมีความสนใจกิจกรรมใหม่และกิจกรรมที่มีประโยชน์ รวมถึงสนใจในด้านวัฒนธรรมประเพณี เริ่มสามารถเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีว่ามีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมอย่างไร หากมีการให้ความรู้ ความเข้าใจ และชักจูงให้เยาวชนสนใจอย่างถูกต้องเหมาะสม จะสร้างให้เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา เป็นบุคคลที่รู้จักรักและสงวนวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ต่อไป (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 362)

การดำเนินงานวัฒนธรรมต้องยึดมั่นในกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคส่วน เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกชีวิตในสังคม ส่วนสำคัญคือภาคประชาชน ที่ถือเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: 47) โดยที่สถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลา ปลูกฝังค่านิยม วิถีปฏิบัติ หล่อหลอมวิถีชีวิต และวัฒนธรรมต่างๆ คือ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยการอบรม สั่งสอน แนะนำ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน (ปัญญา รุ่งเรือง, 2545: 36-38) และหากเยาวชนได้รับการสนับสุนนทางสังคมที่ดีจนทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก็จะทำให้เกิดความเอื้อเฟื้อและช่วยกันดูแล ปกป้อง รักษา โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรมในชุมชนที่ตนอาศัย มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาอิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชน โดยการศึกษาเยาวชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะ โบราณสถานในจังหวัดอยุธยาซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นโบราณสถานมรดกโลกนั้น มีแนวโน้มที่จะถูกถอดออกจาการเป็นโบราณสถานมรดกโลกจากการพัฒนาต่างๆที่ไม่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ให้เป็นมรดกโลกตามเกณฑ์ขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) โดยผลการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่องค์กรต่างๆ ในการเสริมสร้างความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นกับเยาวชน รวมถึงยังเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานต่างๆได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะปลูกฝังความเอื้อเฟื้อให้แก่เยาวชนเพื่อให้ทุกส่วนได้ร่วมมือกันในการดูแล รักษา ปกป้องและอนุรักษ์วัฒนธรรมซึ่งเป็นสมบัติของชาติซึ่งได้รับการยอมรับให้เป็นมรดกของโลกให้คงอยู่สืบต่อไป และเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาด้านความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และระดับการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนมัธยมปลาย

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่ร่วมกันอธิบายความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ระดับการสนับสนุนทางสังคม ระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครอง โรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชนต่างๆ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่นๆ ในการพัฒนามัธยมปลายให้มีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เพื่อสามารถพัฒนาตนเอง ชุมชน และประเทศชาติต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมปลาย ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,638 คน
(ข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอยุธยา ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2553)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

    1.1 เพศ

    1.2 ผลการเรียน

    1.3 แผนการเรียน

    1.4 ระดับการศึกษา

    1.5 การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

    1.6 การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน/จังหวัด

    1.7 ความสนใจช่วยทำกิจกรรม

    1.8 ลักษณะครอบครัว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.9 รายได้ของครอบครัว

1.10 การศึกษาของบิดา

1.11 การศึกษาของมารดา

1.12 อาชีพของบิดา

1.13 อาชีพของมารดา

1.14 สถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชนของบิดา

1.15 สถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชนของมารดา

2. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

3. การรับรู้ความสามารถของตนเอง ประยุกต์ใช้แนวความคิดของ Bandura (1997) ซึ่งประกอบด้วย 4 แหล่ง ดังนี้

3.1 การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง

3.2 การรับรู้ว่าตนมีความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น

3.3 การรับรู้ว่าตนมีความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น

3.4 การรับรู้ว่าตนมีความสามารถในการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การสนับสนุนทางสังคม ใช้แนวความคิดของ House (1981) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ และจำแนกตามแหล่งการสนับสนุน 3 แหล่ง ดังนี้

4.1 การสนับสนุนจากครอบครัว

4.2 การสนับสนุนจากโรงเรียน

4.3 การสนับสนุนจากชุมชน

ตัวแปรตาม ได้แก่

ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมชุมชน ประยุกต์ใช้แนวความคิดของ Bartal and Raviv (1982 อ้างใน ธีระพร อุวรรณโณ 2535: 292) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น

2. ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจ

3. ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

นิยามศัพท์

วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ ที่ทั้งบุคคลและสังคมถือปฏิบัติและถ่ายทอดสืบต่อกันมาอย่างมีแบบแผน อันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชนในสังคมนั้นๆ ให้มีความเป็นระเบียบ กลมเกลียว และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง สิ่งก่อสร้าง โบราณสถานที่ได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโก ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัด พระราชวังโบราณ เจดีย์ กำแพงเมืองโบราณ ปราสาทอาคารสถานที่ และสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในที่นี้หมายถึงสิ่งก่อสร้างหรือโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกจาก องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO)

โบราณสถานมรดกโลก หมายถึง โบราณสถานที่อยู่ในบริเวณนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม

นักเรียนมัธยมปลาย หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะเฉพาะของเยาวชนซึ่งประกอบด้วย เพศ ผลการเรียน แผนการเรียน ระดับการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน/จังหวัด ความสนใจช่วยทำกิจกรรม ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา สถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชนของบิดา และสถานภาพเกี่ยวกับกรทำกิจกรรมในชุมชนของมารดา

เพศ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นเพศชาย หรือเพศหญิง ของเยาวชน

ผลการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยหรือคะแนนสะสมตลอดหลักสูตรการศึกษาของเยาวชนในเทอมล่าสุดของปีที่ตอบแบบสอบถาม

แผนการเรียน หมายถึง กลุ่มการเรียนหรือสาขาวิชาที่เรียนของเยาวชนในเทอมล่าสุดของปีที่ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับชั้นที่เยาวชนศึกษาอยู่ในเทอมล่าสุดของปีที่ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมที่มีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับวัฒนธรรมภายในโรงเรียนที่เยาวชนศึกษาอยู่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน/จังหวัด หมายถึง การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงออกที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมภายในชุมชน/จังหวัดที่เยาวชนอาศัยอยู่

ความสนใจช่วยทำกิจกรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในโรงเรียน ชุมชนและภายในจังหวัดที่เยาวชนอาศัยอยู่

ลักษณะครอบครัว หมายถึง รูปแบบของการอยู่ร่วมกันของครอบครัวเยาวชน และสมาชิกในครอบครัว แบ่งออกเป็น ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย

ครอบครัวเดี่ยว หมายถึง ครอบครัวที่มีเฉพาะ สามี ภรรยา บุตร

ครอบครัวขยาย หมายถึง ครอบครัวใหญ่ที่ประกอบด้วยญาติพี่น้องของสามีหรือภรรยา เช่น พี่ ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย ลุงอยู่ร่วมกันในครอบครัว ทั้งนี้รวมถึงการที่ครอบครัวแยกกันอยู่กันคนละบ้านแต่ยังอยู่ในพื้นที่เดียวกัน

รายได้ของครอบครัว หมายถึง จำนวนเงินที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่ทำประจำของบิดาและมารดาของเยาวชนรวมกัน เป็นรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

การศึกษาของบิดา หมายถึง วุฒิทางการศึกษาสูงสุดของบิดาของเยาวชน

การศึกษาของมารดา หมายถึง วุฒิทางการศึกษาสูงสุดของมารดาของเยาวชน

อาชีพของบิดา หมายถึง ลักษณะการประกอบการของบิดาอันเป็นแหล่งที่มาของรายได้ประจำเพื่อเลี้ยงชีพ

อาชีพของมารดา หมายถึง ลักษณะการประกอบการของมารดาอันเป็นแหล่งที่มาของรายได้ประจำเพื่อเลี้ยงชีพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชนของบิดา หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบหรือบทบาททางสังคมของบิดา ที่เกี่ยวข้องกับงานส่วนรวมภายในชุมชนที่เยาวชนอาศัยอยู่

สถานภาพเกี่ยวกับกรทำกิจกรรมในชุมชนของมารดา หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบหรือบทบาททางสังคมของมารดา ที่เกี่ยวข้องกับงานส่วนรวมภายในชุมชนที่เยาวชนอาศัยอยู่

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม หมายถึง ข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมมรดกโลก คือ ประวัติศาสตร์ ที่ตั้ง ความสำคัญ แนวทางการอนุรักษ์ วิธีการดูแล และปกป้องวัฒนธรรมที่เป็นมรดกโลกในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่

การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การพิจารณาตัดสินของเยาวชนเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถพอที่จะจัดการและกระทำพฤติกรรมบางอย่างให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้มากน้อยเพียงใด และตนเองมีความสามารถอยู่ในระดับใด โดยวัดใน 3 มิติ คือ (1) ถึงแม้ว่าจะพบงานที่ยาก (2)จะมุ่งมั่นทำด้วยความมั่นใจและ (3) แผ่ขยายโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น และ ความสามารถในการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น

การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง หมายถึง การพิจารณาตัดสินของเยาวชนเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถเพียงพอที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยแบ่งเป็น 3 มิติ คือ (1) ถึงแม้ว่าจะพบงานที่ยาก (2)จะมุ่งมั่นทำด้วยความมั่นใจและ (3) แผ่ขยายโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ โดยมีตัวชี้วัด คือ เยาวชนมีการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถเพียงพอที่จะดูแล ปกป้อง รักษาวัฒนธรรม เยาวชนมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถกระทำได้ด้วยความสำเร็จ ถูกต้อง เหมาะสม มีความพยายาม ความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการทำงาน และ ชอบทำงานที่ท้าทายความสามารถ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น หมายถึง การพิจารณาตัดสินของเยาวชนเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถในการเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นได้มากน้อยเพียงใดโดยแบ่งเป็น 3 มิติ คือ (1) ถึงแม้ว่าจะพบงานที่ยาก (2)จะมุ่งมั่นทำด้วยความมั่นใจและ (3) แผ่ขยายโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ โดยมีตัวชี้วัด คือ เยาวชนมีการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถในการเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น เช่น การเป็นแบบอย่างในการดูแล ปกป้อง รักษาศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่

การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น หมายถึง การพิจารณาตัดสินของเยาวชนเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถในการชักจูง โน้มน้าวให้ผู้อื่นมาร่วมทำงานเพื่อให้งานประสบความสำเร็จและเพื่อนร่วมงานมีความพึงพอใจได้มากน้อยเพียงใดโดยแบ่งเป็น 3 มิติ คือ (1) ถึงแม้ว่าจะพบงานที่ยาก (2)จะมุ่งมั่นทำด้วยความมั่นใจและ (3) แผ่ขยายโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ โดยมีตัวชี้วัด คือเยาวชนมีการพิจารณาเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถพูดให้ผู้อื่นคล้อยตามความคิดของตน มีความสามารถชักจูงให้ผู้อื่นมาร่วมทำงานเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้อื่นเต็มใจที่จะมาทำงานร่วมกันโดยสมัครใจ เช่น การชักจูงให้คนในครอบครัว เพื่อน และคนในชุมชนช่วยกันดูแล ปกป้อง และร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรม

การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านความสามารถในการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น หมายถึง การพิจารณาตัดสินของเยาวชนเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถในการทำตัวให้คุ้นเคยกับบุคคล สถานการณ์ใหม่ ๆ การกระทำใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีอุปสรรคสามารถกระตุ้นตนเองและผู้อื่นให้ใช้ความพยายามมากขึ้น มีการยอมรับผลที่เกิดขึ้นแม้จะประสบความล้มเหลวมากน้อยเพียงใดโดยแบ่งเป็น 3 มิติ คือ (1) ถึงแม้ว่าจะพบงานที่ยาก (2)จะมุ่งมั่นทำด้วยความมั่นใจและ (3) แผ่ขยายโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ โดยมีตัวชี้วัด คือ เยาวชนมีการพิจารณาเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองมีความสามารถในการปรับตัวให้คุ้นเคยกับสถานการณ์ใหม่ กับบุคคลที่เพิ่งพบกันใหม่ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีเหตุการณ์หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาเป็นอุปสรรค ก็สามารถกระตุ้นตนเองและผู้อื่นให้ใช้ความพยายามในการเผชิญหน้ากับอุปสรรคนั้นมากขึ้น มีการยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นตามความเป็นจริง เช่น การให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในการอธิบายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโบราณสถานที่เป็นมรดกโลก การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยปกป้องวัฒนธรรมในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของเยาวชน ในการได้รับความรัก การยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งการช่วยเหลือให้คำปรึกษาจาก ครอบครัว โรงเรียน และ ชุมชน ทำให้เยาวชนมีกำลังใจรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในการธำรงรักษาวัฒนธรรมชุมชน

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนในการได้รับการสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจ ได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ความสำคัญของโบราณสถาน แหล่งข่าวสารต่างๆ ได้รับการสนับสนุนในเรื่องสิ่งของที่จำเป็นรวมทั้งเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลาที่เป็นประโยชน์ และการให้ข้อมูลในการเรียนรู้ตัวเองหรือข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรอง ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง จากคนในครอบครัวในการธำรงรักษาวัฒนธรรมตลอดจนเปิดโอกาสให้บุคคลในครอบครัวได้แสดงความคิดเห็น

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนในการได้รับการสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจ ได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ความสำคัญของโบราณสถาน และแหล่งข่าวสารต่างๆ ได้รับการสนับสนุนในเรื่องสิ่งของที่จำเป็นรวมทั้งเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลาที่เป็นประโยชน์ และการให้ข้อมูลในการเรียนรู้ตัวเองหรือข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรอง ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง ตลอดจนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น จากเพื่อน ครู และโรงเรียนในการธำรงรักษาวัฒนธรรม

การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน หมายถึง การรับรู้ของเยาวชนในการได้รับการสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจ การสนับสนุนเกี่ยวกับข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ความสำคัญของโบราณสถาน และแหล่งข่าวสารต่างๆ ได้รับการสนับสนุนในเรื่องสิ่งของที่จำเป็นรวมทั้งเรื่องการเงิน แรงงาน เวลา หรือสถานที่ที่เป็นประโยชน์ และการให้ข้อมูลในการเรียนรู้ตัวเองหรือข้อมูลย้อนกลับที่ใช้ในการประเมินตนเอง การรับรอง ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง ตลอดจนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นจากคนในชุมชนในการธำรงรักษาวัฒนธรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมด้วยความสมัครใจ เพื่อให้ความช่วยเหลือหรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้อื่นและสังคม โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากลำบากของตน และเต็มใจที่จะทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ความเอื้อเฟื้อที่ผู้กระทำมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น หมายถึงการที่เยาวชนช่วยเหลือ ให้ความรู้และแรงงาน ในการดูแล ปกป้อง และร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม ตามศักยภาพของตนเองโดยการกระทำนั้นจะต้องมีเจตนาที่จะกระทำเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือเพื่อเป็นการธำรงรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างมีคุณค่าสืบต่อไป

ความเอื้อเฟื้อที่ผู้กระทำริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจ หมายถึง การที่เยาวชนอุทิศตนเพื่อทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากและลำบากของตนเองและเป็นการกระทำที่มาจากความตั้งใจของเยาวชนเองโดยที่ไม่ได้ถูกบังคับจากบุคคลอื่น เช่น การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในการดูแลรักษาวัฒนธรรม ตามศักยภาพของตนเอง เพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างมีคุณค่าสืบต่อไป

ความเอื้อเฟื้อที่ผู้กระทำไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก หมายถึง การที่เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมโดยไม่คาดหวังสิ่งของ สิ่งตอบแทนหรือรางวัลใดๆจากคนบุคคลอื่น เช่นการให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อการดูแล รักษา ปกป้อง อนุรักษ์ และการพัฒนาวัฒนธรรม ให้คงอยู่อย่างมีคุณค่าสืบต่อไปการที่บุคคลกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้อื่น และสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมรดกโลก

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตน

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมรดกโลก

ความหมายของวัฒนธรรม

วัฒนธรรม เป็นคำไทยที่เริ่มใช้ด้วย พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงบัญญัติขึ้นจากศัพท์คือ “CULTURE” โดยการร่วมคำว่า “วัฒน” กับ “ธรรม” มา สมาสกัน แปลตามรูปศัพท์ “วัฒน” มาจากคำบาลีว่า “วฑฒน” มีความหมายว่า เจริญงอกงามรุ่งเรือง คำว่า “ธรรม” หมายถึง กฎ ระเบียบหรือปฏิบัติ วัฒนธรรม จึงหมายถึง ความเจริญงอกงามที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้น มีขึ้น และสืบทอดต่อกันมาถึงชนรุ่นหลัง(สมชัย ใจดี, 2539 : 34) ซึ่งมีผู้อธิบายและให้ความหมายคำว่า วัฒนธรรม ไว้หลายท่าน ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ราชบัณฑิตยสถาน (2524: 101) ได้อธิบายความหมายของคำว่า วัฒนธรรม (Culture) ไว้ดังนี้

1. แบบอย่างพฤติกรรมทั้งหลายที่ได้มาทางสังคม และที่ถ่ายทอดกันไปทางสังคมโดยอาศัยสัญลักษณ์

2. สัมฤทธิผลที่เด่นชัดทั้งหมดของกลุ่มมนุษย์ รวมสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ เช่น ภาษา การทำเครื่องมือ อุตสาหกรรม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย การปกครอง ศีลธรรม และศาสนา

3. อุปกรณ์ที่เป็นวัตถุ หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งแสดงรูปแบบแห่งสัมฤทธิผลทางวัฒนธรรม และทำให้ลักษณะวัฒนธรรมทางปัญญาสามารถยังผลเป็นประโยชน์ใช้สอยได้ เช่น อาคาร เครื่องมือ เครื่องจักรกล เครื่องมือสื่อสาร ศิลปวัตถุ ฯลฯ

4. ทุกสิ่งที่เรียนรู้มาจากการคมนาคมสื่อสารระหว่างกัน อันรวมทั้งภาษา ธรรมเนียม ประเพณี และสถาบันต่าง ๆ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525: 103) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิต สร้างขึ้นด้วยกัน เรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

สุพัตรา สุภาพ (2534) ได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิธีชีวิตของมนุษย์ โดยแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง เพราะเป็นวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มสังคม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสม และ สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถ เรียนรู้และก่อให้เกิดผลิตกรรมและผลิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ ฟื้นฟู ถ่ายทอด เสริมสร้างเอตทัคคะ และแลกเปลี่ยน เพื่อสร้างดุลยภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสุข สันติสุข และอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติ

Plummer (1965) ให้ความหมายวัฒนธรรมว่า หมายถึง ลักษณะการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับวัตถุและไม่เกี่ยวกับวัตถุ

Henslin (1993: 32-33) อธิบายว่า วัฒนธรรม คือ ภาษา ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน พฤติกรรม และรวมถึงสิ่งที่เป็นวัตถุ ซึ่งถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง

Zanden (1993: 33) อธิบายว่า วัฒนธรรม คือ มรดกทางสังคมที่มนุษย์ได้รับจากการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดความคิด ความรู้สึก และการกระทำของมนุษย์ และถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไปได้

Bovee, Houston, and Thill (1995:129) ได้ให้นิยามไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง ผลรวมทั้งหมดของความเชื่อ ค่านิยม และวัตถุต่างๆที่สังคมใดสังคมหนึ่งมีร่วมกันและจะถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ ที่ทั้งบุคคลและสังคมถือปฏิบัติและถ่ายทอดสืบต่อกันมาอย่างมีแบบแผน อันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชนในสังคมนั้นๆ ให้มีความเป็นระเบียบ กลมเกลียว และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเภทของมรดกวัฒนธรรม

สุพัตรา สุภาพ (2546: 26) ได้จำแนกวัฒนธรรมเป็น 2 สาขาได้แก่

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวัตถุ ได้แก่วัตถุอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ เช่น ถ้วย ชาม จาน ช้อน ส้อม ตึกรามบ้านช่องและถนนหนทาง เป็นต้น ตลอดจนผลในทางศิลปกรรมของมนุษย์ เช่นภาพวาด รูปปั้น เป็นต้น

2. วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ ได้แก่แบบแผนแห่งพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศีลธรรม ปรัชญาและกฎหมาย

Zanden (1993: 33) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมอวัตถุ (Nonmaterial Culture) ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ค่านิยมความเชื่อ สัญลักษณ์ บรรทัดฐาน ประเพณี และสถาบันทางสังคม เป็นต้น

2. วัฒนธรรมวัตถุ (Material Culture) ซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นกายภาพหรือเป็นวัตถุเช่น ขวานหิน คอมพิวเตอร์ เสื้อผ้า รถยนต์ รูปภาพ และสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 50)ได้จำแนกประเภทของวัฒนธรรมออกเป็น

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขกายเพื่อให้ได้อยู่ดีกินดีมีความสะดวกสบายในการครองชีพ ได้แก่สิ่งความจำเป็นเบื้องต้นในชีวิต 4 อย่างและสิ่งอื่นๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ ตลอดจนเครื่องอาวุธยุทโธปกรณ์เครื่องป้องกันตัว

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นสิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงาม ได้แก่ การศึกษา วิชาความรู้อันบำรุงความคิดทางปัญญา ศาสนา จรรยา ศิลปะ และวรรณคดี กฎหมาย และระเบียบประเพณี ซึ่งส่งเสริมความรู้สึกทางจิตใจให้งอกงามหรือสบายใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากประเภทของวัฒนธรรมที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมทางจิตใจ วัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึง สิ่งที่เป็นนามธรรมอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ เช่น ถ้วย ชาม จาน ช้อน ส้อม ตึกรามบ้านช่องและถนนหนทาง เป็นต้น ตลอดจนผลในทางศิลปกรรมของมนุษย์ วัฒนธรรมทางจิตใจ หมายถึง สิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงาม ได้แก่ การศึกษา วิชาความรู้อันบำรุงความคิดทางปัญญา ศาสนา จรรยา ศิลปะ และวรรณคดี กฎหมายและระเบียบประเพณี ซึ่งส่งเสริมความรู้สึกทางจิตใจให้งอกงามหรือสบายใจ โดยในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเพียงแค่วัฒนธรรมทางวัตถุ โดยในงานวิจัยครั้งนี้ วัฒนธรรมหมายถึง สิ่งก่อสร้างหรือโบราณสถานต่างๆที่อยู่ในนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการยกย่องจากยูเนสโกให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบวัฒนธรรม

สุพัตรา สุภาพ (2541) ได้แบ่งองค์ประกอบของวัฒนธรรมออกเป็น 4 องค์ประกอบได้แก่

1. องค์วัตถุ (Instrumental Objects) คือวัฒนธรรมวัตถุที่สามารถสัมผัสได้และรูปร่าง เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ โรงงาน รูปภาพ โรงภาพยนตร์ ตู้ โต๊ะ เก้าอี้

2. องค์กร (Organization) หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดการเป็นระเบียบ หรือมีโครงสร้างเป็นทางการมีการวางกฎเกณฑ์เป็นระเบียบข้อบังคับและวัตถุประสงค์ไว้อย่างแน่นอน ตัวอย่างเช่น ครอบครัว สหพันธ์กรรมกร สภากาชาด สหประชาชาติ วัด กลุ่มลูกเสือ เป็นต้น โดยปกติบุคคลจะรวมกันเป็นองค์การก็เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์บางอย่างซึ่งอาจจะเป็นเรื่องเล็กๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มารวมกันเพื่อรักษาชื่อเสียงของโรงเรียนเอาไว้เป็นเรื่องใหญ่ๆ เช่น รวมกันเพื่อป้องกันประเทศชาติให้พ้นภัย

3. องค์พิธีการ (Usages) คือ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับกันทั่วไป พิธีการแต่งกายและรับประทานอาหารพิธีการต่างๆจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้านตามสภาพของสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. องค์มติ (Concepts) หมายถึงความเข้าใจ ความเชื่อ ความคิดเห็น ตลอดจนอุดมการณ์ต่างๆ ทัศนคติ การยอมรับสิ่งที่ถูก หรือผิด สมควร หรือไม่สมควร ซึ่งมาตรฐานในการตัดสินแตกต่างกันในสังคม

ความหมายของมรดกโลก

คำว่า “มรดกโลก” (World Heritage) มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งอาจสรุปได้ว่า หมายถึง “มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ อันได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา ทะเลสาบ ทะเลทราย อนุสาวรีย์ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ รวมไปถึงเมือง และศิลปกรรม วัฒนธรรม โบราณสถานและแหล่งโบราณคดี ซึ่งแสดงถึง ความเป็นเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจของชนในชาติ ที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมของชุมชนที่ทรงคุณค่า ควรแก่การอนุรักษ์ปกป้องให้ตกทอดไปยังชนรุ่นหลังและเป็นสิ่งที่ทุกคนในโลกเป็นเจ้าของร่วมกัน”

แต่คำนิยาม หรือความหมายของคำว่า “มรดกโลก” ซึ่งอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติได้ให้รายละเอียดและแนวทางการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนนั้น หมายถึง “แหล่งวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นระดับสากล (Outstanding Universal value) จนได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนให้เป็น แหล่งมรดกโลกภายใต้หลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ(Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) และ เมื่อได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่ง “มรดกโลก” แล้ว ไม่ว่าจะมีที่ตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนของประเทศใด ถือได้ว่าเป็นมรดกของมวลมนุษยชาติในโลก (As Part of the World Heritage of Mankind as a Whole)” (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม 2553)

ประเภทของมรดกโลก

ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม (2553) มรดกโลกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) หมายถึง สถานที่ซึ่งเป็นโบราณสถานไม่ว่าจะเป็นงานด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หรือแหล่งโบราณคดีทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำ หรือกลุ่มสถานที่ก่อสร้างยกหรือเชื่อมต่อกันอันมีความเป็นเอกลักษณ์ หรือแหล่งสถานที่สำคัญอัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจเป็นผลงานฝีมือมนุษย์หรือเป็นผลงานร่วมกันระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีคุณค่าความล้ำเลิศทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ มนุษยวิทยา หรือวิทยาศาสตร์

2. มรดกทางธรรมชาติ (Natural Heritage) หมายถึง สภาพธรรมชาติที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพอันมีคุณค่าเด่นชัดในด้านความล้ำเลิศทางวิทยาศาสตร์ หรือเป็นสถานที่ซึ่งมีสภาพทางธรณีวิทยาและภูมิประเทศที่ได้รับการวิเคราะห์แล้วว่าเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและสัตว์ ซึ่งถูกคุกคาม หรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพืชหรือสัตว์ที่หายาก เป็นต้น

ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม (2553) ได้ระบุว่า UNESCO ได้แบ่ง มรดกวัฒนธรรม ออกเป็น ๒ ส่วนคือ

1.มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ

2. มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) คือ เรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญา ทรัพย์สินทางปัญญา ระบบคุณค่า ความเชื่อ พฤติกรรมและวิถีชีวิต

การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม (2553) ได้ระบุไว้ว่าการขึ้นบัญชีหรือทะเบียนมรดกโลกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บัญชีมรดกโลก (World Heritage List)

การปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ได้กำหนดให้มีการจัดทำบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่รัฐภาคีต่าง ๆ นำเสนอและมีคุณค่าโดดเด่นตามเกณฑ์มาตรฐานไว้ใน “บัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก” จนถึงเดือนเมษายน 2009 โดยมีแหล่งมรดกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทั้งหมดจำนวน 890 แหล่ง แยกเป็นแหล่งวัฒนธรรม 689 แหล่ง แหล่งธรรมชาติ 176 แหล่ง และแหล่งผสมทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ อีก 25 แหล่ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. บัญชีมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย (List of World Heritage in Danger)

ในกรณีที่มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกได้รับการคุกคามจากการดำเนินการใด ๆ เช่น การพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ สงครามการเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสภาพแวดล้อม จนมีแนวโน้มอย่างชัดแจ้งหรืออย่างแอบแฝงว่ามรดกโลกแหล่งนั้นกำลังเผชิญหน้ากับภาวะอันตราย อนุสัญญาฯ ได้กำหนดให้มีการพิจารณาขึ้นทะเบียนให้แหล่งมรดกโลกนั้นเป็นแหล่งมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย ทั้งนี้เพื่อการพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งในการคุ้มครองและฟื้นฟูแหล่งมรดกโลกนั้น อย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง ตามปกติแล้วการพิจารณาให้แหล่งมรดกโลกใดเป็นแหล่งมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย ควรได้รับความยินยอมจากรัฐภาคีผู้มีอำนาจอธิปไตยเหนือแหล่งมรดกโลกนั้น แต่ในกรณีที่รัฐภาคีผู้มีอำนาจอธิปไตยเหนือแหล่งมรดกโลกนั้น ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการใด ๆ เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟู คณะกรรมการมรดกโลกก็อาจมีมติให้แหล่งมรดกโลกนั้นเป็นแหล่งมรดกโลกในภาวะอันตรายได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากรัฐภาคีแต่อย่างใด แหล่งใดที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นมรดกโลกแล้ว หากภายหลังแหล่งนั้นทรุดโทรมลงจนสูญเสียลักษณะสำคัญทำให้ขาดคุณสมบัติดั้งเดิม จะถูกเข้าชื่อบัญชีมรดกโลกที่อยู่ในภาวะอันตราย หากสถานการณ์นั้น ๆ ยังไม่ได้รับการแก้ไข คณะกรรมการมรดกโลกอาจถอดถอนแหล่งมรดกนั้นออกจากบัญชีรายชื่อมรดกโลกได้ (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม 2553)

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร

คณะกรรมการมรดกโลกได้มีมติเห็นชอบในการประชุมใหญ่สมัยสามัญครั้งที่15 (The 15 th the Session of the World Heritage Committee) ระหว่างวันที่9-13 ธันวาคม 1991 (พ.ศ.2534) ที่จัดขึ้น ณ กรุงคาร์เทจ ประเทศตูนิเซีย ให้ขึ้นทะเบียนนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร (Historical City of Ayutthaya and Associated Historic Towns)เป็นมรดกโลก โดยผ่านเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ คือ เป็นประจักษ์พยานถึงความรุ่งเรืองของอารยธรรมในอดีต ที่เป็นแหล่งรวบรวมศิลปกรรมอันทรงคุณค่า

จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาเฉพาะวัฒนธรรมทางวัตถุที่เป็นได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น เพราะฉะนั้น วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในงานวิจัยครั้งนี้จึง หมายความถึง วัด พระราชวัง กำแพงเมือง โบราณสถาน และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่มีคุณค่าและได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นสิ่งที่เยาวชนใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรที่จะมีความรู้ความเข้าใจต่อ วัฒนธรรมโบราณสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดของตนเอง เพื่อนที่จะนำเอาความรู้ความเข้าใจนั้นมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังหรือ ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานให้คงอยู่สืบต่อไป

ความหมายของความรู้

ชวาล แพรัตกุล (2526: 11) ให้ความหมายว่าความรู้คือ บรรดาข้อเท็จจริง และรายละเอียดของเรื่องราว และการกระทำใดๆ ที่มนุษย์ได้สะสม และถ่ายทอดกันต่อๆมา ตั้งแต่ในอดีตและเราสามารถรับทราบสิ่งเหล่านั้นได้

จิตรา วิมลธำรง (2538: 7) ได้สรุปว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง ข้อมูล รายละเอียดของเรื่องราว และการกระทำ ซึ่งได้รับและสะสมไว้ในรูปของการจำ

จันทร์ทิพย์ ชูสมภพ (2539: 1) ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง ข้อเท็จจริงกฎเกณฑ์และโครงสร้างที่มนุษย์ได้รับจาการศึกษาค้นคว้า ประสบการณ์ การสังเกต และเก็บสะสมไว้ในระดับของความจำได้ สามารถเข้าใจเปรียบเทียบ ตีความและนำไปประยุกต์ใช้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 232) ได้ให้ความหมาย ความรู้ ไว้ว่า สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะ; ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์; สิ่งที่ได้รับมาจาการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติ องค์วิชาในแต่ละสาขา เช่น ความรู้เรื่องเมืองไทย ความรู้เรื่องสุขภาพ

จากการศึกษาความหมายของความรู้ที่กล่าวมานั้น ความรู้หมายถึง ความสามารถในการจำแนก และเข้าใจรายละเอียดในด้านต่างๆเช่น เหตุการณ์ บุคคล กฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งได้รับและสะสมไว้รูปของการจำ สามารถเรียกเอาสิ่งที่จำ หรือเข้าใจนั้น ออกมาใช้และสามารถวัดสิ่งที่จำและเข้าใจนั้นได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความรู้จึงเป็นกระบวนการทางด้านสมอง ซึ่ง Bloom and Caploom (1975 : 18) กล่าวว่า พฤติกรรมด้านความรู้ (Cognitive Domain) จัดเป็นพฤติกรรมส่วนหนึ่งของมนุษย์ เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ ความสามารถในการใช้ความคิดและสติปัญญา โดยจำแนกพฤติกรรมออกเป็นดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการจำหรือรู้สึกได้ แต่ไม่ใช่การใช้ความเข้าใจไปตีความหมายเรื่องนั้นๆ แบ่งเป็น ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องซึ่งเป็นข้อเท็จจริง วิธีการดำเนินงาน แนวคิด ทฤษฎี

2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่างๆ ได้ทั้งในด้านภาษา รหัส สัญลักษณ์ทั้งรูปธรรมนามธรรม แบ่งเป็น การแปลความ การตีความ การขยายความ

3. การนำไปใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถนำเอาสิ่งต่างๆที่ได้ประสบมา เช่น แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์หรือนำไปใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่างๆ

4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวออกเป็นส่วนประกอบย่อยเพื่อความสัมพันธ์ และหลักการหรือทฤษฎีเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาเรื่องราวหรือส่วนประกอบย่อยมาเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยมีการดัดแปลงริเริ่มสร้างสรรค์ปรับปรุงของเก่าให้มีคุณค่าขึ้น

6.การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง การวินิจฉัยหรือการตีราคาอย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการตัดสินใจว่าอะไรดี ไม่ดีอย่างไร ใช้หลักเกณฑ์ที่เชื่อถือได้โดยอาศัยข้อเท็จจริงภายในและภายนอก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวัดความรู้

ไพศาล หวังพานิช (2526: 96-104) กล่าวถึงการวัดความรู้ ความจำ ว่าเป็นการวัดความสามารถในการระลึก (Recall) เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับจากคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝน ของผู้สินรวมทั้งจากตำราจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด

1. ความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น ศัพท์ และนิยา กฎและความจริง หรือรายละเอียดของเนื้อหาต่างๆ

2. ความรู้ในวิธีการดำเนินการเป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่างๆ แบบแผนประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติทั้งหลาย เช่น ระเบียบแบบแผน ลำดับชั้น และแนวโน้ม การจัดประเภท และหลักเกณฑ์ต่างๆ

3. ความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจัดลำดับข้อมูลข้อสรุปหรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหาลักษณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่นย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหานั้น

ศุภกนิตย์ พลไพรินทร์ (2540: 24) กล่าวว่า การวัดความรู้ คือ การวัดระดับความจำความสามารถในการคิด เข้าใจกับข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการศึกษาและประสบการณ์เดิม โดยผ่านการรวบรวมและสะสมไว้ ซึ่งสามารถทดสอบได้ด้วยแบบทดสอบที่ดีซึ่งผ่านการทดสอบคุณภาพแล้ว จะแยกคนที่มีความรู้กับไม่มีความรู้ออกจากกันได้ระดับหนึ่ง

จากความหมายของความรู้ดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง ข้อมูลและรายละเอียดตามความจริงของสิ่งทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับบุคคลมาจากความสามารถในการรับรู้ทั้งด้านสติปัญญาและทักษะหรือการปฏิบัติส่วนบุคคลซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เก็บสะสมไว้แล้ว และพร้อมที่จะนำไปใช้ตามศักยภาพของตนเอง ดังนั้น ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม หมายถึง ข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมมรดกโลก ที่เยาวชนควรทราบ คือ ประวัติศาสตร์ ที่ตั้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสำคัญ แนวทางการอนุรักษ์ การดูแล และปกป้องวัฒนธรรมที่เป็นมรดกโลกในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อ

ความหมายของพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

ความเอื้อเฟื้อ (Altruism) หมายถึงผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ หรือผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง เมื่อดูถึงความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าพฤติกรรมการช่วยเหลือเป็นการสะท้อนลักษณะของความเสียสละและความเอื้อเฟื้อของบุคคลให้ออกมาเป็นรูปธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาทบทวนจากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ ดังนี้

มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อเฟื้อดังนี้

กรมการศาสนา (2521: 28) ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อว่า หมายถึง การแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วย กาย วาจา ตลอดจนการบันวัตถุสิ่งของ ไม่ใจแคบเห็นแก่ตัว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525: 964) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อว่า หมายถึง อุดหนุน เจือจาน แสดงน้ำใจต่อผู้อื่น

สมคิด ไชยยันบูรณ์ (2535: 24) ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความเสียสละ หมายถึง การให้ คือ ให้สิ่งของ หรือให้อย่างอื่นที่เรามีมากกว่าผู้อื่น หากไม่มีมากกว่า ถ้าเป็นของที่แปลก มีรสดี หรือได้มาจากที่อื่น ซึ่งคิดว่าเป็นของที่น่ายินดีแก่ผู้รับก็แบ่งปันให้ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จะต้องเป็นไปด้วยน้ำใสใจจริง และต้องถึงพร้อมด้วย กาย วาจา ใจ ไม่หวังผลตอบแทนใดๆทั้งสิ้น ไม่หวังให้ผู้อื่นยกย่อง การให้ในลักษณะนี้จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขใจ

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ (2539: 118) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อว่า หมายถึง อุดหนุน เจือจาน แสดงน้ำใจดีต่อผู้อื่นให้ประโยชน์แก่ ผู้อื่นด้วยความโอบอ้อมอารี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Macaulay and Berkowitz (1970 Cited in Schroeder *et al*., 1995: 18) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อว่า หมายถึง การทำคุณประโยชน์ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น โดยไม่คาดหวังผลตอบแทนจากภายนอก ที่เป็นผลจากการช่วยเหลือนั้น

Blum (1980) ได้ให้ความหมายของ พฤติกรรมเอื้อเฟื้อ (Altruistic Behavior) ว่า หมายถึง การกระทำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และผู้กระทำมีความสมัครใจที่จะกระทำ ตลอดจนรูปแบบของการกระทำนั้น เป็นพฤติกรรมทางบวกที่สังคมยอมรับและให้คุณค่า การกระทำเช่นนี้จะเกินขึ้นเมื่อความเห็นแก่ตัวลดลง พฤติกรรมเอื้อเฟื้อประกอบไปด้วย พฤติกรรมย่อยหลายพฤติกรรม เช่น การบริจาค การเสียสละ การแบ่งปันสิ่งของและการช่วยเหลือ เป็นต้น

Bartal and Raviv (1982 อ้างใน ธีระพร อุวรรณโณ 2535: 292) กล่าวว่า ความเอื้อเฟื้อหมายถึง การกระทำที่แสดงถึงความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ซึ่งจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไข 3 ประการคือ

1. ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น

2. ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจ

3. ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

Berns (1985: 393) ได้ให้ความหมายความเอื้อเฟื้อว่า หมายถึง การกระทำที่มีแนวโน้มในการให้ความช่วยเหลือหรือสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือกลุ่มบุคคล โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

Eisenberg and Miller (1991) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อว่า หมายถึง การกระทำด้วยความสมัครใจ มีเจตนาให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น โดยไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก หรือหลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่พึงพอใจภายนอกหรือการลงโทษ

Myers (1993: 550 อ้างใน Schroeder *et al*., 1995: 18) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อว่า หมายถึง ความเอื้ออาทรห่วงใยและการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่เรียกร้องสิ่งใดตอบแทนกลับมา

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความเอื้อเฟื้อ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมด้วยความสมัครใจ เพื่อให้ความช่วยเหลือหรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้อื่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และสังคม โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากลำบากของตน และเต็มใจที่จะทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยปรกอบได้ด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ1. ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น 2. ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจและ 3. ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

ประเภทของความเอื้อเฟื้อ

อำไพ สุจริตกุล (2534 อ้างใน สุภาพร ตันนาภัย 2535: 16-17) ได้ให้ความหมายและแบ่งประเภทของพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ดังนี้ คือ

1. การแบ่งปัน หมายถึง การแบ่งสิ่งที่มีอยู่เป็นส่วนๆ แล้วแบ่งบางส่วนให้ผู้อื่นบ้าง เช่น แบ่งของใช้และอื่นๆ ให้แก้ผู้ที่ไม่มีสิ่งนั้น หรือแบ่งเมื่อตนมีสิ่งนั้นมากพอ

2. การช่วยเหลือ หมายถึง การมีส่วนช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ หรือช่วยกิจการของผู้อื่นให้สำเร็จ เช่น ช่วยครู เพื่อน หรือผู้อื่นในการทำกิจการต่างๆ

3. การเกื้อกูล หมายถึงการช่วยเหลือให้ผู้อื่นได้รับสิ่งที่เขาประสงค์ เช่น ให้ยืมของใช้ หรือหาของมาฝาก เป็นต้น

4. การจุนเจือ หมายถึง ช่วยอุดหนุนให้ผู้อื่นมีในสิ่งที่เขาขาดแคลน เช่น ให้อาหารหรือเสื้อผ้าแก่คนยากจน หรือส่งของใช้ไปให้ทหารที่ชายแดน บริจาคเงินให้คนตาบอด เด็กกำพร้า เป็นต้น

บรรทม มณีโชติ (2530: 26) ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ดังนี้ คือ

1. การให้ปัน หมายถึง การช่วยเหลือ หรือให้ผู้อื่นในด้านทรัพย์ สิ่งของความรู้และแรงงาน
2. การเห็นแก่ส่วนรวม หมายถึง การอุทิศตนทำ งานเพื่อสังคมและส่วนรวม
3. ความมีน้ำใจ หมายถึงการมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นในด้านการพูดและการกระทำโดยให้กำลังใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การไม่เอาเปรียบผู้อื่น หมายถึง การสละทรัพย์ สิ่งของ และแรงงานของตนให้เท่ากับหรือมากกว่าผู้อื่น

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517: 187-188; กรมวิชาการ 2528; ทัศนี เหมะธุลิน 2533: 40-41; สมคิด ไชยยันบูรณ์ 2535: 24 แบ่งความเอื้อเฟื้อออกเป็น 5 ประเภทดังนี้คือ

1. ความเอื้อเฟื้อทางกำลังกาย ได้แก่ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย เช่น ช่วยทำธุรการงานที่ไม่มีโทษ ให้การสงเคราะห์เท่าที่กำลังความสามารถจะช่วยได้ด้วยความยินดี เต็มใจไม่ว่าจะเป็นงานเล็กน้อย หรืองานใหญ่ก็ตาม

2. ความเอื้อเฟื้อทางวาจา ได้แก่ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยเจราจาถือเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่น ตลอดจนช่วยพูดปลอบใจ ในเมื่อผู้นั้นมีทุกข์ได้รับความลำบากเดือดร้อน หรือได้รับความกระทบกระเทือนจากเหตุการณ์ต่างๆ

3. ความเอื้อเฟื้อทางสติปัญญา ได้แก่ ช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น หาทางออกให้ตามแนวทางที่ถูกที่ควร หรือการเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้นั้นสามารถช่วยตัวเองต่อไปได้ตามกำลังสติปัญญาของตน

4. ความเอื้อเฟื้อทางกำลังทรัพย์ ได้แก่ การให้เครื่องอุปโภคบริโภค หรือทรัพย์สินเงินทองเพื่อสาธารณะกุศลหรือให้แก่ผู้ที่ขัดสน เพื่อให้พ้นจากความทุกข์ หรือความเดือดร้อน ที่กำลังเผชิญอยู่ มีชีวิตต่อไปเป็นปกติเช่นเดียวกับคนทั่วๆไป

5. ความเอื้อเฟื้อทางจิตใจ ได้แก่ การฝึกจิตใจของตัวเอง ให้มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่เป็นนิจ ไม่นึกสนน้ำหน้าหรือซ้ำเติมผู้ที่ทำผิด มีความรู้สึกยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข แผ่เมตตาจิตแก่มนุษย์และสัตว์ทั่วไป แม้จะมีผู้ใดทำให้เราเดือดร้อนหรือโกรธเคืองบ้างก็ไม่ควรอาฆาตจองเวร ความคิดให้อภัยในความผิดของผู้อื่นไว้เสมอๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Roshton (1980: 7) ได้แบ่งความเอื้อเฟื้อออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. Objected-ralated Activity คือ การเสียสละแบ่งปันสิ่งของที่เป็นวัตถุ เช่น ให้ของเล่นแกบุคคลอื่น

2. Cooperative Activity คือ การให้ความร่วมมือ เช่น การทำงานร่วมกันเพื่อให้ไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3. Helping Activity คือ การให้ความช่วยเหลือทั่วไป เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นให้ไปสู่จุดหมาย

4. Empathic Activity คือ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

Rosenhan, Salovey and Hargis (1981) แบ่งประเภทของความเอื้อเฟื้อเป็น 2 ประเภท คือ

1. Normative Altruism เป็นความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นที่ผู้กระทำต้องการผลตอบแทนเป็นการทำตามมาตรฐานของสังคม ผู้กระทำต้องการรางวัลทางสังคม เช่น คำชมเชยและโดยทั่วไปผู้กระทำมักจะไม่ต้องเสี่ยงภัยและถ้าจะได้รับความลำบากจากการรกระทำน้อยมาก

2. Autonomous Altruism เป็นความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นที่กระทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นการกระทำเพราะความเห็นใจ ทำด้วยความเต็มใจ เพื่อความดีในแง่ของจริยธรรมโดยแท้จริงแม้ว่าผู้กระทำจะต้องเสี่ยงภัยอันตรายหรือได้รับความลำบากจากการช่วยเหลือผู้อื่น

แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดและพัฒนาการของความเอื้อเฟื้อ

Schroeder *et al*. (1995: 16-20) ได้กล่าวว่าพัฒนาการของพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคม (Prosocial Behavior) เป็นหนึ่งในการพัฒนาทางสังคม ซึ่งพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะได้แก่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การช่วยเหลือ (Helping) เป็นการกระทำที่ทำให้เกิดผลดี เกิดประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น โดยผู้ที่ได้รับความช่วยเหลืออาจจะมีการติดต่อโดยตรงกับผู้ให้ความช่วยเหลือหรือไม่ก็ได้ เช่นการบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติผ่านองค์กรที่เกี่ยวข้อง

2. ความเอื้อเฟื้อ (Altruism) มีความหมายใกล้เคียงกับ Helping มาก แตกต่างกันที่ในกรณีของ Altruism ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่เกิดจากการช่วยเหลือ เป็นการช่วยเหลือที่คำนึงถึงการที่ผู้ให้ความช่วยเหลือนั้น ช่วยโดยมิได้คาดหวังสิ่งตอบแทนในการให้ความช่วยเหลือ

3. การร่วมมือกัน (Cooperation) เป็นการช่วยเหลือรูปแบบหนึ่งที่ทั้งสองฝ่ายมีความเท่าเทียมและได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงได้สนใจเลือกใช้หลักการแบ่งประเภทความเอื้อเฟื้อตามแนวคิดของ Bartal and Raviv (1982 อ้างใน ธีระพร อุวรรณโณ 2535: 292) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้กับการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยมีความหมายคือ การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมด้วยความสมัครใจ เพื่อทำนุบำรุง ดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณาสถานมรดกโลกหรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากลำบากของตน และเต็มใจที่จะทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยมีพิจารณาองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจ ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

1. ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น หมายถึง การที่เยาวชนช่วยเหลือ ให้ความรู้และแรงงาน ในการดูแล ปกป้อง และร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม ตามศักยภาพของตนเองโดยการกระทำนั้นจะต้องมีเจตนาที่จะกะทำเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม หรือเพื่อเป็นการธำรงรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างมีคุณค่าสืบต่อไป

2. ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจ หมายถึง การที่เยาวชนอุทิศตนเพื่อทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากและลำบากของตนเองและเป็นการกระทำที่มาจากความตั้งใจของเยาวชนเองโดยที่ไม่ได้ถูกบังคับจากบุคคลอื่น เช่น การเข้าร่วมเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาสาสมัครในการดูแลรักษาวัฒนธรรม ตามศักยภาพของตนเอง เพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างมีคุณค่าสืบต่อไป

3. ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก หมายถึง การที่เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมโดยไม่คาดหวังสิ่งของ สิ่งตอบแทนหรือรางวัลใดๆจากคนบุคคลอื่น เช่นการให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อการดูแล รักษา ปกป้อง อนุรักษ์ และการพัฒนาวัฒนธรรม ให้คงอยู่อย่างมีคุณค่าสืบต่อไป

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

วิลาสลักษณ์ ชัววัลลี (2542: 31) ให้ความหมายการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าตนมีความสามารถที่จะจัดระบบ (Organize) และกระทำเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดได้ โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องวิธีการกระทำ ความพยายาม ความอดทนต่ออุปสรรค และความล้มเหลว

สุพานี สฤษฎ์วานิช (2552: 105) กล่าวว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นเรื่องของความเชื่อและความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานให้สำเร็จตามที่มุ่งหวังได้

Bandura (1986: 391) ให้ความหมายการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลพิจารณาตัดสินความสามารถของตนเองในการที่จะจัดการและปฏิบัติงานในสภาวการณ์ต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

Bandura (1997: 79) ให้ความหมายการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลตัดสินความสามารถของตนเอง โดยจะตัดสินใจว่าจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นตามมา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Gordon (1999: 82) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จนั้น จะส่งผลต่อการรับรู้ความยากง่ายและความผูกพันของเป้าหมาย

Greenberg and Baron (2000: 107) ให้ความหมายการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าเป็นความเชื่อของบุคคลในเรื่องความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลเชื่อในความสามารถของตนเองว่าจะสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องของวิธีการกระทำ ความพยายาม ความอดทนต่ออุปสรรคต่างๆ โดยการแสดงพฤติกรรมนั้นจะขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังกับผลที่จะเกิดขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แนวคิดพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นทฤษฎีที่ Albert Bandura ได้ศึกษาและพัฒนาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผสมผสานกันระหว่างแนวคิดของพฤติกรรมนิยมและแนวคิดของวิทยาศาสตร์ทางปัญญา ต่อมาในปี ค.ศ. 1986 ได้ขยายแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมให้กว้างขึ้น และเปลี่ยนชื่อทฤษฎีใหม่เป็น ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ซึ่งเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ว่าจะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล (ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ)ร่วมด้วย และการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้น จะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม ดังภาพที่ 1 (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2549: 47-48)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

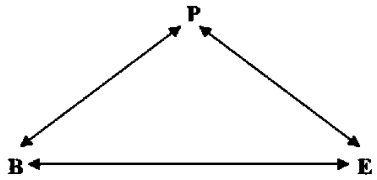

ภาพที่ 1 การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยด้านพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และปัจจัยส่วน บุคคล (P)

ที่มา: Bandura (1986 อ้างใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2549: 49)

Bandura (1986, อ้างใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2549: 49) กล่าวว่า การที่ปัจจัยทั้ง 3 ทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกันนั้น ไม่ได้หมายความว่าทั้งสามปัจจัยจะมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน บางปัจจัยมากกว่าบางปัจจัย และอิทธิพลของปัจจัยทั้งสามนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน หากต้องอาศัยเวลาในการที่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่นๆ

ในระยะแรกของงาน Bandura ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น Bandura จะเสนอแนวคิดของความคาดหวังความสามารถของตนเอง (Efficacy Expectation) โดยให้ความหมายว่า เป็นความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของตน ในลักษณะที่เฉพาะเจาะจง และความคาดหวังนี้เป็นตัวกำหนดการแสดงออกของพฤติกรรม แต่ต่อมา Bandura ได้ใช้คำว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยให้คำจำกัดความว่า เป็นการที่บุคคลตัดสินเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเห็นว่าความสามารถของคนเรานั้นตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ ดังนั้น สิ่งที่จะกำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก จึงขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวการณ์นั้นๆ นั่นเอง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2549: 57)

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับพฤติกรรมของบุคคล

Bandura (1997: 21) ได้กล่าวถึงความคาดหวังซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรม 2 ประการ คือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อหรือความมั่นใจของตนว่ามีความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่ต้องการนั้นจนประสบความสำเร็จได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

2. ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น เป็นการประเมินของบุคคลว่า พฤติกรรมที่ตนเองกระทำนั้นจะนำไปสู่การกระทำที่ตนเองได้คาดหวังไว้

Bandura (1997: 21-22) ได้เสนอภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ดังภาพที่ 2

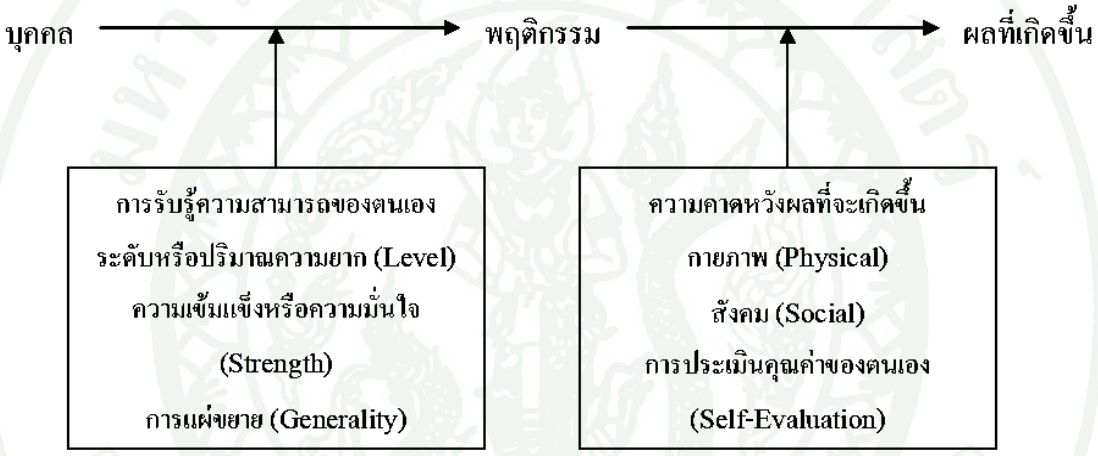

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

ที่มา: Bandura (1997: 22)

จากภาพที่ 2 การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการตัดสินความสามารถของตนเองในการจัดการหรือแสดงพฤติกรรมที่ต้องการนั้นจนประสบผลสำเร็จได้แตกต่างกันในระดับความยาก ความเข้มแข็งหรือความมั่นใจ และการแผ่ขยาย ในขณะที่ความคาดหวังในผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการคาดหวังต่อผลที่จะเกิดในด้านกายภาพ ด้านสังคม และด้านการประเมินคุณค่าของตนเองจากการกระทำ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ ดังภาพที่ 3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

		ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ต่ำ	ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น สูง
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	สูง	ไม่เห็นด้วย อาจกระทำ	เกิดการกระทำ มีความพึงพอใจ
	ต่ำ	ไม่สนใจ หลีกเลี่ยงที่จะไม่กระทำ	รู้สึกหมดคุณค่าในตนเอง เกิดความหมดหวัง ไม่กระทำ

ภาพที่ 3 ผลที่แตกต่างกันของพฤติกรรมที่เกิดจากการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

ที่มา: Bandura (1997: 20)

จากภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ที่จะได้รับหลังจากกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งหากมีเพียงด้านใดด้านหนึ่งสูงหรือต่ำ บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนสูงและคาดว่าหากกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำสูง บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมนั้นสูง แต่ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีการรับรู้ว่าตนมีความสามารถไม่เพียงพอและคาดว่า ถ้าตนกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลลัพธ์ต่ำ บุคคลนั้นจะเกิดความกลัว หมดหวัง และมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวัง

แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1997: 79 - 113) อธิบาย การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีพื้นฐานมาจากปัจจัย 4 ประการ คือ

1. การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง (Enactive Mastery Experience) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถมากที่สุด เนื่องจากเป็นประสบการณ์ที่ได้รับโดยตรง การที่บุคคลทำงานแล้วประสบความสำเร็จซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้ง จะทำให้เกิดการรับรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น ส่วนบุคคลที่ทำงานแล้วประสบความล้มเหลวเสมอ จะส่งผลให้บุคคลประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลง

2. ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (Vicarious Experience) การประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จของผู้อื่น การที่บุคคลได้เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแล้วประสบความสำเร็จ จะทำให้บุคคลรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นได้ โดยบุคคลจะบอกกับตัวเองว่า ถ้าผู้อื่นสามารถประสบสำเร็จได้เขาก็ต้องสามารถทำงานนั้นได้ และจะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน ถ้ามีความตั้งใจหรือมีความพยายาม ส่วนการที่บุคคลเห็นคนมีความสามารถคล้ายคลึงกับตนประสบความล้มเหลว ทำให้บุคคลขาดความมั่นใจได้เช่นกัน

3. ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น (Verbal Persuasion) หมายถึง การใช้ความพยายามในการพูดกับบุคคลเพื่อโน้มน้าวให้เขาเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จได้ การพูดชักจูงอาจจะเป็นสิ่งที่มีส่วนช่วยให้บุคคลมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความพยายามกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ โดยเฉพาะคำพูดชักจูงที่บุคคลได้รับยามที่เขากำลังฟันฝ่าอุปสรรคจะช่วยสร้างความรู้สึกมีพลังให้บุคคลได้ และจะทำให้เขายืนหยัดในความพยายามที่จะกระทำสิ่งนั้น ๆ ต่อไป

4. ความสามารถในการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น (Physiological and Affective States) การตัดสินความสามารถของบุคคลจะสูงหรือต่ำนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาวะทางกายภาพและอารมณ์ของบุคคลนั้นด้วยเช่น ภาวะสุขภาพ การปรับตัวเมื่อเกิดความเครียด ส่วนสภาวะทางอารมณ์กำหนดความสามารถของบุคคล ความเชื่อในความสามารถของบุคคล กล่าวคือ ในสภาวะอารมณ์ที่ถูกกระตุ้นหรือไม่สงบ เช่น เกิดความเครียด หรือความวิตกกังวล หรืออยู่ในสภาวะที่กดดัน มักจะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมได้ไม่ดีเท่าที่ควร และจะทำให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1986: 393-395) อธิบายการรับรู้ความสามารถของตนเองส่งผลบุคคลในด้านต่างๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมการเลือก (Choice Behavior) ในชีวิตประจำวันการที่บุคคลจะต้องตัดสินใจว่าเขาจะต้องกระทำพฤติกรรมใดและต้องกระทำนานเท่าใดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ความสามารถของตนเอง บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงงานและสถานการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา แต่บุคคลจะเลือกทำกิจกรรมที่เขาแน่ใจว่าเขามีความสามารถที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จได้ บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะเลือกทำงานที่มีลักษณะท้าทาย มีแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถของตนเองให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ มักจะหลีกเลี่ยงงาน ท้อถอย ขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นการปิดโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง

2. การใช้ความพยายามและความมุ่งมั่นในการทำงาน (Effort Expenditure and Persistence) การประเมินความสามารถของตนเองเป็นตัวกำหนดว่า เขาจะใช้ความพยายามมากเท่าใด และจะมีความทนทานต่อการเผชิญหน้ากับอุปสรรคต่างๆ ที่ไม่พึงพอใจได้นานเท่าไร บุคคลซึ่งมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีความกระตือรือร้น และจะใช้ความพยายาม ความมุ่งมั่นในการเผชิญหน้ากับอุปสรรคมากกว่าคนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ และการที่บุคคลใช้ความพยายามความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มที่ตลอดเวลา บุคคลนั้นก็มีแนวโน้มที่จะทำงานได้ประสบความสำเร็จสูง ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำมักจะสงสัยในความสามารถของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรค หรือพบกับงานที่รู้สึกว่ายากทำให้ขาดความพยายามและเลิกกระทำไปในที่สุด

3. แบบแผนของของความคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ (Thought Patterns and Emotional Reactions) การตัดสินความสามารถของบุคคลมีอิทธิพลต่อรูปแบบการคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ของบุคคลในระหว่างกระทำพฤติกรรมและการมุ่งหวังเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในอนาคตของเขาบุคคลซึ่งรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถสูง จะมีความพยายามและเอาใจใส่ในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ มาก และเมื่อพบอุปสรรคต่างๆ บุคคลก็จะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความพยายามมากยิ่งขึ้น หากประสบความล้มเหลวเขาจะคิดว่าตนเองใช้ความพยายามไม่เพียงพอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนบุคคลที่รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถต่ำมีแนวโน้มที่จะมีปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อตนเองเชิงลบ เช่น ไม่มีความสุข มีความหวาดหวั่น มีความเครียดสูง เขาจะกระทำพฤติกรรมต่างๆ อย่างไม่เต็มความสามารถ เมื่อล้มเหลวเขาก็จะคิดว่าเป็นเพราะความสามารถของเขาไม่เพียงพอ

4. บุคคลเป็นผู้ก่อให้เกิดพฤติกรรมมากกว่าเป็นผู้ทำนายพฤติกรรม (Humans as producers rather than simply foretellers of behavior) กล่าวคือ บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะเป็นคนที่พยายามกระทำพฤติกรรมและยอมรับผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นผลจากการกระทำพฤติกรรมของตนเอง มักเลือกการกระทำที่มีลักษณะท้าทายและจะใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อให้การกระทำนั้นบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าในบางครั้งอาจประสบความล้มเหลว เขาก็จะไม่ท้อถอยและไม่กล่าวโทษว่าเป็นเรื่องโชคชะตา แต่เขาจะให้ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อไป ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ มักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยกระทำกิจกรรมและหลีกเลี่ยงการกระทำที่ยาก ขาดความพยายาม มีความทะเยอทะยานต่ำ และมีความเครียดสูง

นอกจากนี้ Bandura (1986: 395 - 399) ได้กล่าวถึงการกระทำพฤติกรรมของบุคคลว่า แม้ว่าบุคคลจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง บุคคลก็อาจจะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นก็ได้ ถ้ามีปัจจัยต่อไปนี้

1. ขาดสิ่งจูงใจ หรือถูกบังคับให้กระทำ

2. การตัดสินผลของการกระทำที่ผิดพลาดไป ทำให้บุคคลรู้สึกว่าไม่คุ้มค่าที่ตนจะกระทำพฤติกรรมนั้น

3. ความไม่สอดคล้องในการประเมินความสามารถของตนเอง เพราะประสบการณ์ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ถ้าหากบุคคลไม่ได้ประเมินตนเองตลอดเวลา จะทำให้บุคคลตัดสินเกี่ยวกับความสามารถของตนเองผิดพลาดไป มีผลทำให้บุคคลไม่กระทำพฤติกรรม

4. การประเมินความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองหรือการปฏิบัติที่ผิดพลาด เช่น บุคคลที่ประเมินว่าตนเองมีความสามารถต่ำในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง เขาก็จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. การประเมินความสำคัญของทักษะย่อยที่จำเป็นต้องใช้ในการกระทำพฤติกรรมนั้นผิดพลาด นั่นคือ การที่บุคคลคิดว่าเขาขาดทักษะหรือมีทักษะในด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ เขาจึงไม่กระทำพฤติกรรมนั้น

6. เป้าหมายของการกระทำมีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจน และเป้าหมายนั้นไม่สามารถปฏิบัติได้

7. การรับรู้ในความรู้ของตนที่ไม่ถูกต้อง บุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเองไม่ถูกต้องนั้นอาจเป็นผลมาจาก บุคคลไม่รู้ดีพอว่าตนสามารถทำได้แค่ไหน ขาดข้อมูลในการควบคุมความพยายามของตน หรืออาจถูกซ่อนโดยปัจจัยภายนอกจากการกระทำที่เขาสามารถทำได้

การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura (1977: 84-85) ได้อธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการกระทำพฤติกรรมของบุคคลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ 3 มิติ คือ

มิติที่ 1 ตามขนาด (Magnitude) หรือตามระดับ (Level) คือ การรับรู้ความสามารถในตนเองจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง หรือแตกต่างกันในบุคคลเดียวกัน เมื่อต้องทำพฤติกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน

มิติที่ 2 ความเข้มแข็งหรือความมั่นใจ (Strength) หมายถึง ความเชื่อมั่นของบุคคลในการประเมินกำลังความสามารถของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ บุคคลที่มีความแข็งแกร่ง อดทนสูง จะมีความเพียรพยายามในการกระทำกิจกรรมนั้นๆ ต่อไป แม้จะประสบกับอุปสรรค หรือความล้มเหลวก็ตาม ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลที่มีความแข็งแกร่ง อดทนน้อย จะเป็นการลดความพยายามในการกระทำกิจกรรมนั้นๆ หรือยุติการกระทำนั้น

มิติที่ 3 การแผ่ขยาย (Generality) หมายถึง ความมั่นใจในความสำเร็จที่บุคคลเคยประสบและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมที่มีความคล้ายคลึงกันในต่างสถานการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิลาสลักษณ์ ชัววัลลี (2538: 101) ได้มีการสรุปการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง จากงานวิจัยต่างๆ พบว่า วิธีการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ใช้กันมาก คือ การวัดความมั่นใจ โดยการถามว่า เขาสามารถปฏิบัติงานที่ยากขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งคำตอบจะอยู่ในลักษณะ “ไม่มีความมั่นใจ” (0 คะแนน) จนถึง “มีความมั่นใจเต็มที่” (10 คะแนน) หรือใช้สเกลแบบ 0%ถึง100%

การวัดที่นิยมรองลงมา คือ การวัดระดับความยาก มักเป็นการถามว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่ยากขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งคำตอบจะเป็นแบบ “ใช่” และ “ไม่ใช่”

ส่วนการวัดแบบที่ 3 คือ การวัดแบบผสม (Magnitude/Strength) คือ มีทั้งวัดความมั่นใจและระดับความยาก โดยใช้ข้อคำถามเดียวกัน และมีคำตอบให้เลือกทั้ง 2 แบบ คือ “ใช่ “ไม่ใช่” และแบบเปอร์เซ็นต์ หรือบนสเกล 11 หน่วย การรวมคะแนนก็โดยรวมคำตอบของความมั่นใจเฉพาะข้อที่ผู้ตอบ “ใช่” ในสเกลระดับความยาก

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลเชื่อในความ สามารถของตนเองว่าจะสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องของวิธีการกระทำ ความพยายาม ความอดทนต่ออุปสรรคต่างๆ โดยการแสดงพฤติกรรมนั้นจะขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังกับผลที่จะเกิดขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Bandura (1977) ในการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองที่คาดว่าจะมาจากแหล่งต่าง ทั้งนี้ จากนิยามข้างต้น ผู้วิจัยคิดว่า หากเยาวชนมีความคิดว่าตนมีความสามารถในการที่จะช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ได้ ก็จะยิ่งทำให้เยาวชนอยากที่จะมีส่วนร่วม มีความมุมานะพยายามในการร่วมรักษาวัฒนธรรม เกิดเป็นความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม เป็นส่วนช่วยให้วัฒนธรรมยังสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ โดยวัดการรับรู้ความสามารถของบุคคลใน 4 แหล่ง 3 มิติ คือ (1) ตามขนาดหรือตามระดับ (2) ความเข้มแข็งหรือความมั่นใจ (3) การแผ่ขยาย โดยจะนำไปวัดการรับรู้ความสามารถจาก 4 แหล่งต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง คือ การรับรู้ความสามารถของเยาวชนว่าตนมีความสามารถในการ ดูแล ปกป้อง อนุรักษ์ ทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยปกป้องวัฒนธรรมในจังหวัดที่เยาวชนอาศัยอยู่ถึงแม้จะทราบว่าเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานที่ยาก ก็จะพยายามทำแม้จะพบอุปสรรค และมั่นใจว่าจะสามารถประสบผลสำเร็จในการกระทำนั้นได้

2. ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น หมายถึง ความเชื่อมั่นของเยาวชนในการเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น เช่นการเป็นส่วนหนึ่งการเข้าร่วมการเป็นอาสาสมัครช่วยดูแล ปกป้อง อนุรักษ์วัฒนธรรมทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรม การให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในการอธิบายเกี่ยวกับประวัติของโบราณสถานในจังหวัดที่เยาวชนอาศัยอยู่ถึงแม้จะทราบว่าเป็นงานที่ยาก ก็จะพยายามทำแม้จะพบอุปสรรค และมั่นใจว่าจะสามารถประสบผลสำเร็จในการกระทำนั้นได้

3. ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น หมายถึง การที่เยาวชนสามารถพูดให้ผู้อื่นคล้อยตามความคิดของตน มีความสามารถชักจูงให้ผู้อื่นมาร่วมทำงานเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้อื่นเต็มใจที่จะมาทำงานร่วมกันโดยสมัครใจ เช่น การให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว การร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม การเข้าร่วมประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมในจังหวัดที่เยาวชนอาศัยอยู่ถึงแม้จะทราบว่าเป็นงานที่ยาก ก็จะพยายามทำแม้จะพบอุปสรรค และมั่นใจว่าจะสามารถประสบผลสำเร็จในการกระทำนั้นได้

4. ความสามารถในการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น หมายถึง การที่เยาวชนสามารถทำตัวให้คุ้นเคยกับบุคคล สถานการณ์ใหม่ ๆ การกระทำใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีอุปสรรคสามารถกระตุ้นตนเองและผู้อื่นให้ใช้ความพยายามมากขึ้น มีการยอมรับผลที่เกิดขึ้นแม้จะประสบความล้มเหลว เช่น การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยดูแล ปกป้อง อนุรักษ์วัฒนธรรมทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรม การให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว การเข้าร่วมประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมในจังหวัดที่เยาวชนอาศัยอยู่ถึงแม้จะทราบว่าเป็นงานที่ยาก ก็จะพยายามทำแม้จะพบอุปสรรค และมั่นใจว่าจะสามารถประสบผลสำเร็จในการกระทำนั้นได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคมคือการที่บุคคลในสังคมหรือในครอบครัวได้ให้ความช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นการให้ความเอื้อเฟื้อ เสียสละ แบ่งปัน หรือมีการสื่อสารในแง่ที่ทำให้มีความรู้สึกผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทำให้บุคคลรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ได้รับการยอมรับ รู้สึก มีค่าในตนเอง เป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น ทำให้บุคคลสามารถช่วยให้ตนเองบรรลุเป้าหมายตามต้องการ

มีผู้ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคม ไว้ดังนี้

บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์ (2528: 594) กล่าวว่าการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง สิ่งที่ผู้รับแรงสนับสนุนได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร สิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคล แล้วมีผลทำให้ผู้รับปฏิบัติไปในทางที่ผู้รับต้องการ ในที่นี้หมายถึง การมีสุขภาพดี ผู้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมอาจเป็นบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ สามี ภรรยา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์ (2535: 170) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลในสังคมได้รับความรัก ความเอาใจใส่ เห็นคุณค่า ได้รับการยกย่อง มีการผูกพันซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกเป็นส่วนร่วมในสังคมเดียวกัน การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การให้คำแนะนำ การให้สิ่งของ การประเมินเพื่อให้ปรับปรุงให้ดีขึ้น การให้ความช่วยเหลือเป็นแรงงาน ให้เวลา ให้ความคิดเห็น ให้ข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อภาวะจิตใจ อารมณ์ มีขอบเขตครอบคลุมทั้งการให้และการรับจากบุคคลในครอบครัว อาทิ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง เพื่อนนักเรียน เพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงาน ครูอาจารย์ คนในชุมชน บุคลากรวิชาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

สุพิณ ชัยรัตนภิวงศ์ (2536: 19) ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง การที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำจากเครือข่ายทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว เครือญาติ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน แพทย์ พยาบาล และบุคลากรอื่นๆในทีมสุขภาพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปรียาภรณ์ ตั้งเพียร (2551: 17) ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง การที่บุคคลรับการตอบสนองจากบุคคลอื่นในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆกัน ทั้งทางอารมณ์ สติปัญญา ด้านสังคม และด้านร่างกายเพื่อจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับปัญหาและภาวะเครียด

Caplan (1974) ได้ให้คำจำกัดความแรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง สิ่งที่บุคคลได้รับโดยตรงจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาจเป็นด้านสังคม ด้านข่าวสาร เงิน กำลังงาน หรือทางด้านอารมณ์ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ผู้รับไปสู่เป้าหมายที่ผู้รับต้องการ

Weiss (1974) ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นความรู้สึกอิ่มใจ หรือพึงพอใจต่อความต้องการที่เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งประกอบด้วยความใกล้ชิดและรักใคร่ผูกพัน การมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การมีโอกาสเอื้อประโยชน์ต่อผู้อื่น การได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีคุณค่าและการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

Cobb (1976) ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นข้อมูลที่ทำให้คนเราเชื่อมั่นว่ามีคนรักมีคนสนใจ มีคนยกย่อง และมีคุณค่า รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีความผูกพันซึ่งกันและกัน

Kaplan *et al.* (1977: 50-51) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่าหมายถึง การติดต่อของบุคคลต่างๆ ในสังคมที่ทำให้บุคลใดบุคลหนึ่งได้รับความพึงพอใจและได้รับการตอบสนองความต้องการ

Kahn (1979) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนับสนุนเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีจุดหมาย ซึ่งรวมเอาสิ่งต่อไปนี้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งอย่าง คือ

1. การแสดงออกถึงความพึงพอใจของบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่ง

2. การยืนยันรับรองพฤติกรรมของบุคคล อาจโดยการรับรู้หรือการแสดงออกถึงการยอมรับ

3. การให้ความช่วยเหลือในด้านสิ่งของ เงินทอง หรืออื่น ๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Pilisuk (1982) กล่าวว่า แรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างคนไม่เฉพาะแต่ความช่วยเหลือด้านวัตถุ ด้านความมั่นคงทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการที่บุคคลรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่นด้วย

Hubbard *et al*. (1984) ได้สรุปว่าการสนับสนุนทางสังคมเป็นโครงสร้างหลายมิติ ซึ่งประกอบด้วยการติดต่อสื่อสารในแง่ดี ทำให้มีความรู้สึกผูกพัน มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกัน โดยคำนึงแหล่งที่มาด้วย

Thoits (1986) ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นการที่บุคคลในเครือข่ายสังคมได้รับความช่วยเหลือ ด้านอารมณ์ สังคม สิ่งของและข้อมูล

Pender (1996) ให้ความหมายว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ การได้รับการยอมรับ ความรักและนับถือ รวมทั้งการมีคุณค่าเป็นที่ต้องการของบุคคลหนึ่ง แต่ไม่รวมถึงการที่บุคคลจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อบุคคลอื่นๆ

จากความหมายของการสนับสนุนทางสังคม ที่ได้กล่าวมานั้นสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความรัก การยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งการช่วยเหลือ จากบุคคลรอบข้างหรือสังคม ทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

ประเภทของแรงสนับสนุนทางสังคม

ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม เป็นมิติหนึ่งของการสนับสนุนทางสังคมซึ่ง หมายถึงความจำเป็นพื้นฐานทางสังคมที่บุคคลต้องการและได้รับจากการติดต่อกับบุคคลอื่นในสังคมนั้นๆ การแบ่งชนิดของการสนับสนุนทางสังคมก็แตกต่างกันไป ได้มีผู้ทำการศึกษาและแบ่งชนิดของการสนับสนุนทางสังคมไว้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. แนวคิดของ Cobb (1976: 300-301) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นข้อมูลที่จะบอกว่าบุคคลนั้นได้รับความรัก ได้รับความดูแลเอาใจใส่ ได้รับความรักความจริงใจและความสนใจ ซึ่งมักจะได้รับจากบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันและมีความผูกพันที่ลึกซึ้งต่อกัน

1.2 การสนับสนุนด้านการได้รับการยอมรับ (Esteem Support) ยกย่อง และมีผู้เห็นคุณค่าเป็นข้อมูลที่จะบอกว่าบุคคลนั้นมีค้า ผู้อื่นให้การยอมรับ

1.3 การสนับสนุนด้านสังคม (Socially Support) เป็นข้อมูลที่จะบอกว่าบุคคลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2. แนวคิดของ Kahn (1979: 85) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ชนิด คือ

2.1 ความผูกพันทางด้านอารมณ์และความคิด (Affection) เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ในทางบวกของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกในรูปของความผูกพัน การยอมรับ ความเคารพ หรือด้วยความรัก

2.2 การยืนยันและการรับรองพฤติกรรมของกันและกัน (Affirmation) เป็นการแสดงออกถึงการเห็นด้วย การยอมรับในความถูกต้องเหมาะสม ทั้งในการกระทำและความคิดของบุคคล

2.3 การให้ความช่วยเหลือ (Aid) เป็นการปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคล โดยการให้สิ่งของหรือการช่วยเหลือโดยตรง การช่วยเหลือเหล่านั้นอาจจะเป็นวัตถุ เงินทอง ข้อมูล ข่าวสาร หรือเวลา

3. แนวคิดของ Pender, Murdaugh, and Parsons (2001: 239) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ชนิด คือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.1 การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นการช่วยเหลือในภาวะวิกฤต โดยการดูแลเอาใจใส่ การให้กำลังใจ การมีอารมณ์ร่วม

3.2 การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลให้เกิดความเข้าใจว่าควรทำอย่างไร ถึงจะมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อตนเอง

3.3 การช่วยเหลือด้านทรัพยากรหรือวัตถุสิ่งของ (Instrument or Tangible aid) เป็นการให้ความช่วยเหลือในเรื่องกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจง

3.4 การยอมรับ (Affirmation) เป็นการยอมรับและช่วยให้บุคคลเข้าใจถึงศักยภาพแท้จริงของตนเอง การมีข้อมูลป้อนกลับที่มีความสร้างสรรค์

4. แนวคิดของHouse (1981) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 4 ชนิด คือ

4.1 การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นแรงสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรักความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจ

4.2 การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal Support) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปประเมินตนเอง และเปรียบเทียบพฤติกรรม การให้การรับรองซึ่งจะทำให้ผู้รับเกิดความมั่นใจ นำไปเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคม

4.3 การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) เป็นการให้คำแนะนำ เสนอแนะทิศทางและการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้

4.4 การสนับสนุนทางด้านเครื่องมือสิ่งของ การเงิน และแรงงาน (Instrumental Support) เป็นการช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นของบุคคลในเรื่องเงิน แรงงาน เวลา และปรับสภาพแวดล้อม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงได้สนใจเลือกใช้หลักการแบ่งประเภทการสนับสนุนทางสังคมตามแนวคิดของ House (1981) เป็นตัวแปรหนึ่งที่อาจจะมีผลต่อความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษาวัฒนธรรมทั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นในเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ที่ผู้วิจัยเลือกการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เพราะ ในการปลูกฝังความเอื้อเฟื้อจะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก โดยวางพื้นฐานทางจิตใจให้แก่เด็กในวัยเยาว์ ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นสถานบันแรกที่จะช่วยปลูกฝังความเอื้อเฟื้อให้แก่เยาวชน โรงเรียนจะเป็นสถาบันทางสังคมอันดับสองรองจากครอบครัวที่จะทำได้ และชุมชนเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยในการเปิดโอกาสและสนับสนุนให้แก่เยาวชนในการแสดงออกถึงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ เนื่องจากวัฒนธรรมถือเป็นส่วนหนึ่งที่ชุมชนจะต้องช่วยกันดูแลรักษาเพื่อให้เป็นสมบัติแก่ชนรุ่นหลังสืบไป องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคมที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ หมายถึง การที่เยาวชนได้รับการยกย่องในการดูแล ปกป้อง อนุรักษ์วัฒนธรรม และได้การเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ จากครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

2. การสนับสนุนด้านการประเมิน หมายถึง การที่เยาวชนได้รับยอมรับ และช่วยให้เยาวชนรับรู้ถึงศักยภาพของตนเองในการ ดูแล ปกป้อง อนุรักษ์วัฒนธรรม รวมทั้งการได้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปประเมินตนเอง

3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่เยาวชนได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การแนะนำ เกี่ยวกับการ ดูแล ปกป้อง อนุรักษ์วัฒนธรรม ซึ่งเยาวชนสามารถนำไปแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้

4. การสนับสนุนด้านสิ่งของและบริการ หมายถึง การที่เยาวชนได้รับการสนับสนุนในเรื่องของ สิ่งของ ที่จำเป็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม รวมทั้งเรื่องเวลา แรงงาน ที่เป็นประโยชน์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ การรับรู้ความสามารถแห่งตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งรวบรวมได้ดังนี้

Turner (1948: 502-516) ได้ศึกษาความเอื้อเฟื้อของเด็ก 9-16 ปี จำนวน 116 คน การวัดใช้แบบสอบถามโดยให้ครูบิดามารดา และนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ประเมินลักษณะความเอื้อเฟื้อของเด็ก ผลการศึกษาพบว่า ความเอื้อเฟื้อสัมพันธ์กับความดี ทั้งแง่จริยธรรมความมั่นคงทางอารมณ์และการปรับตัวทางสังคม

Cattel and Harowitsz (1952: 103-117) ได้ศึกษาความเอื้อเฟื้อของนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 60 คน โดยใช้แบบสอบถามลักษณะทางบุคลิกภาพ พบว่า บุคลิกลักษณะแสดงตัวมีความสัมพันธ์สูงกับความเอื้อเฟื้อ

Fridrichs (1960: 496-508) ได้ศึกษาความเอื้อเฟื้อของนิสิตมหาวิทยาลัย จำนวน 260 คน พบว่า ผู้ที่ถูกประเมินว่าเป็นเพื่อนที่น่าสนใจ คือผู้ที่มีคะแนนเอื้อเฟื้อสูง และพบว่าความสามารถการเข้าสังคมและการยอมรับทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความเอื้อเฟื้อโดยตรง

Richard *et al.* (1966: 227-232) ได้ทำการทดลองกับนิสิตมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าบุคคลที่เคยได้รับการช่วยเหลือมาก่อน จะเต็มใจช่วยเหลือตอบแทนมากกว่าคนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือมาก่อนอย่างไร ผลการทดลอง พบว่ากลุ่มที่ได้รับการช่วยเหลือมาก่อนจะแสดงพฤติกรรมแบบเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่ากลุ่มไม่เคยได้รับการช่วยเหลือมาก่อน

Doland and Adeberg (1967 cited in Bryan and London 1970: 207) พบว่า เด็กที่มาจากโรงเรียนในแถบชานเมืองที่มีฐานะปานกลางค่อนข้างสูง มีความปรารถนาที่จะบางปันสิ่งของมากกว่าเด็กที่มาจากสถานสงเคราะห์

Midlarsky and Hannah (1985 อ้างใน ศุภกุล เกียรติสุนทร, 2532: 20) ได้ทำการทดลองถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุและพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กเล็กและวัยรุ่นตอนต้น จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 120 คน ครั้งแรกโดยใช้การสังเกตโดยตรงถึงความเร่งด่วนและโอกาสที่จะดำเนินการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ช่วยเหลือ พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นโค้ง โดยเด็กที่เรียนในเกรดสี่และเกรดสิบจะแสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือมากกว่าเด็กที่เรียนในเกรดหนึ่งและเกรดเจ็ด เด็กจะให้ความช่วยเหลือแก่เด็กทารกที่เพิ่งหัดเดินมากกว่าช่วยเหลือเด็กที่อยู่วัยเดียวกัน ผลการศึกษาครั้งที่สองพบว่า สิ่งที่สกัดกั้นพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กเล็กคือ ความกลัวว่าจะช่วยได้ไม่สำเร็จ สำหรับวัยรุ่น นั้นพฤติกรรมการช่วยเหลือจะถูกสกัดกั้นด้วยความกลัว การช่วยเหลือของตนจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและมีความรู้สึกกระดากใจ

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชัววัลลี (2524) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางจิตใจของไทย 5 ด้านคือ ความซื่อสัตย์ การมีสัมมาคารวะต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูกตเวที และการยึดบาปบุญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 979 คน พบว่า นักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกันได้รับการถ่ายทอดและมีการอนุรักษ์เรื่องความซื่อสัตย์ การมีสัมมาคารวะ ความเอื้อเฟื้อไม่แตกต่างกัน

ชลิตา สุขวรรณ์ (2541: 1-82) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการช่วยเหลือกับความเต็มใจในการเป็นอาสาสมัครการวิจัยทางการแพทย์ในมนุษย์ กับนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 3 และ 5 ของคณะแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และวิทยาลัยแพทย์ศาสตร์พระมุงกุฎเกล้า จำนวน 887 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักศึกษาแพทย์ มีดังนี้ นักศึกษาแพทย์เพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการช่วยเหลือมากกว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักศึกษาแพทย์ชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อายุและรายได้ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการช่วยเหลือจำนวนพี่น้อง มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาชีพของบิดามารดาของนักศึกษาแพทย์ที่รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีพฤติกรรมการช่วยเหลือสูงกว่า บิดามารดาที่ประกอบอาชีพอื่น นักศึกษาแพทย์ที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงมีพฤติกรรมการช่วยเหลือสูงกว่านักศึกษาแพทย์ที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมน้อยและ ชั้นปีที่ศึกษาเมื่อเทียบค่าของคะแนนเต็มใจในการเป็นอาสาสมัครของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยเต็มใจในการเป็นอาสาสมัครน้อยกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดวงเดือน มูลประดับ (2541) ได้ทำการศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 อายุระหว่าง 13-16 ปี มีจำนวน 440 คน ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ได้การแรงสนับสนุนทางสังคมสูงมีการปรับตัวได้ดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลางและต่ำ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุด และรองลงมาคือด้านอารมณ์ ด้านวัตถุสิ่งของการเงินและแรงงาน และด้านการประเมิน โดยวัยรุ่นเพศหญิงมีการปรับตัวที่ดีกว่าเพศชาย

พรรษา พุ่มรำพา (2548: 89) ได้ทำการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมหรือความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนั้น สามารถทำให้บุคคลนั้นมีประสบการณ์ที่ดี มีอารมณ์มั่นคง สามารถต่อสู้กับปัญหาต่างๆได้ดีขึ้น และการสนับสนุนทางสังคมทำให้บุคคลมีสุขภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ส่วนการสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับจาญาติและผู้ใกล้ชิด บุคลากรอื่นเช่น บุคลากรสาธารณสุข โรงเรียน โดยได้รับความรัก ความห่วงใย การดูแลเอาใจใส่ การช่วยเหลือด้านสิ่งของเงินทอง ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทำให้วัยรุ่นรู้สึกอบอุ่นมั่นใจ กำลังใจ และมีแรงจูงใจที่ปฏิบัติตัวในทางที่ดีขึ้นตลอดจนส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการดูแลตัวเอง ด้านการเรียน การประกอบอาชีพ ด้านการวางแผนจัดการชีวิตประจำวัน รวมถึงการที่วัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวด้วย

สิริวรรค์ อัศวกุล (2528) ได้ศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในตนเองในการทำงาน ที่กำหนดให้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในตนเองในการทำงานที่กำหนดสูง ในขณะที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในตนเองในการทำงานที่กำหนดต่ำ

ประทีป จินงี่ (2539) ได้ศึกษาถึงผลการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน และพบว่า การทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการพิมพ์ดีดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซ้ำๆกันหลายครั้ง มีผลทำให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Lopez and Lent (1992) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4 แหล่ง ตามทฤษฎีของ Bandura กับการรับรู้ความสามารถในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลาย โดยศึกษากับนักเรียน 50 คน ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามที่ถามถึงแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในวิชาคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาสหสัมพันธ์ พบว่า ทั้ง 4 แหล่งที่มา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน แต่งแหล่งที่เป็นการสังเกตตัวแบบและการกระตุ้นทางอารมณ์มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นๆ โดยการใส่ตัวแปรเข้าไปตามลำดับความสำคัญของทฤษฎีของ Bandura ซึ่งได้แก่ ความสำเร็จที่ผ่านมา การสังเกตตัวแบบ การพูดชักจูง และการกระตุ้นทางอารมณ์ ผลการวิจัยพบว่า เกรดและการประสบความสำเร็จ ต่างก็อธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของตนเองได้มาก ส่วนที่เหลืออีก 3 ตัวแปร มีแต่การกระตุ้นทางอารมณ์เท่านั้นที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Hall (2000) ได้ทำการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน พบว่า บุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานสูง จะมีวิธีที่จะจัดการกับความท้าทาย และอุปสรรคต่างๆที่พวกเขาเผชิญอยู่ให้ประสบความสำเร็จในการทำงานของพวกเขา และพวกเขาจะพัฒนากลยุทธ์ทั้งหมด ที่จะช่วยให้พวกเขาประสบความสำเร็จมากขึ้น

สรุปแนวคิดและทฤษฎีสู่กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่คาดว่าน่าจะมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความเอื้อเฟื้อ จากงานวิจัยของ Ugurel and Semin (1952 อ้างใน ธีระพร อุวรรณโณ, 2529: 69-70) พบว่า พฤติกรรมเอื้อเฟื้อมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุ นอกจากนี้ Bond (1969 อ้างใน นิภา บุณยศรีสวัสดิ์ 2517: 20) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของความเอื้อเฟื้อกับบุคลิกภาพด้านอื่นๆ พบว่า เด็กหญิงมีลักษณะของความเอื้อเฟื้อมากกว่าเด็กชาย ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517) ที่ว่าเด็กหญิงมีความเอื้อเฟื้อรวมและเอื้อเฟื้อต่อพวกพ้องมากกว่าเด็กชาย และ ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชัววัลลี (2524) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางจิตใจของ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไทย 5 ด้านคือ ความซื่อสัตย์ การมีสัมมาคารวะต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูกตเวที และการยึดบาปบุญ พบว่า นักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกันมีความเอื้อเฟื้อไม่แตกต่างกัน และ Midlarsky and other (1973) ได้ศึกษาผลของการมีตัวแบบ และการให้แรงเสริมต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ ผู้วิจัยได้บางการทดลองออกเป็น 2 การทดลอง การทดลองที่ 1 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนหญิงเกรด 6 จำนวน 72 คน การทดลองที่ 2 ใช้วิธีการเช่นเดียวกัน แต่กลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนเป็นนักเรียนชายและหญิง เกรด 3 จำนวน 90 คน โดยผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์ขึ้น ให้ผู้ถูกทดลองได้เล่นเกมอย่างหนึ่ง โดยมีตัวแบบ 3 อย่าง คือ ตัวแบบเอื้อเฟื้อ ตัวแบบวางเฉย และตัวแบบละโมบ การวัดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อผู้วิจัยดูจากพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของผู้ถูกทดลองที่ได้เห็นตัวแบบ เมื่อผู้ถูกทดลองมีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อตามที่ต้องการ ผู้วิจัยก็จะพูดชมเชย จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ดังนี้คือ 1) นักเรียนหญิงที่มีฐานะปานกลางค่อนข้างสูงมีความเอื้อเฟื้อมากกว่านักเรียนฐานต่ำ 2) นักเรียนหญิงมีความเอื้อเฟื้อมากกว่านักเรียนชาย 3) นักเรียนที่ได้เห็นตัวแบบแสดงความเอื้อเฟื้อ มีความเอื้อเฟื้อมากกว่านักเรียนที่ได้เห็นตัวแบบวางเฉย และตัวแบบละโมบ

จากการรวบรวมแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลที่คาดว่าจะมีอิทธิผลต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเยาวชน ดังนี้ เพศ ผลการเรียน แผนการเรียน ระดับการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน/จังหวัด ความสนใจช่วยทำกิจกรรม ลักษณะครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพบิดา อาชีพมารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา รายได้ของครอบครัว สถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชนของบิดา และสถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชนของมารดา

2. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ ในส่วนของตัวแปรนี้ ยังไม่มีผู้ศึกษาค้นคว้า หรืองานวิจันที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยววัฒนธรรมที่มีอิทธิผลต่อความเอื้อเฟื้อของเยาวชนโดยตรง แต่ผู้วิจัยยึดเอาแนวคิดของ Bloom and Caploom (1975 : 18) กล่าวว่า พฤติกรรมด้านความรู้ (Cognitive Domain) จัดเป็นพฤติกรรมส่วนหนึ่งของมนุษย์ เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ ความสามารถในการใช้ความคิดและสติปัญญา โดยจำแนกพฤติกรรมออกเป็นดังนี้ (1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการจำหรือรู้สึกได้ แต่ไม่ใช่การใช้ความเข้าใจไปตีความหมายเรื่องนั้นๆ แบ่งเป็น ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องซึ่งเป็นข้อเท็จจริง วิธีการดำเนินงาน แนวคิด ทฤษฎี (2) ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความสามารถจับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ใจความสำคัญของเรื่องราวต่างๆ ได้ทั้งในด้านภาษา รหัส สัญลักษณ์ทั้งรูปธรรมนามธรรม แบ่งเป็น การแปลความ การตีความ การขยายความ (3) การนำไปใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถนำเอาสิ่งต่างๆที่ได้ประสบมา เช่น แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์หรือนำไปใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่างๆ(4) การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวออกเป็นส่วนประกอบย่อยเพื่อความสัมพันธ์ และหลักการหรือทฤษฎีเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ (5) การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาเรื่องราวหรือส่วนประกอบย่อยมาเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยมีการดัดแปลงริเริ่มสร้างสรรค์ปรับปรุงของเก่าให้มีคุณค่าขึ้น และ(6) การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง การวินิจฉัยหรือการตีราคาอย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการตัดสินใจว่าอะไรดี ไม่ดีอย่างไร ใช้หลักเกณฑ์ที่เชื่อถือได้โดยอาศัยข้อเท็จจริงภายในและภายนอก ซึ่งในการที่เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของประวัติศาสตร์ ความสำคัญ และการได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโก นั้นจะทำให้เยาวชนมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษา และช่วยกันปกป้องดูแลศิลปวัฒนธรรมภายในจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่ เพื่อให้สืบทอดไปสู่ชนรุ่นหลังสืบไป

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองที่ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ จากการศึกษาของ Lopez and Lent (1992) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4 แหล่ง ตามทฤษฎีของ Bandura กับการรับรู้ความสามารถในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลาย โดยศึกษากับนักเรียน 50 คน ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามที่ถามถึงแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ผลการศึกษาพบว่าทั้ง 4 แหล่งที่มามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักเรียน แต่แหล่งที่เป็นการสังเกตตัวแบบ และการกระตุ้นทางอารมณ์มีความสัมพันธ์อย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นๆ โดนการใส่ตัวแปรเข้าไปตามลำดับความสำคัญของทฤษฎีของ Bandura ซึ่งได้แก่ ความสำเร็จที่ผ่านมา การสังเกตตัวแบบ การพูดชักจูง และการกระตุ้นอารมณ์ ผลการวิจัยพบว่า เกรด และการประสอบความสำเร็จสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของตนเองได้มาก ส่วนที่เหลืออีก 3 ตัวแปรมีแต่การกระตุ้นทางอารมณ์เท่านั้นที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษาวัฒนธรรม พบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาถึงอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม แต่พบเพียงงานวิจัยที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทำการศึกษาถึงองค์ประกอบของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำการรับรู้ความสามารถของตนเองมาเป็นตัวแปรหนึ่งในการศึกษากับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมของเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดทฤษฎีของ Bandura (1986) ในการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง 2) ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น 3) ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น และ 4) ความสามารถในการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น

4. การสนับสนุนทางสังคมที่ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ จากการศึกษาของ ดวงเดือน มูลประดับ (2541) ได้ทำการศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น พบว่าวัยรุ่นที่ได้การแรงสนับสนุนทางสังคมสูงมีการปรับตัวได้ดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลางและต่ำ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการให้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุด และรองลงมาคือด้านอารมณ์ ด้านวัตถุ สิ่งของการเงินและแรงงาน และด้านการประเมิน โดยวัยรุ่นเพศหญิงมีการปรับตัวที่ดีกว่าเพศชาย นอกจากนี้ เพ็ญศรี วรสัมปติ (2537) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมเผชิญปัญหาของวัยรุ่นจำนวน 323 คน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเผชิญความเครียดของวัยรุ่นตอนต้น การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่ำ เนื่องจากการสนับสนุน ทางสังคมจะมีผลต่อการตอบสนองของบุคคล การสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับทำให้บุคคลสามารถควบคุมตัวเองและแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นการได้รับความช่วยเหลือในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยประคับประคองทางด้านจิตใจ การให้ความรักความเข้าใจ การสนับสนุนให้มีการพัฒนา การให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงิน วัตถุสิ่งของ เป็นแหล่งประโยชน์สำคัญที่ช่วยให้วัยรุ่นผ่านพ้นช่วงวิกฤติไปอย่างราบรื่น ไม่เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาในวัยผู้ใหญ่ต่อไป สอดคล้องกับ พรรษา พุ่มรำพา (2548: 89) การสนับสนุนทางสังคมหรือความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนั้น สามารถทำให้บุคคลนั้นมีประสบการณ์ที่ดี มีอารมณ์มั่นคง สามารถต่อสู้กับปัญหาต่างๆได้ดีขึ้น และการสนับสนุนทางสังคมทำให้บุคคลมีสุขภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ส่วนการสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับจากญาติและผู้ใกล้ชิด บุคลากรอื่นเช่น บุคลากรสาธารณสุข โรงเรียน โดยได้รับความรัก ความห่วงใย การดูแลเอาใจใส่ การช่วยเหลือด้านสิ่งของเงินทอง ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทำให้วัยรุ่นรู้สึกอบอุ่นมั่นใจ กำลังใจ และมีแรงจูงใจที่ปฏิบัติตัวในทางที่ดีขึ้น ตลอดจนส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการดูแลตัวเอง ด้านการเรียน การประกอบอาชีพ ด้านการวางแผนจัดการชีวิตประจำวัน รวมถึงการที่วัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม และความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมน่าจะมีส่วนช่วยส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อเฟื้อให้กับเยาวชนได้ ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบการสนับสนุนทางสังคมของ House (1981) เนื่องจากมีองค์ประกอบในการสนับสนุนทางสังคมที่ชัดเจนและน่าจะเอื้อต่อสนับสนุนทางสังคมให้แก่เยาวชน ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ 2) การสนับสนุนทางด้านการประเมิน 3) การสนับสนุนทางด้านข่าวสาร และ 4) การสนับสนุนทางด้านสิ่งของบริการ

ดังนั้น จากการรวบรวมเอกสารการวิจัยทั้งแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จึงสรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

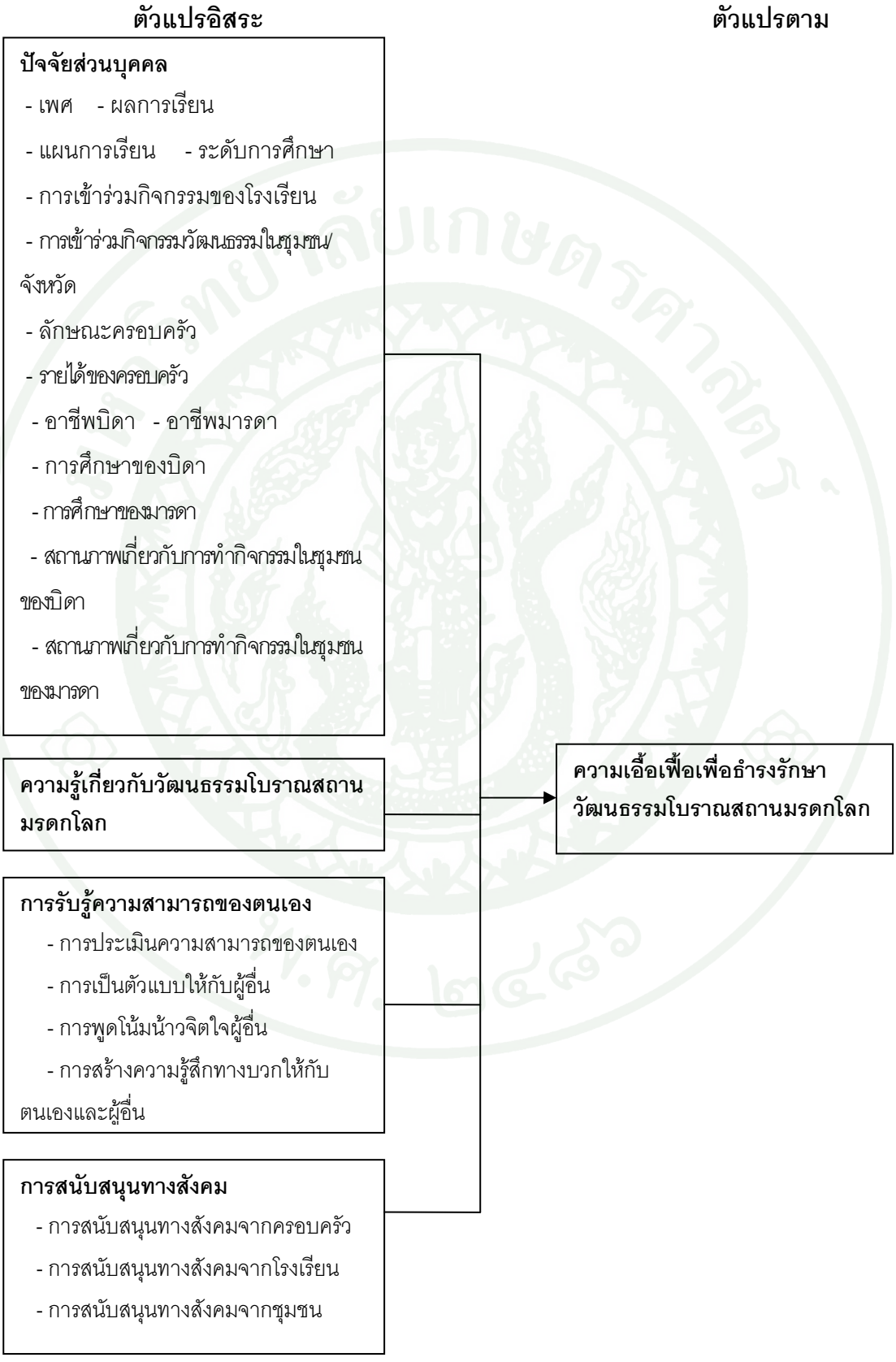

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสมมติฐานย่อยดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ

3. ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในชุมชน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1638 คน
(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา)

กลุ่มตัวอย่าง

1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้สูตรการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยประมาณของ Cochran (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 97.5% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + d^2 N}$$

เมื่อ d = ความคลาดเคลื่อนสูงสุดในการประมาณ

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของตัวอย่าง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

$$n = \frac{1638}{1+(0.025)^2 1638}$$

$$n = \frac{1638}{1+(0.000625)1638}$$

$$n = \frac{1638}{1+1.02375}$$

$$n = \frac{1638}{2.02375}$$

$$n = 809$$

คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.025 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 809 คน

2. สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Stratified Sampling) ตามจำนวนนักเรียนในโรงเรียนที่สุ่มมาได้ ซึ่งสามารถแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย	**จำนวนนักเรียน (คน)**	**ร้อยละ**	**กลุ่มตัวอย่าง (คน)**
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	548	33.46	270
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	566	34.55	280
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	524	31.99	259
รวม	**1,638**	**100.00**	**809**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อของนักเรียน เพื่อให้ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม และแบบวัดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน โดยศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการสร้างแบบสอบถาม ศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย บทความและเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในจังหวัดอยุธยา ประกอบด้วยจำนวนข้อคำถาม 22 ข้อ ในส่วนนี้แบ่งเป็นคำถามตรวจรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ แผนการเรียน ระดับการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมของชุมชน/จังหวัด สมาชิกในครอบครัว อาชีพบิดา อาชีพมารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา สถานภาพของบิดาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน สถานภาพของมารดาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน และส่วนข้อคำถามแบบเติมข้อความ ได้แก่ ผลการเรียน กิจกรรมของโรงเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เข้าร่วม ความสนใจที่ช่วยทำกิจกรรม จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด รายได้เฉลี่ยของครอบครัว และกิจกรรมที่บุคคลในครอบครัวเข้าร่วมในชุมชน

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโบราณสถานในจังหวัดอยุธยาจากศูนย์ข้อมูลมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จำนวน 15 ข้อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

$$\frac{\text{Maximum} - \text{Minimum}}{\text{Interval}} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{15 - 1}{5} = 2.80$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 3.80	มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับต่ำมาก
3.81 – 6.60	มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับต่ำ
6.61 – 9.40	มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับปานกลาง
9.41 – 12.20	มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูง
12.21 –15.00	มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูงมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยประยุกต์จากแนวคิดของ Bartal and Raviv (1982 อ้างใน ธีระพร อุวรรณโณ 2535: 292) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม 3 องค์ประกอบ ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวก ทั้งหมดจำนวน 21 ข้อ ดังนี้

1. ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ได้แก่ข้อ 1 ถึง ข้อ 7

2. ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจ ได้แก่ ข้อ 8 ถึง ข้อ13

3. ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก ได้แก่ ข้อ 14 ถึง ข้อ 21

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ข้อความทางบวก	คะแนน
จริงมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริงมาก	ให้ 4 คะแนน
จริงปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน

$$\frac{\text{Maximum} - \text{Minimum}}{\text{Interval}} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5} = 0.88$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีความเอื้อเฟื้ออยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีความเอื้อเฟื้ออยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีความเอื้อเฟื้ออยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีความเอื้อเฟื้ออยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีความเอื้อเฟื้ออยู่ในระดับสูงมาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามแนวคิดของ Bandura (1997) โดยมีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4 ด้าน มีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 24 ข้อ ดังนี้

1. การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง ได้แก่ ข้อ 1 ถึง ข้อ 8

2. ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น ได้แก่ ข้อ 9 ถึง ข้อ 13

3. ความสามารถในการพูดในการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ได้แก่ ข้อ 14 ถึง ข้อ 20

4. ความสามารถในการสร้างความรู้สึกทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น ได้แก่ ข้อ 21 ถึง ข้อ 24

ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ข้อความทางบวก	คะแนน
จริงมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริงมาก	ให้ 4 คะแนน
จริงปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน

$$\frac{\text{Maximum} - \text{Minimum}}{\text{Interval}} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5} = 0.88$$

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับสูงมาก

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม เป็นข้อคำถามที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของเฮาส์ (House, 1981: 83 - 108) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยการสนับสนุนทางสังคม จาก 3 แหล่ง ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 37 ข้อ ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ได้แก่ ข้อ 1 ถึง ข้อ 12

2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ได้แก่ ข้อ 13 ถึง ข้อ 24

3. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน ได้แก่ ข้อ 25 ถึง ข้อ 37

ระดับการสนับสนุนทางสังคม

ข้อความทางบวก	คะแนน
จริงมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริงมาก	ให้ 4 คะแนน
จริงปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

$$\frac{\text{Maximum} - \text{Minimum}}{\text{Interval}} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5} = 0.88$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีการสนับสนุนทางสังคมจากแหล่งนั้นอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีการสนับสนุนทางสังคมจากแหล่งนั้นอยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีการสนับสนุนทางสังคมจากแหล่งนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีการสนับสนุนทางสังคมจากแหล่งนั้นอยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีการสนับสนุนทางสังคมจากแหล่งนั้นอยู่ในระดับสูงมาก

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องจาก ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือโดยผู้วิจัยได้ใช้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม โบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากศูนย์ข้อมูลมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา แนวคิดเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมของ Bartal and Raviv (1982 อ้างใน ธีระพร อุวรรณโณ 2535: 292) แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura (1997) แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมของ House (1981) แล้วนำมาสรุปเป็นขอบข่ายเนื้อหาที่จะใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ในส่วนที่ 2 3 4 และ 5 โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อความเชิงบวกทั้งหมด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การหาความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากแนวความคิดผลงานวิจัย ตลอดจนข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญได้แก่ พันตรีหญิง ดร. พนมพร พุ่มจันทร์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขความถูกต้องเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา (Content Validity)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบเพื่อให้ทราบถึงระดับคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังรายละเอียด ต่อไปนี้ การทดสอบเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

การตรวจสอบแบบสอบถาม

1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความตรงเชิงเนื้อหาของคำถาม และนำมาแก้ไขปรับปรุงคำถามในด้านภาษา และความชัดเจนเพื่อความเข้าใจได้ง่ายต่อการตอบแบบสอบถาม

2 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงแล้วนั้น ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ทำการศึกษาจำนวน 30 คน (Try out) และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาค่าความเชื่อมั่นรายด้านและทั้งฉบับ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม

แบบสอบถามเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .919 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1.1. ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .856
1.2. ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .855
1.3. ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก มีค่าความเชื่อมันเท่ากับ .828

2. การรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .871 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

2.1. การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .741
2.2. ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .748
2.3. การพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .889
2.4. การสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .816

3. การสนับสนุนทางสังคม

แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .925 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

3.1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .854
3.2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .892
3.3. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .917

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การตรวจสอบแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

2.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความตรงเชิงเนื้อหาของคำถาม และนำมาแก้ไขปรับปรุงคำถามในด้านภาษา และความชัดเจน เพื่อความเข้าใจได้ง่ายต่อการตอบแบบสอบถาม

2.2 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงแล้วนั้น ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะคล้าคลึงกับประชากรที่ทำการศึกษาจำนวน 30 คน (Try out) และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ดังนี้

แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .724

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

1. ทำหนังสือขออนุญาตในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ ได้จำนวน 878 คน ซึ่งเกินกว่าที่คำนวนได้

3. ตรวจแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ

4. ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปบันทึกคะแนนโดยลงรหัส (Coding) ในแบบสอบถาม และบันทึกข้อมูล (Data Entry) ลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้ว จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาบันทึกลงรหัส แล้วนำมาวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

การตรวจและการให้คะแนน

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูลและหาค่าร้อยละ ได้แก่ เพศ ผลการเรียน แผนการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว อาชีพบิดา อาชีพมารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา สถานภาพในชุมชนของบิดา สถานภาพในชุมชนของมารดา

2. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความจำ ประวัติศาสตร์ และสถานที่ตั้งของโบราณสถาน โดยใช้แบบทดสอบให้เลือกตอบ ใช่ ไม่ใช่

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) การวิเคราะห์เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่

1.1 สัดส่วนร้อยละ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้แสดงการกระจายของข้อมูล

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis ใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งจากตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป โดนใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis)

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ คือ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

$\overline{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
p-value	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
R^2_{adj}	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว
a	หมายถึง	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Beta	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
SEb	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ b
*	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรเงรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงคะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 2 การกระจายร้อยละของนักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = 878)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	491	55.9
หญิง	387	44.1

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 878)

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>ระดับการศึกษา</u>			
มัธยมศึกษาปีที่ 4		297	33.8
มัธยมศึกษาปีที่ 5		297	33.8
มัธยมศึกษาปีที่ 6		284	32.3
<u>ผลการเรียนเฉลี่ย</u>			
0.00 – 1.50		4	0.5
1.51 – 2.00		26	3.0
2.01 – 2.50		135	15.4
2.51 – 3.00		354	40.2
3.01 – 3.50		167	19.0
3.51 – 4.00		192	21.9
ผลการเรียนสูงสุด 4.00	ผลการเรียนต่ำสุด 1.08		
ผลการเรียนโดยเฉลี่ย 2.97	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.544		
<u>แผนการเรียน</u>			
วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์		414	47.2
ศิลป์คำนวณ		88	10.0
ศิลป์ภาษา		376	42.8

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 878)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน</u>		
เข้าร่วม	556	63.3
วิชาการ/ทักษะวิชาชีพ	218	24.8
บำเพ็ญประโยชน์/จิตอาสา	84	9.6
ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	280	31.9
สุขภาพ/กีฬา	98	11.2
คุณธรรม/จริยธรรม	18	2.1
เทิดพระเกียรติ	28	3.2
ไม่เข้าร่วม	322	36.7
<u>การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน/จังหวัด</u>		
เข้าร่วม	441	50.2
ไม่เข้าร่วม	437	49.8
<u>ลักษณะครอบครัว</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	576	65.6
ครอบครัวขยาย	302	34.4
<u>จำนวนสมาชิกในครอบครัว</u>		
3 คน หรือต่ำกว่า	219	24.9
4 – 5 คน	560	63.8
มากกว่า 5 คน	99	11.3
จำนวนสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด 13 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยที่สุด 2 คน		
จำนวนสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ย 4.26 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.38		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 878)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>การเป็นลูกคนเดียว</u>		
ลูกคนเดียว	195	22.2
ไม่ใช่ลูกคนเดียว	638	77.8
<u>การเป็นลูกคนโต</u>		
ลูกคนโต	438	49.9
ไม่ใช่ลูกคนโต	440	50.1
<u>การศึกษาของบิดา</u>		
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	103	11.7
มัธยมศึกษา	264	30.1
อนุปริญญา/ปวส.	160	18.2
ปริญญาตรี	281	32.0
ปริญญาโท	63	7.2
ปริญญาเอก	7	0.8
<u>การศึกษาของมารดา</u>		
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	125	14.2
มัธยมศึกษา	294	33.5
อนุปริญญา/ปวส.	112	12.8
ปริญญาตรี	285	32.5
ปริญญาโท	59	6.7
ปริญญาเอก	3	0.3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 878)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อาชีพของบิดา		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	283	32.3
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	265	30.2
พนักงานบริษัท/ครูเอกชน	130	14.8
รับจ้างทั่วไป	124	14.1
เกษตรกร	29	3.3
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	22	2.5
เสียชีวิต	25	2.8
อาชีพของมารดา		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	238	27.1
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	280	31.9
พนักงานบริษัท/ครูเอกชน	122	13.9
รับจ้างทั่วไป	107	12.2
เกษตรกร	14	1.6
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	109	12.4
เสียชีวิต	8	0.9

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 878)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สถานภาพของบิดาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน		
ไม่มี	816	92.9
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	11	1.3
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.)	10	1.1
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)	8	0.9
คณะกรรมการหมู่บ้าน	7	0.8
ผู้ใหญ่บ้าน	6	0.7
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	4	0.5
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	3	0.3
กำนัน	3	0.3
ประธานหมู่บ้าน	3	0.3
สมาชิกสโมสรโรตารี	2	0.2
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	1	0.1
สมาชิกสภาเทศบาล	1	0.1
ผู้นำทำกิจกรรมทางศาสนา	1	0.1
ผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	1	0.1
ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	1	0.1
สถานภาพของมารดาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน		
ไม่มี	818	93.2
อสม. / อปพร.	33	3.7
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	13	1.5
คณะกรรมการหมู่บ้าน	9	1.1
ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3	0.3
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	2	0.2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 878)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>รายได้ของครอบครัว</u>		
ต่ำกว่า 10,001 บาท/เดือน	64	7.3
10,001 – 15,000 บาท/เดือน	70	8.0
15,001 – 30,000 บาท/เดือน	336	38.3
30,001 – 40,000 บาท/เดือน	125	14.2
มากกว่า 40,001 บาท/เดือน	283	32.2
รายได้ของครอบครัวมากที่สุด 1,000,000 บาท	รายได้ของครอบครัวน้อยที่สุด 5,000 บาท	
รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ย 38,893.58 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 30,620.89 บาท	

* หมายเหตุ: การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน 1 คนสามารถเข้าร่วมได้มากกว่า 1 กิจกรรม

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 878 คน ดังนี้

เพศ ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยมีจำนวน 491 คน คิดเป็นร้อยละ 55.9 ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 44.1

ระดับการศึกษา ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนน้อยที่สุดคือ 284 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3

ผลการเรียนเฉลี่ย ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.51 – 3.00 คือมีจำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 และผลการเรียนเฉลี่ยในระดับ 0.00 – 1.50 มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 โดยเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีผลการเรียนเฉลี่ยนอยู่ในระดับ 2.97 ผลการเรียนเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.00 และผลการเรียนเฉลี่ยต่ำสุดคือ 1.08

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการเรียน ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีแผนการเรียนคือ วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ คือมีจำนวน 414 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมาคือศิลป์ภาษา คือมีจำนวน 376 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 และจำนวนน้อยที่สุดคือ 88 คน มีแผนการเรียนคือ ศิลป์คำนวณ

การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เข้าร่วม คือมีจำนวน 556 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 โดยแยกเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละด้านดังนี้ วิชาการ/ทักษะวิชาชีพจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 บำเพ็ญประโยชน์/จิตอาสาจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 สุขภาพ/กีฬาจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 คุณธรรม/จริยธรรมจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 และเทิดพระเกียรติจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ส่วนไม่เข้าร่วมมีจำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7

การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เข้าร่วม คือมีจำนวน 441 คน คิดเป็นร้อยละ 50.2 ส่วนไม่เข้าร่วมมีจำนวน 437 คนคิดเป็นร้อยละ 49.8

ลักษณะครอบครัว ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว คือมีจำนวน 576 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 ส่วยครอบครัวขยาย มีจำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4

จำนวนสมาชิกในครอบครัว ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-5 คน คือมีจำนวน 560 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ต่ำกว่า3 – 3 คน คือมีจำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 และจำนวนน้อยที่สุดคือ 99 คน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 คน โดยเยาวชนที่เป้นกลามตัวอย่างนี้มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.26คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงที่สุดคือ 13 คน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยที่สุดคือ 2 คน

การเป็นลูกคนเดียว ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ใช่ลูกคนเดียว คือมีจำนวน 638 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 และเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกคนเดียวมีจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเป็นลูกคนโต ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ใช่ลูกคนโต คือมีจำนวน 440 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 และเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกคนโตมีจำนวน 438 คน คิดเป็นร้อยละ 49.9

การศึกษาของบิดา ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี โดยมีจำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และบิดาที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอกมีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

การศึกษาของมารดา ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา โดยมีจำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 และมารดาที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอกมีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

อาชีพของบิดา ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คือมีจำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมาคือค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 และไม่ได้ประกอบอาชีพมีจำนวนน้อยที่สุดคือมีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

อาชีพของมารดา ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คือมีจำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 รองลงมาคือข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 และเสียชีวิตมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

สถานภาพของบิดาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คือมีจำนวน 816 คน คิดเป็นร้อยละ 92.9 รองลงมา คือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.) มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 คณะกรรมการหมู่บ้านมีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ผู้ใหญ่บ้านมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และประธานหมู่บ้าน มีจำนวนละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 สมาชิกสโมสรโรตารี มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ส่วน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำทำกิจกรรมทางศาสนา ผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัคร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.1

สถานภาพของมารดาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คือมีจำนวน 818 คน คิดเป็นร้อยละ 93.2 รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบอล มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน มีจำนวนละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 อาสาสมัครปิ้งกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ส่วนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิสโมสรโรตารี สมาชิสภาเทศบาล ดูแลคนชรา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.) คณะกรรมการหมู่บ้านและแม่บ้านตำรวจ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.) มีจำนวนละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.1

รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้ 15,001 – 30,000 บาท โดยมีจำนวน 363 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 และครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,001 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 โดยเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 38,893.58 บาท รายได้เฉลี่ยของครอบครัวสูงที่สุดคือ 1,000,000 บาท และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำที่สุดคือ 5,000 บาท

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงคะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และระดับการสนับสนุนทางสังคมของเยาวชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองรายด้าน และคะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 878)

การรับรู้ความสามารถของตนเองรายด้าน	$\overline{X}$	S.D.	**ระดับการรับรู้**
1. การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง	3.82	0.67	สูง
2. ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้แก่ผู้อื่น	3.81	0.77	สูง
3. ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น	3.90	0.69	สูง
4. ความสามารถในการสร้างความรู้สึกทางบวกให้แก่ตนเองและผู้อื่น	4.04	0.67	สูง
ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.88	0.60	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 3.88) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการสร้างความรู้สึกทางบวกให้แก่ตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.04) และด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้แก่ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 3.81)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	$\overline{X}$	S.D.	**ระดับ**
ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	11.01	1.57	สูง

จากตารางที่ 4 พบว่าความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 11.01)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการสนับสนุนทางสังคมรายด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 878)

การสนับสนุนทางสังคม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	3.97	0.66	สูง
2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	3.97	0.70	สูง
3. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน	3.93	0.71	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคม	3.95	0.61	สูง

จากตารางที่ 5 พบว่า การรับรู้ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 3.95) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและจากโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 3.97) และด้านการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 3.93)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 878)

ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
1. ผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น	3.89	0.67	สูง
2. ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำด้วยความสมัครใจ	3.99	0.66	สูง
3. ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก	4.06	0.60	สูง
ค่าเฉลี่ยความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	3.99	0.56	สูง

จากตารางที่ 6 พบว่า ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบรารสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 3.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.06) และ ด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 3.89)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ได้มีการกำหนดข้อตกลงและมีขั้นตอน ดังนี้

1. ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระต้องเป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดประเภทช่วง (Interval Scale) ขึ้นไป หากตัวแปรอิสระไม่มีระดับการวัดที่เป็นประเภทช่วง (Interval Scale) ต้องแปลงเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) (สุชาต ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 77-80) ดังตารางแสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ตารางแสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ระดับการวัด
1. เพศ	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ เพศหญิง = 0 เพศชาย = 1
2. ผลการเรียนเฉลี่ย	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) จำนวนปีที่เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถม
3. ระดับการศึกษา	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) จำนวนปีที่เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถม
4. การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale)และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ ไม่เข้าร่วม = 0 เข้าร่วม = 1
5. การเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมของชุมชน/จังหวัด	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale)และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ ไม่เข้าร่วม = 0 เข้าร่วม = 1
6. การช่วยทำกิจกรรม	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale)และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ ไม่เข้าร่วม = 0 เข้าร่วม = 1

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด
7. ลักษณะครอบครัว	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ ครอบครัวเดี่ยว = 1 ครอบครัวขยาย = 0
8. อาชีพบิดา	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ เลือกอาชีพในกลุ่มนั้น = 1 เลือกอาชีพในกลุ่มอื่น = 0 แบ่งเป็นทั้งสิ้น 7 กลุ่ม ได้แก่ 1.ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 3พนักงานบริษัท/ครูเอกชน 4. รับจ้างทั่วไป 5. เกษตรกร 6 ไม่ได้ประกอบอาชีพ 7. เสียชีวิต
9. อาชีพมารดา	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ เลือกอาชีพในกลุ่มนั้น = 1 เลือกอาชีพในกลุ่มอื่น = 0 แบ่งเป็นทั้งสิ้น 7 กลุ่ม ได้แก่ 1.ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 3พนักงานบริษัท/ครูเอกชน 4. รับจ้างทั่วไป 5. เกษตรกร 6 ไม่ได้ประกอบอาชีพ 7. เสียชีวิต
10. การเป็นลูกคนเดียว	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ การเป็นลูกคนเดียว = 1 การไม่ใช่ลูกคนเดียว = 0
11. การเป็นลูกคนโต	มาตราเรียงอันดับ (Ordinal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ การเป็นลูกคนโต = 1 การไม่ใช่ลูกคนโต = 0
12. การศึกษาของบิดา	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) จำนวนปีที่เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถม
13. การศึกษาของมารดา	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) จำนวนปีที่เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถม
14. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด
15. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	มาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน
16. การสนับสนุนทางสังคม	มาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน
17. ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	มาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้อักษรย่อของแต่ละตัวแปรในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

nSex	เพศ
grade	ผลการเรียนเฉลี่ย
nedu	ระดับการศึกษาของนักเรียนมัธยมปลาย
onc	การเป็นลูกคนเดียว
eldc	การเป็นลูกคนโต
nfam	ลักษณะครอบครัว
nno	จำนวนสมาชิกในครอบครัว
neduf	การศึกษาของบิดา
nedum	การศึกษาของมารดา
income	รายได้เฉลี่ยของครอบครัว
ocpf1	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
ocpf2	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
ocpf3	พนักงานบริษัท/ครูเอกชน
ocpf4	รับจ้างทั่วไป
ocpf5	เกษตรกร
ocpf6	ไม่ได้ประกอบอาชีพ
ocpf7	เสียชีวิต
ocpm1	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ocpm2	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
ocpm3	พนักงานบริษัท/ครูเอกชน
ocpm4	รับจ้างทั่วไป
ocpm5	เกษตรกร
ocpm6	ไม่ได้ประกอบอาชีพ
ocpm7	เสียชีวิต
sumk	ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโดยรวม
ncul	ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม
self1	การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านภาประเมินความสามารถของตนเอง
self2	การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น
self3	การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น
self4	การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการสร้างความรู้สึกทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น
soc1	การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
soc2	การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน
soc3	การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน
sumaltru	ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม
altru1	ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
altru2	ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจ
altru3	ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

2. การทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระ เนื่องจากตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องเป็นอิสระจากกันและกัน ซึ่งตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีค่าความสัมพันธ์กัน สูงเกิน .80 เพราะถ้าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากอาจเกิดให้เกิดปฏิกิริยาต่อกันและจะมีผลต่อตัวแปรตามได้ หรืออาจเกิดปัญหาที่เรียกว่า Multicollinearity Problem และทำให้ไม่สามารถใช้เทคนิคการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิเคราะห์ดังกล่าวได้ (สุชาต ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 77) ตัวแปรอิสระทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระทั้งหมดไปทดสอบความสัมพันธ์กันเอง ดังตารางที่จะนำเสนอต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม

	SUMK	SELF1	SELF2	SELF3	SELF4	SOC1	SOC2	SOC3
SUMK								
SELF1	.041							
SELF2	-.010	.683**						
SELF3	.001	.694**	.738**					
SELF4	-.018	.500**	.502**	.610**				
SOC1	.092**	.442**	.467**	.517**	.462**			
SOC2	.023	.433**	.554**	.504**	.344**	.622**		
SOC3	-.002	.405**	.543**	.494**	.333**	.544**	.774**	

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ตัวแปรความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดให้ตัวแปรอิสระจะต้องมีค่าความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 (สุชาต ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 77-84) ซึ่งจากตารางที่ 7 พบว่า ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีค่าความสัมพันธ์กันเกิน .80 จึงสามารถนำตัวแปรอิสระทั้งหมดไปวิเคราะห์ตัวแปรตามได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis)

สมมติฐานหลัก ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(self3)	.490	.097	.199	5.072	.000
2. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(soc1)	.287	.047	.193	6.039	.000
3. การประเมินความสามารถของตนเอง(self1)	.548	.078	.249	7.039	.000
4. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (soc2)	.157	.046	.113	3.436	.001
5. ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (self2)	.381	.121	.124	3.149	.002
ค่าคงที่ (a) = 25.131					
R = .7163	R^2 = .508	R^2_{adj}= .506	F Overall = 180.357		Sig F = .000

จากตารางที่ 9 การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Method) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อโดยรวมของเยาวชน โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์คือปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (b = .490) การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (b = .287) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง (b = .548) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(b = .157) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น(b = .381) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถร่วมกันอธิบายได้ร้อยละ 50.8 (R^2= .508)

กล่าวคือ เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆแล้ว ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น .49 หน่วย (b=.490)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น ..287 หน่วย (b= .287)

ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความความสามารถด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น .548 หน่วย (b= .548)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น
.157 หน่วย (b=.157)

ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น .381 หน่วย (b= .381)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม ของเยาวชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของความเอื้อเฟื้อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบดังนี้

Altru = 25.131+.490 (self3) + .287(soc1) + .548(self1) +.157(soc2) + .381(self2)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากสมการพยากรณ์ความความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโดยรวมของเยาวชน พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโดยรวมได้ดีที่สุด คือ การรับรู้ความความสามารถด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง(Beta=.249) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(Beta=.199) การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Beta=.193) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (Beta=.124) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(Beta=.113) ตามลำดับ

สมมุติฐานย่อยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (self2)	.164	.059	.133	2.801	.005
2. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(soc1)	.078	.023	.130	3.371	.001
3. การประเมินความสามารถของตนเอง(self1)	.141	.038	.161	3.749	.000
4. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (soc2)	.066	.022	.119	2.997	.003
5. การเป็นลูกคนโต (eldc)	-.768	.273	-.081	-2.814	.005
6. การพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(self3)	.111	.047	.113	2.369	.018
ค่าคงที่(a) = 10.337					
R = .531	R^2 = .282	R^2_{adj}= .277	F Overall = 56.922		Sig F = .000

จากตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Method) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยใช้ ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง(b= .141) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(b= .078) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น(b= .164) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(b= .066) และการเป็นลูกคนโต(b= -.768) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(b= .111) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัวร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001และสามารถร่วมกันอธิบายได้ ร้อยละ 28.2 (R^2= .282)

กล่าวคือ เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆแล้ว ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเพิ่มขึ้น .64 หน่วย (b=.164)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเพิ่มขึ้น .078 หน่วย (b=.078)

ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเพิ่มขึ้น .141 หน่วย (b= .141)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเพิ่มขึ้น .066 หน่วย (b=.066)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เยาวชนที่เป็นลูกตนโต มีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นน้อยกว่าเยาวชนที่ไม่ใช่ลูกคนโต .768 เท่า (b= -.768)

ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเพิ่มขึ้น .111 หน่วย (b= .111)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ของเยาวชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบดังนี้

Altru = 10.337+ .164(self2) + .078(soc1) + .141(self1) +.066(soc2) – .768(eldc)
+ .111(self3)

จากสมการพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นของเยาวชน พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้ดีที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง (Beta= .161) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (Beta= .133) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Beta= .130) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (Beta= .119) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(Beta= .113) และการเป็นลูกคนโต (Beta= -.081) ตามลำดับ

สมมติฐานย่อยที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 11 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ

ตัวแปรพยากรณ์	B	SEb	Beta	t	p-value
1. การพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(self3)	.148	.035	.178	4.171	.000
2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (soc2)	.040	.021	.085	1.896	.058
3. การประเมินความสามารถของตนเอง(self1)	.162	.028	.219	5.705	.000
4. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(soc1)	.073	.017	.146	4.203	.000
5. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน(soc3)	.043	.018	.101	2.401	.017
6. ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (self2)	.090	.045	.086	2.013	.044
ค่าคงที่(a) = 5.668					
R = .651 R^2 = .424 R^2_{adj} = .420 F Overall = 106.739 Sig F = .000					

จากตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Method) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ โดยใช้ ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(b= .148) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง(b= .162) และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(b= .073) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(b= .040) การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน(b= .043) และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น(b= .090) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันอธิบายได้ร้อยละ 42.4 (R^2= .424)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กล่าวคือ เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆแล้ว ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจเพิ่มขึ้น .148 หน่วย (b= .148)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจเพิ่มขึ้น .040 หน่วย (b= .040)

ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการการประเมินความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจเพิ่มขึ้น .162 หน่วย (b= .162)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจเพิ่มขึ้น .073 หน่วย (b= .073)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจเพิ่มขึ้น .043 หน่วย (b= .043)

ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจเพิ่มขึ้น .090 หน่วย (b= .090)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ ของเยาวชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Altru = 5.668 + .148(self3) + .040(soc2) + .162(self1) + .073(soc1) + .043(soc3) + .090self2)

จากสมการพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจของเยาวชน พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ ได้ดีที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง(Beta= .219) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (Beta= .178) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Beta= .146) การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน (Beta= .101) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (Beta= .086) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (Beta= .085) ตามลำดับ

สมมติฐานย่อยที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

ตารางที่ 12 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

ตัวแปรพยากรณ์	B	SEb	Beta	t	p-value
1. การพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(self3)	.232	.040	.230	5.780	.000
2. การประเมินความสามารถของตนเอง(self1)	.247	.032	.274	7.629	.000
3. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (soc1)	.134	.017	.220	7.657	.000
4. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก(sumk)	.227	.075	.074	3.040	.002
5. ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (self2)	.143	.048	.113	2.942	.003
ค่าคงที่(a) = 6.999					
R = .704	R^2 = .496	R^2_{adj}= .493	F Overall =171.491		Sig F = .000

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Method) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกโดยใช้ ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (b= .232) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง(b= .247) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(b= .134) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น(b= .143) และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก(b= .227) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และสามารถร่วมกันอธิบายได้ร้อยละ 49.6 (R^2= .496)

กล่าวคือ เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆแล้ว ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกเพิ่มขึ้น .232 หน่วย (b= .232)

ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกเพิ่มขึ้น .247 หน่วย (b= .247)

ถ้าเยาวชนมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกเพิ่มขึ้น .134 หน่วย (b= .134)

ถ้าเยาวชนที่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกสูงกว่าเยาวชนที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก .227 เท่า (b= .227)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ถ้าเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกเพิ่มขึ้น .143 หน่วย (b= .143)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก ของเยาวชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบดังนี้

Altru = 6.999 + .232(self3) + .247(self1) + .134(soc1) + .227(sumk) + .143(self2)

จากสมการพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกของเยาวชน พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกได้ดีที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง (Beta= .274) รองลงมาคือการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (Beta= .230) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Beta= .220) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (Beta= .113) ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก (Beta= .074) ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 การสรุปตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ อิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเยาวชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปรที่นำมาศึกษา	ตัวแปรตาม			
	ความเอื้อเฟื้อโดยรวม	ความเอื้อเฟื้อรายด้าน		
	sumaltru	Altru1	Altru2	Altru3
ปัจจัยส่วนบุคคล				
เพศ	-	-	-	-
ผลการเรียน	-	-	-	-
ระดับการศึกษาของนักเรียน	-	-	-	-
การเป็นลูกคนโต	-	√	-	-
การเป็นลูกคนเดียว	-	-	-	-
อาชีพบิดา	-	-	-	-
อาชีพมารดา	-	-	-	-
รายได้เฉลี่ยของครอบครัว	-	-	-	-
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-	-	-	-
ลักษณะครอบครัว	-	-	-	-
การศึกษาของบิดา	-	-	-	-
การศึกษาของมารดา	-	-	-	-
การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน	-	-	-	-
การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน/จังหวัด	-	-	-	-
ความสนใจช่วยทำกิจกรรม	-	-	-	-
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม	-	-	-	√
การรับรู้ความสามารถของตนเอง				
ความสามารถในการประเมินความสามารถของตนเอง	√	√	√	√
ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น	√	√	√	√
ความสามารถในการสร้างความรู้สึกทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น	√	√	√	√
การสนับสนุนทางสังคม				
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	√	√	√	√
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	√	√	√	-
การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน	-	-	√	-

√ หมายถึง ตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อ

- หมายถึง ตัวแปรพยากรณ์ที่ไม่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตัวย่อในตารางที่ 13

sumaltru หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานโดยรวม

Altru1 หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

Altru2 หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ

Altru3 หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

จากตารางที่ 13 เป็นการสรุปผลจากตารางที่ 8 – 11 ของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมมรดกโลกของเยาวชน โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ มานำเสนอเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น สรุปได้คือ

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมมรดกโลกโดยรวมคือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเป็นลูกคนโต และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สังคมจากชุมชน และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัยเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อวิจารณ์ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมปลาย คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ทุกแผนการเรียน ในโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ที่กำลังศึกษาในภาคต้นปีการศึกษา 2553 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.9 มีระดับการศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 67.6 มีผลการเรียนเฉลี่ย อยู่ในระดับ 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 40.2 มีแผนการเรียน คือ วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 47.2 มีการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.3 มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 50.2 มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 65.6 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-5 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 ไม่ใช่ลูกคนเดียวคิดเป็นร้อยละ 77.8 การศึกษาของบิดา อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.0 การศึกษาของมารดาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.5 มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 32.3 มารดามีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 31.9 บิดาไม่มีสถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 92.9 มารดาไม่มีสถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 93.2 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวมีรายได้ มากกว่า 40,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบรารสถานมรดกโลก

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 11.01) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมัธยมปลายเป็นบุคคลในพื้นที่ และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอยุธยามาตั้งแต่เกิด ซึ่งทำให้นักเรียนมัธยมปลายรู้จักและมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนเป็นอย่างดี

การรับรู้ความสามารถของตนเอง

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความสามารถของตนเองของอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 3.88) และเมื่อพิจารณาการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในรายด้านอยู่ในระดับสูง คือ การับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง ($\overline{X}$ =3.82) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเป็นตัวแบบให้แก่ผู้อื่น ($\overline{X}$ =3.81) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น ($\overline{X}$ = 3.90) และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการสร้างความรู้สึกทางบวกให้แก่ตนเองและผู้อื่น ($\overline{X}$ = 4.04) ทั้งนี้เนื่องมาจาก นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองโดยการลองผิดลองถูก จึงส่งผลให้นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการแสดงความสามารถในด้านต่างตามที่ตนเองสนใจและคาดหวังให้การกระทำนั้นประสบความสำเร็จตามที่ตนได้ตั้งเป้าหมายไว้ ตามที่ Bandura(1997 : 21) ได้กล่าวถึงความคาดหวังซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรม 2 ประการ คือ 1.การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อหรือความมั่นใจของตนเองว่ามีความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่ต้องการนั้นจนประสบความสำเร็จได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ 2. ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น เป็นการประเมินของบุคคลว่า พฤติกรรมที่ตนเองกระทำนั้นจะนำไปสู่การกระทำที่ตนเองได้คาดหวังไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ประทีป จินงี่ (2539) ที่ได้ศึกษาถึงผลการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน และพบว่า การทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการพิมพ์ดีดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซ้ำๆกันหลายครั้ง มีผลทำให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การสนับสนุนทางสังคม

ผลการศึกษา การสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 3.95) เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง คือ ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและจากโรงเรียน ($\overline{X}$ = 3.97) และด้านการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน ($\overline{X}$ = 3.93) ทั้งนี้เนื่องมาจาก การที่นักเรียนมัธยมปลายได้รับการสนับสนุนทางสังคมในด้านต่างๆจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม เช่น การทำบุญในวันสำคัญ การเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีต่างๆ เช่น หล่อเทียนพรรษา รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ เป็นต้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังจัดให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม รวมถึงการมีชมรมที่ช่วยสืบสานวัฒนธรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกให้แก่นักเรียนมัธยมปลายได้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ส่วนชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมตามประเพณีเพื่อให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม จึงทำให้นักเรียนมัธยมปลายค่อยๆซึมซับในด้านของวัฒนธรรม และยังเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมงานประเพณีต่างๆ อีกด้วย สอดคล้องกับ ดวงเดือน มูลประดับ (2541) ได้ทำการศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 อายุระหว่าง 13-16 ปี มีจำนวน 440 คน ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ได้การแรงสนับสนุนทางสังคมสูงมีการปรับตัวได้ดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลางและต่ำ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุด และรองลงมาคือด้านอารมณ์ ด้านวัตถุสิ่งของการเงินและแรงงาน และด้านการประเมิน โดยวัยรุ่นเพศหญิงมีการปรับตัวที่ดีกว่าเพศชาย

ความเอื้อเฟื้อ

ผลการศึกษา ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยรวมอยู่ในระดับสูง($\overline{X}$ = 3.99) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมมรดกโลกอยู่ในระดับสูง คือ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ($\overline{X}$ = 3.89) ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำด้วยความสมัครใจ ($\overline{X}$ =3.99) และความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก ($\overline{X}$ = 4.06) ทั้งนี้เนื่องมาจาก การที่เยาวชนได้มีการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อในหลายรูปแบบ หรือหลายลักษณะทั้งในชีวิตประจำวันที่ไม่เป็นทางการและอย่างเป็นทางการ กล่าวคือ เยาวชนมีการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อต่อคนใกล้ตัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ครู และคนในชุมชน มีการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อในเรื่องเล็กๆน้อยๆใกล้ตัว และได้มีการขยายพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อชุมชนและสังคมมากขึ้น เช่น การช่วยทำความสะอาดตามสถานที่ต่างๆ บริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย การช่วยขนกระสอบทรายป้องกันน้ำท่วม การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆในโรงเรียนและชุมชน นอกจากนี้เยาวชนยังมีการไปแสดงความสามารถต่างๆตามที่ตนถนัด เช่น การรำ เล่นดนตรี หรือกิจกรรมทางวิชาการต่างๆที่จัดขึ้น โดยไม่คาดหวังรางวัลหรือสิ่งตอบแทนจากภายนอก รวมถึงการได้มีโอกาสเข้าไปดูแลคนชรา หรือการช่วยเหลือบุคคลในด้านภาษาด้วยการเป็นหมอภาษา เป็นต้น ซึ่ง Mcaulay and Berkowitz (1970 อ้างใน Schroeder et al., 1995: 18) ได้กล่าวว่าถึงความเอื้อเฟื้อว่า เป็นการทำคุณประโยชน์ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่คาดหวังผลตอบแทนจากภายนอก ที่เป็นผลจากการช่วยเหลือนั้น สอดคล้องกับ Blum (1980) และ Tilker (1975) ได้กล่าวถึงความเอื้อเฟื้ออย่างสอดคล้องกันว่า เป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และผู้กระทำมีความสมัครใจที่จะกระทำ ตลอดจนรูปแบบของการกระทำนั้น เป็นพฤติกรรมทางบวกที่สังคมยอมรับและให้คุณค่า

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานหลัก ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมสามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของนักเรียนมัธยมปลาย

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น มีข้อค้นพบดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเยาวชนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น จะมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก การที่นักเรียนมัธยมปลายได้เข้าไปรวมทำกิจกรรมต่างที่ทั้งทางโรงเรียนและชุมชนได้จัดขึ้นนั้น เป็นตัวช่วยให้เยาวชนเกิดความมั่นใจในการทำกิจกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น และยังได้เรียนอยู่ในด้านต่างๆหลายอย่าง เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งอาจจะต้องใช้ความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา การวางแผน การวางเป้าหมายที่จะทำให้สำเร็จ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Greenberg and Baron (2000: 107) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นความเชื่อของบุคคลในเรื่องความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ สุพานี สฤษฎ์วานิช (2552: 105) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นเรื่องของความเชื่อแล้วความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานให้สำเร็จตามที่มุ่งหวังได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (1997: 20) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ที่จะได้รับหลังจากกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งหากมีเพียงด้านใดด้านหนึ่งสูงหรือต่ำ บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและคาดว่าหากกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นสูง บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมนั้นสูง แต่ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีการรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอและคาดว่าถ้าตนกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ต่ำ บุคคลนั้นจะเกิดความกังวลหมดหวัง แล้วมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวัง

2. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักเรียนมัธยมปลายที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จะมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวเป็นสถานบันแรกที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และได้ให้ความสนใจ ใส่ใจกับนักเรียนมัธยมปลาย ทั้งในด้าน ของ อารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร สิ่งของที่จำเป็น และการประเมินแก่นักเรียนมัธยมปลาย จึงทำให้นักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะผ่านพ้นความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้จึงช่วยให้นักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะแสดงศักยภาพในด้านต่างๆออกมาได้อย่างเต็มที่ และสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นการช่วยสนับสนุนนักเรียนมัธยมปลายให้เกิดความเอื้อเฟื้อ หรือการแสดงออก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในทางที่ดีต่อผู้อื่นโดยไม่คาดหวังรางวัลตอนแทน นอกจากนักเรียนมัธยมปลายจะได้เรียนรู้ความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นแล้วนั้น ยังได้มีการพัฒนา ซึมซับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบทำเนียมประเพณีต่างๆ และยังเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นให้กับนักเรียนมัธยมปลายได้เป็นอย่างดี ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมอื่นๆ เช่น หน่วยงานของภาครัฐและอกชน หรือองค์กรต่างๆในสังคมมีส่วนช่วยให้เกิดพฤติกรรมของบุคคลในทางที่ดี ซึ่ง Cobb (1976) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นข้อมูลที่ทำให้คนเราเชื่อมั่นว่ามีคนรัก มีคนสนใจ มีคนยกย่อง และมีคุณค่า รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีความผูกพันซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Pender (1996) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นส่งที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ การได้รับการยอมรับ ความรักและนับถือ รวมทั้งการมีคุณค่าเป็นที่ต้องการของบุคคลหนึ่งแต่ไม่รวมถึงการที่บุคคลจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อบุคคลอื่นๆ

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง มีอิทธิพลความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเยาวชนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง จะมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองโดยการลองผิดลองถูก จึงส่งผลให้นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการแสดงความสามารถในด้านต่างตามที่ตนเองสนใจและคาดหวังให้การกระทำนั้นประสบความสำเร็จตามที่ตนได้ตั้งเป้าหมายไว้ และถ้าหากว่านักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะประสบความสำเร็จจากการกระทำที่ตนเองได้ตัดสินใจทำแล้วนั้น จะส่งผลให้นักเรียนมัธยมปลายมีการรับรู้ความสามารถด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเองเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และยังส่งผลต่อความคาดหวังของเยาวชนให้เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (1997: 20) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ที่จะได้รับหลังจากกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งหากมีเพียงด้านใดด้านหนึ่งสูงหรือต่ำ บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและคาดว่าหากกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นสูง บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมนั้นสูง แต่ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีการรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอและคาดว่าถ้าตนกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ต่ำ บุคคลนั้นจะเกิดความกังวลหมดหวัง แล้วมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Bandura (1997: 20) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ที่จะได้รับหลังจากกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งหากมีเพียงด้านใดด้านหนึ่งสูงหรือต่ำ บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและคาดว่าหากกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นสูง บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมนั้นสูง แต่ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีการรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอและคาดว่าถ้าตนกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ต่ำ บุคคลนั้นจะเกิดความกังวล หมดหวังแล้วมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวัง

4. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักเรียนมัธยมปลายที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน นั้น จะมีระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งในการพัฒนาบุคคลให้มีลักษณะที่พึงประสงค์หรือเอื้อต่อสังคม นอกจากจะพัฒนาในด้านสติปัญญาแล้วยังพัฒนาด้านความเอื้อเฟื้อ ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวนี้สามารถเห็นเป็นรูปธรรม โดยการแสดงออกถึงการมีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาภรณ์ ตั้งเพียร (2551: 17) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลรับการตอบสนองจากบุคคลอื่นในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆกันทั้งทางอารมณ์ สติปัญญา ด้านสังคม และด้านร่างกาย เพื่อจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับปัญหาและภาวะเครียดได้

5. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อาจเนื่องมาจาก ในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่นนั้น นักเรียนมัธยมปลายจะต้องมีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมในเชิงบวกที่นักเรียนมัธยมปลายเห็นว่าดีและเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งจะส่งผลต่อความคาดหวังในการที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซึ่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับBandura (1997: 20) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ที่จะได้รับหลังจากกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งหากมีเพียงด้านใดด้านหนึ่งสูงหรือต่ำ บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมการเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและคาดว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หากกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นสูง บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมพฤติกรรมการเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกสูง แต่ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีการรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอและคาดว่าถ้าตนกระทำพฤติกรรมพฤติกรรมการเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก แล้วจะได้ผลลัพธ์ต่ำ บุคคลนั้นจะเกิดความกังวล หมดหวัง แล้วมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมพฤติกรรมการเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวัง

สมมติฐานย่อยที่1 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมสามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบรารสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นของนักเรียนมัธยมปลาย

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น มี 6 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเป็นลูกคนโต และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นมีข้อค้นพบดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจาก ในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่นนั้น นักเรียนมัธยมปลายจะต้องมีความมั่นในความสามารถของตนเอง รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมในเชิงบวกที่นักเรียนมัธยมปลายเห็นว่าดีและเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งจะส่งผลต่อความคาดหวังในการที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซึ่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Hall (2000) ได้ทำการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน พบว่า บุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานสูง จะมีวิธีที่จะจัดการกับความท้าทาย และอุปสรรคต่างๆที่พวกเขาเผชิญอยู่ให้ประสบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสำเร็จในการทำงานของพวกเขา และพวกเขาจะพัฒนากลยุทธ์ทั้งหมด ที่จะช่วยให้พวกเขาประสบความสำเร็จมากขึ้น

2. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนมัธยมปลายที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จะมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และได้ให้ความสนใจ ใส่ใจ ทั้งในด้าน ของ อารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร สิ่งของที่จำเป็น และการประเมิน จึงทำให้นักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะผ่านพ้นความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้จึงช่วยให้นักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะแสดงศักยภาพในด้านต่างๆออกมาได้อย่างเต็มที่ และสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักเรียนมัธยมปลายที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง จะมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองโดยการลองผิดลองถูก จึงส่งผลให้เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการแสดงความสามารถในด้านต่างตามที่ตนเองสนใจและคาดหวังให้การกระทำนั้นประสบความสำเร็จตามที่ตนได้ตั้งเป้าหมายไว้ และถ้าหากว่านักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะประสบความสำเร็จจากการกระทำที่ตนเองได้ตัดสินใจทำแล้วนั้น จะส่งผลให้เนักเรียนมัธยมปลายมีการรับรู้ความสามารถด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเองเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และยังส่งผลต่อความคาดหวังของนักเรียนมัธยมปลายให้เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ ประทีป จินงี่ (2539) ซึ่งได้ศึกษาถึงผลการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน และพบว่า การทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการพิมพ์ดีดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ซ้ำๆกันหลายครั้ง มีผลทำให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน นั้นมีอิทธิพลต่อ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักเรียนมัธยมปลายที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน นั้น จะมีระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งในการพัฒนาบุคคลให้มีลักษณะที่พึงประสงค์หรือเอื้อต่อสังคม นอกจากจะพัฒนาในด้านสติปัญญาแล้วยังพัฒนาด้านความเอื้อเฟื้อ ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวนี้สามารถเห็นเป็นรูปธรรม โดยการแสดงออกถึงการมีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาภรณ์ ตั้งเพียร (2551: 17) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลรับการตอบสนองจากบุคคลอื่นในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆกันทั้งทางอารมณ์ สติปัญญา ด้านสังคม และด้านร่างกาย เพื่อจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับปัญหาและภาวะเครียดได้

5. การเป็นลูกคนโต มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นลูกคนโต เป็นลูกคนแรกที่พ่อแม่ ญาติๆ ต่างก็รุมให้ความสนใจ จึงมักเกิดมาพร้อมกับความคาดหวัง ทำให้ต้องเผชิญกับความรับผิดชอบสูง และเป็นความหวังของครอบครัว ต้องเป็นตัวอย่างให้น้องๆ ลูกคนโตจึงเป็นผู้ใหญ่เร็วและจริงจังกับชีวิต และเนื่องจากลูกคนโตต้องแบกภาระความรับผิดชอบสูง อาจจะทำให้มีผลต่ออารมณ์และสังคม คือมีความเครียดง่าย ตกใจง่าย มีความกังวลสูงกว่าคนอื่นๆ จึงอาจส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ทำให้การแสดงพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกลดลง ซึ่งสอดคล้อง Turner (1948: 502-516) ได้ศึกษาความเอื้อเฟื้อของเด็ก 9-16 ปี จำนวน 116 คน การวัดใช้แบบสอบถามโดยให้ครูบิดามารดา และนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ประเมินลักษณะความเอื้อเฟื้อของเด็ก ผลการศึกษาพบว่า ความเอื้อเฟื้อสัมพันธ์กับความดี ทั้งแง่จริยธรรมความมั่นคงทางอารมณ์และการปรับตัวทางสังคม และสอดคล้องกับ Fridrichs (1960: 496-508) ได้ศึกษาความเอื้อเฟื้อของนิสิตมหาวิทยาลัย จำนวน 260 คน พบว่า ผู้ที่ถูกประเมินว่าเป็นเพื่อนที่น่าสนใจ คือผู้ที่มีคะแนนเอื้อเฟื้อสูง และพบว่าความสามารถการเข้าสังคมและการยอมรับทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความเอื้อเฟื้อโดยตรง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น นั้นมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมัธยมปลายที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น จะมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก การที่นักเรียนมัธยมปลายได้เข้าไปรวมทำกิจกรรมต่างที่ทั้งทางโรงเรียนและชุมชนได้จัดขึ้นนั้น เป็นตัวช่วยให้เยาวชนเกิดความมั่นใจในการทำกิจกรรมต่างๆเพิ่มมากขึ้น และยังได้เรียนอยู่ในด้านต่างๆหลายอย่าง เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งอาจจะต้องใช้ความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา การวางแผน การวางเป้าหมายที่จะทำให้สำเร็จ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Greenberg and Baron (2000: 107) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นความเชื่อของบุคคลในเรื่องความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ สุพานี สฤษฎ์วานิช (2552: 105) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นเรื่องของความเชื่อ แล้วความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานให้สำเร็จตามที่มุ่งหวังได้

สมมติฐานย่อยที่2 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมสามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบรารสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจของนักเรียนมัธยมปลาย

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ มี 6 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น มีข้อค้นพบดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น นั้นมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเยาวชนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น จะมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก การที่นักเรียนมัธยมปลายได้เข้าไปรวมทำกิจกรรมต่างที่ทั้งทางโรงเรียนและชุมชนได้จัดขึ้นนั้น เป็นตัวช่วยให้นักเรียนมัธยมปลายเกิดความมั่นใจในการทำกิจกรรมต่างๆเพิ่มมากขึ้น และยังได้เรียนอยู่ในด้านต่างๆหลายอย่าง เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งอาจจะต้องใช้ความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา การวางแผน การวางเป้าหมายที่จะทำให้สำเร็จ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Greenberg and Baron (2000: 107) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นความเชื่อของบุคคลในเรื่องความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ สุพานี สฤษฎ์วานิช (2552: 105) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นเรื่องของความเชื่อ แล้วความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานให้สำเร็จตามที่มุ่งหวังได้

2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนนั้นมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน นั้น จะมีระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งในการพัฒนาบุคคลให้มีลักษณะที่พึงประสงค์หรือเอื้อต่อสังคม นอกจากจะพัฒนาในด้านสติปัญญาแล้วยังพัฒนาด้านความเอื้อเฟื้อ ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวนี้สามารถเห็นเป็นรูปธรรม โดยการแสดงออกถึงการมีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ซึ่งสอดคล้องกับปรียาภรณ์ ตั้งเพียร (2551: 17) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลรับการตอบสนองจากบุคคลอื่นในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆกันทั้งทางอารมณ์ สติปัญญา ด้านสังคม และด้านร่างกายเพื่อจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับปัญหาและภาวะเครียดได้ Weiss (1974) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นความรู้สึกอิ่มใจ หรือพึงพอใจ ต่อความต้องการที่เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งประกอบด้วยความใกล้ชิดและรักใคร่ผูกพัน การมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การมีโอกาสเอื้อประโยชน์ต่อผู้อื่น การได้รับการยมรับว่าเป็นผู้มีคุณค่าและการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเยาวชนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง จะมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองโดยการลองผิดลองถูก จึงส่งผลให้นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการแสดงความสามารถในด้านต่างตามที่ตนเองสนใจและคาดหวังให้การกระทำนั้นประสบความสำเร็จตามที่ตนได้ตั้งเป้าหมายไว้ และถ้าหากว่านักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะประสบความสำเร็จจากการกระทำที่ตนเองได้ตัดสินใจทำแล้วนั้น จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ความสามารถด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเองเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และยังส่งผลต่อความคาดหวังให้เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (1997: 20) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ที่จะได้รับหลังจากระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งหากมีเพียงด้านใดด้านหนึ่งสูงหรือต่ำ บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยในกรณีถ้าหากเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงและคาดว่าหากกระทำพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกแล้วจะได้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นสูง เยาวชนก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกสูงตามไปด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม หากเยาวชนมีการรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอและคาดว่าถ้าตนกระทำพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกแล้วจะได้ผลลัพธ์ต่ำ บุคคลนั้นจะเกิดความกังวลหมดหวัง แล้วมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวัง

4. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวนั้นมีอิทธิพลต่อ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักเรียนมัธยมปลายที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จะมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจากครอบครัวเป็นสถานบันแรกที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และได้ให้ความสนใจ ใส่ใจกับเยาวชน ทั้งในด้านของ อารมณ์ การประเมิน ข้อมูลข่าวสาร และสิ่งของที่จำเป็นแก่เยาวชน จึงทำให้นักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะผ่านพ้นความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้จึงช่วยให้เยาวชนสามารถที่จะแสดงศักยภาพในด้านต่างๆออกมาได้อย่างเต็มที่ และสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ พรรษา พุ่มรำพา (2548: 89) ได้ทำการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมหรือความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนั้น สามารถทำให้บุคคลนั้นมีประสบการณ์ที่ดี มีอารมณ์มั่นคง สามารถต่อสู้กับปัญหาต่างๆได้ดีขึ้น และการสนับสนุนทางสังคมทำให้บุคคลมีสุขภาพที่ดีทั้งทางด้าน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ร่างกาย จิตใจ ส่วนการสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับจาญาติและผู้ใกล้ชิด บุคลากรอื่นเช่น บุคลากรสาธารณสุข โรงเรียน โดยได้รับความรัก ความห่วงใย การดูแลเอาใจใส่ การช่วยเหลือด้านสิ่งของเงินทอง ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทำให้วัยรุ่นรู้สึกอบอุ่นมั่นใจ กำลังใจ และมีแรงจูงใจที่ปฏิบัติตัวในทางที่ดีขึ้นตลอดจนส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการดูแลตัวเอง ด้านการเรียน การประกอบอาชีพ ด้านการวางแผนจัดการชีวิตประจำวัน รวมถึงการที่วัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวด้วย

5. การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชนนั้นมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมัธยมปลายที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน จะมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจากชุมชนเป็นแหล่งที่นักเรียนมัธยมปลายอาศัยอยู่และภายในชุมชนเองได้มีการกิจกรรมประเพณีและกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆด้วย รวมถึงการที่เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยทำกิจกรรมของชุมชน และการช่วยจัดเตรียมงานต่างๆ ทำให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะในด้านความเอื้อเฟื้อ รวมถึงการแสดงให้เห็นพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อภายในชุมชนที่นักเรียนมัธยมปลายอาศัยอยู่ นอกจากนี้นักเรียนมัธยมปลายยังอาจได้รับการให้ความสนใจ ใส่ใจ ทั้งในด้านของ การประเมินอารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร และสิ่งของที่จำเป็น จึงทำให้นักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะแสดงศักยภาพในด้านต่างๆออกมาได้อย่างเต็มที่ และสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Richard *et al*. (1966: 227-232) ได้ทำการทดลองกับนิสิตมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าบุคคลที่เคยได้รับการช่วยเหลือมาก่อน จะเต็มใจช่วยเหลือตอบแทนมากกว่าคนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือมาก่อนอย่างไร ผลการทดลอง พบว่ากลุ่มที่ได้รับการช่วยเหลือมาก่อนจะแสดงพฤติกรรมแบบเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่ากลุ่มไม่เคยได้รับการช่วยเหลือมาก่อน

6. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจาก ในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่นนั้น นักเรียนมัธยมปลายจะต้องมีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมในเชิงบวกที่นักเรียนมัธยมปลายห็นว่าดีและเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งจะส่งผลต่อความคาดหวังในการที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซึ่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับBandura (1997: 20) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ที่จะได้รับหลังจากกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งหากมีเพียงด้านใดด้านหนึ่งสูงหรือต่ำ บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและคาดว่าหากกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นสูง บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมนั้นสูง แต่ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีการรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอและคาดว่าถ้าตนกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้ผลลัพธ์ต่ำ บุคคลนั้นจะเกิดความกังวลหมดหวัง แล้วมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวัง สอดคล้องกับประทีป จินงี่ (2539) ซึ่งได้ศึกษาถึงผลการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน และพบว่า การทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการพิมพ์ดีดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซ้ำๆกันหลายครั้ง มีผลทำให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้น

สมมติฐานย่อยที่3 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมสามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบรารสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกของนักเรียนมัธยมปลาย

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก มี 6 ตัวแปร ได้แก่ การรับความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น การรับความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การรับความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น มีข้อค้นพบดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น นั้นมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเยาวชนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น จะมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก การที่นักเรียนมัธยมปลายได้เข้าไปรวมทำกิจกรรมต่างที่ทั้งทางโรงเรียนและชุมชนได้จัดขึ้นนั้น เป็นตัวช่วยให้เกิด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความมั่นใจในการทำกิจกรรมต่างๆเพิ่มมากขึ้น และยังได้เรียนอยู่ในด้านต่างๆหลายอย่าง เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งอาจจะต้องใช้ความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา การวางแผน การวางเป้าหมายที่จะทำให้สำเร็จ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Greenberg and Baron (2000: 107) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นความเชื่อของบุคคลในเรื่องความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ สุพานี สฤษฎ์วานิช (2552: 105) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นเรื่องของความเชื่อ แล้วความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานให้สำเร็จตามที่มุ่งหวังได้

2. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเยาวชนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง จะมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้นด้วย อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองโดยการลองผิดลองถูก จึงส่งผลให้นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการแสดงความสามารถในด้านต่างตามที่ตนเองสนใจและคาดหวังให้การกระทำนั้นประสบความสำเร็จตามที่ตนได้ตั้งเป้าหมายไว้ และถ้าหากว่าสามารถที่จะประสบความสำเร็จจากการกระทำที่ตนเองได้ตัดสินใจทำแล้วนั้น จะส่งผลให้มีการรับรู้ความสามารถด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเองเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และยังส่งผลต่อความคาดหวังให้เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับ ประทีป จินงี่ (2539) ซึ่งได้ศึกษาถึงผลการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน และพบว่าการทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการพิมพ์ดีดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซ้ำๆกันหลายครั้ง มีผลทำให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้น

3. การสนับสนุนทางสังคมด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวนั้นมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จะมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมสูงขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้วย อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวเป็นสถานบันแรกที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และได้ให้ความสนใจ ใส่ใจทั้งในด้าน ของ อารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร สิ่งของที่จำเป็น และการประเมินแก่นักเรียนมัธยมปลาย จึงทำให้นักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะผ่านพ้นความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้จึงช่วยให้นักเรียนมัธยมปลายสามารถที่จะแสดงศักยภาพในด้านต่างๆออกมาได้อย่างเต็มที่ และสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ พรรษา พุ่มรำพา (2548: 89) ได้ทำการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมหรือความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนั้น สามารถทำให้บุคคลนั้นมีประสบการณ์ที่ดี มีอารมณ์มั่นคง สามารถต่อสู้กับปัญหาต่างๆได้ดีขึ้น และการสนับสนุนทางสังคมทำให้บุคคลมีสุขภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ส่วนการสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับจาญาติและผู้ใกล้ชิด บุคลากรอื่น เช่น บุคลากรสาธารณสุข โรงเรียน โดยได้รับความรัก ความห่วงใย การดูแลเอาใจใส่ การช่วยเหลือด้านสิ่งของเงินทอง ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทำให้วัยรุ่นรู้สึกอบอุ่นมั่นใจ กำลังใจ และมีแรงจูงใจที่ปฏิบัติตัวในทางที่ดีขึ้นตลอดจนส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการดูแลตัวเอง ด้านการเรียน การประกอบอาชีพ ด้านการวางแผนจัดการชีวิตประจำวัน รวมถึงการที่วัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวด้วย

4. การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน นั้นมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเยาวชนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน นั้น จะมีระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมมากกว่าเยาวชนที่ไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน อาจเนื่องมาจาก การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนถือว่าอีกวิธีหนึ่งในการพัฒนาคุณลักษณะในด้านความเอื้อเฟื้อ เพราะว่าในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนนั้นเยาวชนจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมและในบางกิจกรรมเยาวชนเองนั้นที่จะต้องเป็นฝ่ายจัดเตรียมงาน ดังนั้นเยาวชนจึงได้ฝึกทักษะในด้านต่างๆเช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นต้น สอดคล้องกับ ปรียาภรณ์ ตั้งเพียร (2551: 17) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลรับการตอบสนองจากบุคคลอื่นในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆกันทั้งทางอารมณ์ สติปัญญา ด้านสังคม และด้านร่างกาย เพื่อจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับปัญหาและภาวะเครียดได้

5. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่นมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจาก ในการเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตัวแบบให้กับผู้อื่นนั้น เยาวชนจะต้องมีความมั่นในความสามารถของตนเอง รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมในเชิงบวกที่เยาวชนเห็นว่าดีและเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งจะส่งผลต่อความคาดหวังในการที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซึ่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (1986: 391) ได้กล่าวไว้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลพิจารณาตัดสินความสามารถของตนเองในการที่จะจัดการและปฏิบัติงานในสภาวการณ์ต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ Lopez and Lent (1992) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4 แหล่ง ตามทฤษฎีของ Bandura กับการรับรู้ความสามารถในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลาย โดยศึกษากับนักเรียน 50 คน ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามที่ถามถึงแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในวิชาคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาสหสัมพันธ์ พบว่าทั้ง 4 แหล่งที่มา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และระดับการสนับสนุนทางสังคมของเยาวชนในจังหวัดอยุธยา 2.เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่ร่วมกันอธิบายความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของเยาวชนในจังหวัดอยุธยา

การศึกษาตัวแปรอิสระคือ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ตัวแปรตามคือ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ได้แก่ ด้านเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ด้านริเริ่มด้วยความสมัครใจ และด้านไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งหมด 878คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้เยาวชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มต้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเพื่อเลือกโรงเรียนอยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามา 1 โรงเรียน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Stratified Random) ตามจำนวนนักเรียนในโรงเรียนที่สุ่มมาได้ เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อของนักเรียน เพื่อให้ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อทำการรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกได้เป็น 5 ตอน

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในจังหวัดอยุธยา ประกอบด้วยจำนวนข้อคำถาม 22 ข้อ ในส่วนนี้แบ่งเป็นคำถามตรวจรายการ (Check list) และส่วนข้อคำถามแบบเติมข้อความ ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโบราณสถานในจังหวัดอยุธยา จากศูนย์ข้อมูลมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และหนังสือเสริมหลักสูตร จำนวน 15 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยประยุกต์จากแนวคิดของ Bartal and Raviv (1982 อ้างใน ธีระพร อุวรรณโณ 2535: 292) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม 3 องค์ประกอบ ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมดจำนวน 21 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามแนวคิดของ Bandura (1997) โดยมีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4 ด้าน มีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 24 ข้อ ส่วนที่ 5 แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม เป็นข้อคำถามที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของเฮาส์ (House, 1981: 83 - 108) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยการสนับสนุนทางสังคม จาก 3 แหล่ง ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 37 ข้อ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ทำหนังสือนำเพื่อใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูล ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยดำเนินการเก็บ ข้อมูลด้วยตนเอง เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วจากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามและแบบวัด แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้ สัดส่วนร้อยละ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้แสดงการกระจายของข้อมูล และการวิเคราะห์การ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ =11.01)

2. การรับรู้ความสามารถของตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 3.88) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการสร้างความรู้สึกทางบวกให้แก่ตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.04) และด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้แก่ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 3.81)

3. การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม ทั้ง 3 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 3.95) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและจากโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 3.97) และด้านการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 3.93)

4. ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบรารสถานมรดกโลกทั้ง 3 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 3.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.06) และ ด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 3.89)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. การทดสอบสมมติฐาน

5.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (b = .490) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (b = .287) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง (b = .548) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(b = .157) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น(b = .381) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 50.8 (R^2= .508)

5.2 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง(b= .141) และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (b= .078) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น(b= .164) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(b= .066) และการเป็นลูกคนโต(b= -.768) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(b= .111) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัวร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 28.2 (R^2= .282)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.3 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(b= .148) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง(b= .162) และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(b= .073) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(b= .040) การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน(b= .043) และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น(b= .090) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 42.4 (R^2= .424)

5.4 ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (b= .232) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง(b= .247) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(b= .134) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น(b= .143) และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก(b= .227) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 49.6 (R^2= .496)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ ที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อ องค์กรต่างๆทั้งภาครัฐ และเอกชน ในการเสริมสร้างความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมให้แก่นักเรียนมัธยมปลาย ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองของเยาวชนโดยรวมและรายด้าน ซึ่งได้แก่ การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น การพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น และการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับสูง ดังนั้น การส่งเสริมให้เยาวชนมีความเอื้อเฟื้อ ควรที่จะมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งกิจกรรมในด้านวัฒนธรรมประเพณี ที่ดีงามซึ่งสืบต่อมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เพื่อให้วัฒนธรรมนั้นๆยังคงอยู่สืบต่อไป เช่นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมัธยมปลายโดยรอบพื้นที่โบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยดูแลรักษาโบราณสถาน หรือการอบรมมัคคุเทศก์อาสาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้สึกผูกพันกับโบราณสถานและรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานให้ยังคงความเป็นมรดกโลกต่อไป

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนมัธยมปลายโดยรวมและรายด้านซึ่งได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าทั้งครอบครัว โรงเรียนและชุมชนต่างมีการสนับสนุนในการปลูกฝังเพื่อให้นักเรียนมัธยมปลายมีความเอื้อเฟื้อ นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่า การสนับสนุนทางสังคมในทุกด้านมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ดังนั้นในการปลูกฝังให้เยาวชนมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกจึงควรได้รับการสนับสนุนจากสถาบันทางสังคมต่างๆ แต่ในปัจจุบันการส่งเสริมให้เยาวชนมีความเอื้อเฟื้อนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในสถาบันทางการศึกษาเท่านั้น ดังนั้น ควรให้ทุกสถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายมีความเอื้อเฟื้อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เช่น การส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญของโบราณสถาน การปลุกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมที่ถูกจัดให้เป็นมรดกโลก เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนมัธยมปลายได้มีความผูกพันและรู้สึกว่าตนเองจะต้องเป็นส่วนหนึ่งในการดูและรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกให้คงอยู่สืบต่อไป

3. จากการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อยู่ในระดับสูง ดังนั้น สถาบันทางการศึกษา รวมถึงองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนควรที่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกแก่นักเรียนมัธยมปลายเพื่อให้นักเรียนมัธยมปลายได้ทราบและเข้าใจถึงประวัติความเป็นและความสำคัญของโบราณสถานที่ถูกยกย่องให้เป็นโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งจะทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยดูแลรักษาโบราณสถานมรดกโลกให้คงอยู่สืบต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาสถาบันทางสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวของเยาวชน ที่ไม่ใช่สถาบันครอบครัว หรือสถาบันการศึกษาเพียงเท่านั้น แต่ควรศึกษาสถาบันทางศาสนา เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาสถาบันทางสังคมให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนมัธยมปลายและส่งเสริมความเอื้อเฟื้อของนักเรียนมัธยมปลายต่อไป

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆที่จะมีผลต่อความเอื้อเฟื้อของนักเรียนมัธยมปลาย เพิ่มเติม เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว คุณธรรม เป็นต้น เพื่อนำตัวแปรต่างๆต่อไปนี้ มาพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายต่อไป

3. ควรมีการศึกษากับมรดกโลกในจังหวัดอื่นๆ ที่มี แหล่งโบราณสถานมรดกโลก เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ มาเป็นแนวทางในการร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลกต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรที่มีความสัมพันธ์กับความเอื้อเฟื้อที่แตกต่างกัน จากกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา เช่น นิสิต นักศึกษาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่ศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก เป็นต้น เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมการศาสนา. 2521. **ศีลธรรมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.

กรมวิชาการ. 2528. **เอกสารเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยจริยศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

_____. 2539. **คู่มือการวางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระดับจังหวัด ระยะที่ 6**. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. **แนวทางพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ**. เอกสารประกอบการประชุมเรื่อง “แนวทางพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ” 20-21 เมษายน 2544. เชียงใหม่: โรงแรมเชียงใหม่พลาซ่า.

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุล. 2536. **ปัญหาสังคมกับนโยบายสังคมสามทศวรรษ**. ปัญหาสังคมกับนโยบาสังคมสามทศวรรษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาธรรมศาสตร์.

จิตรา วิมลธำรง. 2538. **ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ทัศนคติ ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยกับการจัดการความปลอดภัยของผู้ควบคุมในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตยางรถจักรยานยนต์ในจังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จันทร์ทิพย์ ชูสมภพ. 2539. **ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มการปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน ที่ติดเชื้อเอดส์ของพนักงานและผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชวาล แพรัตกุล. 2526. **เทคนิคการวัดผล**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชลิตา สุขวรรณ์. 2541. **พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อ่านและความเต็มใจในการเป็นอาสาสมัครการวิจัย ทางการแพทย์ในมนุษย์ของนักศึกษาแพทย์**. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยมหิดล

ดวงเดือน มูลประดับ. 2541. **แรงสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้นกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอนามัยครอบครัว, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธยาภัทร เหมวรกุล. 2547. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ธีระพร อุวรรณโณ. 2535. ความเอื้ออาทร. **สารานุกรมศึกษาศาสตร์ฉบับเฉลิมพระเกียรติ** 292-295.

พรรษา พุ่มรำพา. 2548. **ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการบำบัดของวัยรุ่นที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539. **พัฒนาการวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คอมฟอร์ม.

ไพศาล หวังพานิช. 2526. **การวัดผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

นิภา บุณยศรีสวัสดิ์. 2517. **การศึกษาความมีน้ำใจของครู ความอยากรู้อยากเห็น ความเอื้อเฟื้อและเพทุบาย ของนักศึกษาปีที่ 1-4 วิทยาลัยครูนครปฐม**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาลัยครู, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์. 2528. **จิตวิทยาสังคมกับการสาธารณสุข**. ในเอกสารการสอนชุดวิชาสังคม วิทยาการแพทย์ หน่วยที่ 9-15. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์.

บรรทม มณีโชติ. 2530. **การศึกษารูปแบบข้อคำถามวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละ ชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีต่อคุณภาพของแบบสอบถาม**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาให้การปรึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัญญา รุ่งเรือง. 2545. **ดนตรีในวิถีชีวิตไทย**. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ

ประทีป จินงี่. 2539. **ผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ**. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 61. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

ปรียภรณ์ ตั้งเพียร. 2551. **การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2524. **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษไทย**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

_____. 2525. **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

_____. 2538. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552**. พิมพ์ครั้งที่5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชัววัลลี. 2524. **ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของไทย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วิลาสลักษณ์ ชัววัลลี. 2541. **ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศุภกนิตย์ พลไพรินทร์. 2540. **เทคนิคการประมวลผล**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพร่พิทยา

ศุภกุล เกียรติสุนทร. 2532. **การศึกษาการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนกับพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม 2553. (Online). http://www.thaiwhic.go.th/heritage_culture2.aspx, 10 ตุลาคม 2552.

ศันสนีย์ จะสุวรรณ์ และ สุจิตรา แสงหิรัญ. 2537. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดวัฒนธรรม. ใน **การศึกษากับการถ่ายทอดวัฒนธรรม : กรณีศึกษาหนังใหญ่วัดขนอน**, กรุงเทพฯ : บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด,

ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549. **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .

สมคิด ไชยยันบูรณ์. 2535. **การสอนจริยศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ.

สมชัย ใจดี. 2539. **ประเพณีและวัฒนธรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2549. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สิริวรรค์ อัศวกุล. 2528. **ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพานี สฤษฏ์วานิช. 2552. **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่** : แนวคิดและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 2. ซีเอ็ด ยูเคชั่น,

สุพิณ ชัยรัตนภิวงศ์. 2536. **การสนับสนุนทางสังคมและการปรับตัวทางสังคมของมารดาที่มีบุตรทุพพลภาพ**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลแม่และเด็ก, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุพิศวง ธรรมพันทา. 2532. **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: ดีดีบุคสโตร์.

สุพัตรา สุภาพ. 2541. **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี**. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

_____. 2546. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

สุธีร์ ธีระปัญญาพงศ์. 2540 .ประกวดเรียงความร้อยแก้วเรื่อง “**พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช**” ฉบับชนะการประกวดรางวัลที่ 3. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร,

สุภาพร ตันนาภัย. 2535. **การใช้กิจกรรมตามแบบฝึกสติ ภาวนา อำไพเทคนิคส่งเสริมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์ประถมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2549. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554**.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2535. **กรอบและทิศทางแผนวัฒนธรรมแห่งชาติ**. พ.ศ.2535-2539. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2532. **วัฒนธรรมเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ :.

Bandura, A. 1977. Self - Efficacy: **Toward A Unifying Theory of Behavior Change**. Psychological Review 84 (2): 191 - 215.

_____. 1986. **Social Foundations of Thought and Action**. New Jersey: Prentice – Hall, Inc.

_____. 1997. Self - Efficacy: **The Exercise of Control**. New York: W. H. Freeman and Company.

Bandura, A. and D. Cervone. 1983. **Self - Evaluative and Self - Efficacy Mechanisms Governing the Motivational Effects of Goal Systems**. Journal of Personality and Social Psychology 45(3): 1017 - 1028.

Bandura, A. and D. H. Schunk. 1981. Cultivating Competence, Self - Efficacy, and Instrinsic Interest Through Proximal Self – Motivation. **Journal of Personality And Social Psychology** 41 (3): 586 - 598.

Berns, R. 1985 **Child development; Social change; Socialization; Family; Community life**. Holt, Rinehart and Winston. New York.

Blum, L. A. 1980. **Friendship. Altruism and morality**. Massachusetts : Routledge and Kegan Paul.

Bovee, C., M. Houston and J. Thrill. 1995. **Marketing**. 2nd ed. New York: McGraw.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Bryan, J. H. and P. London. 1970. **Altruistic**. Journal of Personality and Social Psychology.

Caplan, G. 1974. **Community mental health services; Crisis intervention (Mental health services); Social psychiatry; Models, Psychological; Psychiatry, Community; Essays**. Behavioral Publications New York.

Cattle, R. and J. Horowitsz. 1952. Objective Personality Tests Investigating the Structure of Aultruism Relation to Source traits, **Journal of Personality**. 2: 103-117.

Chalmers, G. F. D.B.A.E. 1992. as multicultural education. **Art Education** 45 (3) :16 – 24.

Cobb, S. 1976. "Social Support as a Moderator of life stress". **Psychosomatic Medicine**. 38:300-313.

Eisenberg, N., and P. A. Miller. 1991. Prosocial behavior and empathy. In M.S. Clark (ed.), **Prosocial benavior**, p. 41. California : sage

Friedrichs, R.W. 1960. "Alter Versus Ego: An Exploratory Assessment of Altruism." **American Sociological Research**. 25: 496-508.

Gordon, S. 1999. **Controlling the State: Constitutionalism From Ancient Athens To Today**. Cambridge: Harvard University Press.

Gottlieb, B.H. 1985. **Social Support Strategies**. 2nd ed. Beverly Hills: California Sage Periodication.

Greenberg, J., and R.A. Baron. 2000. **Behavior in organizations**, 7th ed. Upper Saddle River,. NJ: Prentice-Hall.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Hall, G.S.M. 2000. “Self-efficacy at Work : A Qualitative Analysis of Personal and Environmental Factors Contributing io Personal Efficiency during Job-Task Change”. **Dissertation Abstracts International**. [CD-ROM (AAc9964901)]. UMI Company. DAI-A 61/03, September 2000.

Henslin, E. R. 1993. **Fathers and sons; Men; Psychology**. Thomas Nelson Publishers (Nashville)

House, J.S. 1981. **Social Work Stress and social support**. New Jersey: Prentice Hall

Kahn, R.L. 1979. **Aging and Social Support Aging from Birth to Death: Interdisciplinary Perspective.** Colorado: Westview Press.

Kaplan, B. H., J. C. Cassel and S. Gore. 1977. “Social Support and Health”. **Medical Care**. 15 (May 1977): 50-51.

Lopez, F.G. and R.W. Lent. 1992. “Sources of Mathematic Self-Efficacy in High School Students.” **The Career Development Quarterly**. 41(February 1992): 3-21

Mayer, D. G. 1993. **Social Psychology 4th ed**. Mc Graw-Hill Book Company.

_____. 1999. **Social psychology 6th ed**. New York: McGraw-Hill, Inc.

Orr, Paul G. and D. Reeve. 1985. Overseas American type schools: A laboratory for cultural arts. **Studies in Art Education** 38 (4): 11 – 12.

Pender, N.J. 1987. **Health Promotion in Nursing Practice**. 2nd (ed). Connecticut: Appleton & Lange.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Pender, N.J., C.Murdaugh and M.A. Parsons. 2001. **Health promotion in nursing practice**, 6th edition. Upper Saddle

Pilisuk, M. 1982. **"Delivery of Social Support : The Social Innocalation."** American Journal. Orthopsychiatry. 52 (January1982), 20.

Rosenhan, D. L., P. Salovey and K. Hargis. 1981. The joy of helping: Focus of attention mediates the impact of positive affect on altruism. **Journal of Personality and Social Psychology**. 132 : 131-132.

Rushton, J.P. 1980. **The altruistic personality and the self-report altruism scale.** Department of psychology, Faculty of social science, The University of Western Ontario, Canada.

Schroeder, D. A., L. A. Penner, J.F. Dovidio, and J. A. Piliavin. 1995. **The psychology of helping and altruism : Problems and puzzles**. New York: Mcgraw-Hill.

Thoits, P. A. 1986. Social Support as Coping Assistance. **Journal of Consulting and Clinical Psychology**.

Turner, W. D. 1948. Altruism and It's Measurement in Children. **Journal of Abnormal and Social Psychology**. 43: 502-516.

Weiss, Y. 1974. **"Human Capital and Labor Supply: A Synthesis"** Working Papers 435, Princeton University.

Zanden, V. 1993. **Sociology, the core**. McGraw Hill. New York: Mcgraw-Hill

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง: ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ของเยาวชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

<u>คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม</u>

ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อความที่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โปรดอ่านแต่ละข้อโดยละเอียด กรุณาตอบคำถามทุกข้อ และเลือกคำตอบที่ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยใส่เครื่องหมาย √ ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด คำตอบมีให้เลือก 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความ**<u>เป็นจริงมากที่สุด</u>**

4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความ**<u>เป็นจริงมาก</u>**

3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความ**<u>เป็นจริงปานกลาง</u>**

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความ**<u>เป็นจริงน้อย</u>**

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับ**<u>ไม่จริงเลย</u>**

หมายเหตุ : ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ ผลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยโดยภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล

ผู้วิจัย
นายอธิ ธนธรรมคุณ
นิสิต ป.โท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

<u>คำชี้แจง</u> กรุณาทำเครื่องหมาย √ ลงใน [ ] เพียง 1 คำตอบ ใน 1 ข้อ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้

ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อคำถาม

1. เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง
2. ผลการเรียนปัจจุบันได้เกรดเฉลี่ย (นับจากเทอมล่าสุด).....
3. แผนการเรียน

[ ] สายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ [ ] สายศิลป์-คำนวณ

[ ] สายศิลป์-ภาษา

4. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนหรือไม่

[ ] ไม่เข้าร่วม (ข้ามไปข้อ 6) [ ] เข้าร่วม

5. ระบุกิจกรรม

1..... 2.....

3..... 4.....

5..... 6.....

.....

.....

6. ท่านเคยร่วมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชน/จังหวัดของท่านหรือไม่

[ ] ไม่เคยเข้าร่วม (ข้ามไปข้อ 8) [ ] เคยเข้าร่วม

7. ระบุกิจกรรม

1..... 2.....

3..... 4.....

5..... 6.....

.....

.....

8. จำนวนสมาชิกในครอบครัว..... คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. สมาชิกในครอบครัวของท่าน

ประกอบด้วย……..……

……..……

10. ท่านมีพี่น้องทั้งหมด ..... คน (รวมตัวท่านด้วย)

11. ท่านเป็นลูกคนที่ .....

12. อาชีพบิดา.....

13. อาชีพมารดา.....

14. การศึกษาของบิดา

[ ] ไม่ได้เรียน [ ] ประถมศึกษา [ ] มัธยมศึกษาตอนต้น

[ ] มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. [ ] อนุปริญญา/ปวส. [ ] ปริญญาตรี

[ ] ปริญญาโท [ ] ปริญญาเอก [ ] อื่นๆ (ระบุ.....)

15. การศึกษาของมารดา

[ ] ไม่ได้เรียน [ ] ประถมศึกษา [ ] มัธยมศึกษาตอนต้น

[ ] มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. [ ] อนุปริญญา/ปวส. [ ] ปริญญาตรี

[ ] ปริญญาโท [ ] ปริญญาเอก [ ] อื่นๆ (ระบุ.....)

16. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว .....บาท/เดือน

17. สถานภาพบิดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน

[ ] ผู้ใหญ่บ้าน [ ] อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

[ ] สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล [ ] อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

[ ] อื่นๆ(ระบุ.....)

18. สถานภาพมารดา เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน

[ ] ผู้ใหญ่บ้าน [ ] อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

[ ] สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล [ ] อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

[ ] อื่นๆ(ระบุ.....)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

กรุณาทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงช่องเดียว และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อคำถาม

ข้อคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม		
2. นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกจากยูเนสโก		
3. นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกในปี พ.ศ. 2543		
4. วัดมหาธาตุเป็นโบราณสถานมรดกโลก		
5. เพนียดคล้องช้างเป็นสถานที่สำหรับเลี้ยงช้างป่า		
6. วัดพระศรีสรรเพชญ์เดิมเป็นพระราชวัง		
7. พระพุทธไตรรัตนนายก (หลวงพ่อโต) ประดิษฐาน ณ วัดพนัญเชิง		
8. วัดไชยวัฒนารามเป็นอนุสรณ์สถานแสดงถึงชัยชนะที่มีต่อเขมร		
9. วังหลังสมัยอยุธยา คือ พระราชวังจันทร์เกษม		
10. พระพุทธนิมิตรวิชิตมารโมลีศรีสรรเพชญ์บรมไตรโลกนาถ ประดิษฐาน ณ วัดหน้าพระเมรุ		
11. บึงพระราม เดิมชื่อว่า หนองโสน		
12. ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ประดิษฐาน ณ วัดใหญ่ชัยมงคล		
13. พระพุทธนิมิตรวิชิตมารโมลีศรีสรรเพชญ์บรมไตรโลกนาถ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย		
14. การบูรณะซ่อมแซมแหล่งโบราณสถานเป็นหน้าที่ของกรมการศาสนาเท่านั้น		
15. การจัดตั้งอาสาสมัครเป็นอีกวิธีหนึ่งในการอนุรักษ์โบราณสถาน		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 3 ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

<u>คำชี้แจง</u> โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่สอดคล้องกับระดับความคิดเห็นท่านมากที่สุด

5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
1. ฉันจะเสนอความคิดเห็น เพื่อช่วยเหลือในการดูแล อนุรักษ์วัฒนธรรมเมื่อมีโอกาส					
2.ฉันจะเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมหากมีโอกาส					
3. เมื่อมีโอกาสฉันจะถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานให้แก่ผู้ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดของฉัน					
4. เมื่ออาจารย์ต้องการคนช่วยงานเกี่ยวกับกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน ฉันอาสาช่วยงานทันที					
5. เมื่อเพื่อนมาขอคำแนะนำจากฉันเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานฉันจะให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์					
6. ฉันอาสาเป็นมัคคุเทศก์น้อยในนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา					
7. ฉันจะให้ความช่วยเหลือหากมีนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาต้องการทราบข้อมูล					
8. ถ้าฉันทราบข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์โบราณสถาน ฉันจะเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ					
9. ฉันชอบเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในการช่วยดูแลรักษาศิลปวัฒนธรรม					
10. ฉันเต็มใจที่จะช่วยงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน					
11. เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม ฉันจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วย					
12. แม้ว่าจะมีการบ้านมากเพียงใด ฉันก็จะยังคงมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
13. เมื่อฉันเห็นคนกำลังทำลายโบราณสถาน ฉันจะเข้าไปตักเตือนโดยไม่เกรงกลัว					
14. ฉันจะเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครอนุรักษ์โบราณสถานถึงแม้ไม่มีค่าจ้างตอบแทนใดๆ					
15. ฉันตั้งใจอนุรักษ์โบราณสถานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน					
16. เมื่อมีคนมาขอความช่วยเหลือในการดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถาน ฉันยินดีที่จะช่วยโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ					
17. เมื่อมีนักท่องเที่ยวมาถามเกี่ยวกับโบราณสถาน ฉันยินดีที่จะให้ข้อมูลอย่างเต็มใจโดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทน					
18. ฉันเก็บเศษขยะที่ตกอยู่ในบริเวณโบราณสถานถึงแม้ไม่มีใครเห็น/ชมเชย					
19. ฉันมักจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยไม่ต้องการรางวัลใดๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด					
20. ฉันมักจะเป็นอาสาสมัครในการทำกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม					
21. ถ้าฉันทราบข่าวเกี่ยวกับการเปิดรับอาสาสมัครทำนุบำรุงโบราณสถาน ฉันจะเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 4 การรับรู้ความสามารถของตนเอง

<u>คำชี้แจง</u> โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่สอดคล้องกับระดับความคิดเห็นท่านมากที่สุด

5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
1. ฉันมักได้รับเลือกให้เป็นผู้นำกลุ่มในการดูแลรักษาโบราณสถาน					
2. ฉันสามารถปกป้องดูแลโบราณสถานที่ได้รับมอบหมายได้					
3. ฉันมีความพยายาม กระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อการอนุรักษ์โบราณสถาน					
4. ฉันเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถในการทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน					
5. ฉันชอบทำงานที่ท้าทายความสามารถ					
6. ฉันปกป้องดูแลโบราณสถาน ที่ได้รับหมอบหมายด้วยความมั่นใจ					
7. ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จได้ทันเวลา					
8. ฉันสามารถทำกิจกรรมการอนุรักษ์โบราณสถานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้					
9. เมื่อฉันดูแลโบราณสถาน มีเพื่อนสนใจที่จะดูแลโบราณสถานบ้าง					
10. ฉันเป็นผู้ที่เริ่มต้นทำสิ่งดีๆจนเพื่อนสนใจที่จะทำสิ่งนั้น					
11. ฉันมีความสามารถในการเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเพื่อนในการอนุรักษ์โบราณสถาน					
12. ฉันมักจะเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน					
13. ฉันมักจะเป็นผู้ริเริ่มในการทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน					
14. ฉันสามารถชักจูงให้คนในชุมชนช่วยกันปกป้องโบราณสถานด้วยความเต็มใจ					
15. ฉันสามารถขอความร่วมมือจากเพื่อนให้ช่วยดูแลโบราณสถานได้					
16. ฉันสามารถพูดชี้แจงให้ครอบครัวเห็นด้วยกับฉันในการอนุรักษ์โบราณสถาน					
17. ฉันสามารถพูดชี้แจงให้เพื่อนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์โบราณสถานได้					
18. ฉันสามารถขอความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถานจากผู้อื่นได้					
19. ฉันสามารถพูดให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของโบราณสถานในจังหวัดได้					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
20. ฉันสามารถพูดให้เพื่อนเห็นคุณค่าของโบราณสถานได้					
21. เมื่อมีอุปสรรค ฉันสามารถกระตุ้นตนเองให้มีความพยายามในการฝ่าฟันอุปสรรคนั้นได้					
22. ฉันยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง แม้จะประสบความล้มเหลว					
23. ความผิดพลาดที่เกิดจากการทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ได้ทำให้ฉันรู้สึกท้อแท้					
24. ฉันสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้อย่างรวดเร็ว					

ส่วนที่ 5 การสนับสนุนทางสังคม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่สอดคล้องกับระดับความคิดเห็นท่านมากที่สุด

5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด
4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมาก
3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงปานกลาง
2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงน้อย
1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

	5	4	3	2	1
1. ครอบครัวเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถานในจังหวัดให้ฉันฟัง					
2. ครอบครัวพาฉันไปเที่ยวแหล่งโบราณสถาน เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ					
3. ครอบครัวฉันบอกเล่าข้อมูลแก่ฉัน ในเรื่องแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน					
4. ครอบครัวยินดีที่จะร่วมบริจาคเงิน เพื่อทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน					
5. ครอบครัวของฉันสนับสนุนด้านการเงินกับฉัน ในการช่วยอนุรักษ์โบราณสถาน					
6. ครอบครัวของฉันยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์โบราณสถาน เมื่อฉันมาแจ้ง					
7. ครอบครัวของฉันชื่นชม เมื่อฉันเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถานของจังหวัด					
8. ครอบครัวฉันกล่าวชื่นชม เมื่อฉันร่วมอนุรักษ์โบราณสถาน					
9. ครอบครัวให้กำลังใจฉัน ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
10. ครอบครัวสนับสนุนให้ฉันทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน					
11. ครอบครัวอนุญาตให้ฉันร่วมทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถานที่โรงเรียนได้					
12. ครอบครัวฉันแนะนำในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานให้แก่ฉัน					
13. โรงเรียนสนับสนุนฉันให้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน					
14. โรงเรียนของฉันยกย่องเมื่อฉันได้ช่วยอนุรักษ์โบราณสถาน					
15. อาจารย์สนับสนุนให้ฉันทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน					
16. เพื่อนๆ รับฟังความคิดเห็นของฉัน ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน					
17. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานให้ฉันทราบ					
18. โรงเรียนของฉันมีชมรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน					
19. อาจารย์ได้แนะนำถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานให้แก่ฉัน					
20. ฉันยืมอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจากโรงเรียนได้					
21. โรงเรียนอนุญาตให้มีช่วงเวลาที่นักเรียนไปทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน					
22. โรงเรียนมอบหมายให้ฉันจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน					
23. โรงเรียนเชื่อมั่นว่าฉันสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานได้					
24. อาจารย์ยินดีที่จะให้คำปรึกษาในโครงการของฉัน ในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน					
25. คนในชุมชนของฉันชื่นชม/ให้กำลังใจฉัน เมื่อฉันมีส่วนร่วมในการช่วยอนุรักษ์โบราณสถาน					
26. ชุมชนของฉันสนับสนุนให้ฉันเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของจังหวัด					
27. คนในชุมชนของฉันให้ความเอาใจใส่ร่วมกันในการช่วยอนุรักษ์โบราณสถาน					
28. ชุมชนของฉันส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถาน					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
29. ชุมชนของฉันมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานที่อยู่ในจังหวัดแก่เยาวชน					
30. ชุมชนของฉันมีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถาน					
31. ชุมชนของฉันมีสถานที่ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
32. ฉันสามารถยืมอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม จากชุมชนของฉันได้					
33. ในชุมชนของฉันมีการรวมกลุ่มเยาวชน ในการอนุรักษ์โบราณสถาน					
34. ชุมชนของฉันมีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์โบราณสถาน ที่ให้เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้					
35. คนในชุมชนของฉันยินดีร่วมบริจาคเงินเพื่อทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน เมื่อฉันขอรับบริจาค					
36. ชุมชนของฉันมีผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโบราณสถาน ที่สามารถให้คำปรึกษาฉันเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน					
37. คนในชุมชนฉันจะร่วมทำกิจกรรมอนุรักษ์โบราณสถาน เมื่อฉันมาแจ้ง					

ขอบคุณสำหรับการร่วมตอบแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกรายด้าน และโดยรวม

ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	**ค่าความเชื่อมั่น** (Reliability)
ด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากรทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น	.856
ด้านผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำโดยความสมัครใจ	.855
ด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก	.828
โดยรวม	**.919**

ตารางผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.642	.832
2	.675	.828
3	.624	.835
4	.781	.811
5	.517	.849
6	.544	.848
7	.568	.843
Alpha = .856		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องริเริ่มด้วยความสมัครใจ

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
8	.603	.838
9	.784	.805
10	.754	.812
11	.767	.806
12	.890	.821
13	.324	.890
Alpha = .855		

ตารางผนวกที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
14	.567	.806
15	.541	.809
16	.706	.785
17	.454	.820
18	.539	.810
19	.549	.809
20	.634	.796
21	.421	.825
Alpha = .828		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองรายด้าน และโดยรวม

การรับรู้ความสามารถของตนเอง	**ค่าความเชื่อมั่น** (Reliability)
ด้านผู้กระการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง	.741
ด้านความสามารถในการตัวแบบให้กับผู้อื่น	.748
ด้านความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น	.889
ด้านความสามารถในการสร้างความรู้สึกทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น	.816
โดยรวม	.871

ตารางผนวกที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.226	.747
2	.443	.713
3	.605	.677
4	.478	.706
5	.405	.720
6	.645	.667
7	.330	.736
8	.340	.730
Alpha = .740		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้แก่ผู้อื่น

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
9	.298	.769
10	.380	.749
11	.441	.730
12	.801	.587
13	.675	.635
	Alpha = .748	

ตารางผนวกที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
14	.720	.868
15	.806	.857
16	.584	.888
17	.728	.867
18	.675	.873
19	.637	.879
20	.671	.874
	Alpha = .889	

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการสร้างความรู้สึกทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
22	.645	.766
23	.697	.744
24	.646	.778
25	.599	.789
	Alpha = .816	

ตารางผนวกที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการสนับสนุนทางสังคมรายด้าน และโดยรวม

การสนับสนุนทางสังคม	**ค่าความเชื่อมั่น** (Reliability)
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	.854
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	.892
การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน	.917
โดยรวม	.925

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.541	.845
2	.490	.846
3	.511	.844
4	.427	.846
5	.367	.853
6	.511	.844
7	.642	.835
8	.544	.842
9	.618	.836
10	.613	.837
11	.685	.831
12	.411	.850
	Alpha = .854	

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
13	.443	.891
14	.549	.887
15	.419	.892
16	.620	.883
17	.642	.880
18	.693	.876
19	.745	.875
20	.694	.879
21	.745	.896
22	.659	.880
23	.797	.871
24	.643	.881
	Alpha = .892	

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
25	.473	.917
126	.710	.909
27	.646	.911
28	.602	.912
29	.699	.908
30	.697	.908
31	.744	.907
32	.532	.915
33	.723	.907
34	.738	.907
35	.482	.916
36	.637	.912
37	.769	.906
	Alpha = .917	

ตารางผนวกที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	**ค่าความเชื่อมั่น** (Reliability)
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก	.735

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ค

ความรู้เกี่ยวกับมรดกโลกและโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มรดกโลก นิยามและความหมาย

อนุสัญญามรดกโลก

มรดกโลก (World Heritage) หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นเป็นเลิศในระดับสากล เมื่อได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่ง “มรดกโลก” แล้ว ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนของประเทศใด ถือได้ว่าเป็นมรดกของมนุษยชาติทั้งปวงในโลก

มรดกโลก ยังเป็นมรดกอันทรงคุณค่าที่มนุษย์ได้รับจากอดีต ได้ใช้และภาคภูมิใจในปัจจุบัน และถือเป็นพันธกรณีในการทำนุบำรุงดูแลรักษา เพื่อมอบให้เป็นมรดกอันล้ำค่าแด่มวลมนุษยชาติในอนาคต มรดกโลก แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ มรดกโลกทางวัฒนธรรม (World Cultural Heritage) และมรดกโลก
ทางธรรมชาติ (World Natural Heritage)

มรดกโลกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) และมรดกทางธรรมชาติ (Natural Heritage) ซึ่งในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกได้ให้คำนิยามไว้ว่า

มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง สถานที่ซึ่งเป็นโบราณสถานไม่ว่าจะเป็นงานด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หรือแหล่งโบราณคดีทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำ หรือกลุ่มสถานที่ก่อสร้างยกหรือเชื่อมต่อกันอันมีความเป็นเอกลักษณ์ หรือแหล่งสถานที่สำคัญอันอาจเป็นผลงานฝีมือมนุษย์หรือเป็นผลงานร่วมกันระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีคุณค่าความล้ำเลิศทางประวัติศาสตร์ ศิลป มนุษย์วิทยา หรือวิทยาศาสตร์

มรดกทางธรรมชาติ หมายถึง สภาพธรรมชาติที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพอันมีคุณค่าเด่นชัดในด้านความล้ำเลิศทางวิทยาศาสตร์ หรือเป็นสถานที่ซึ่งมีสภาพทางธรณีวิทยาและภูมิประเทศที่ได้รับการวิเคราะห์แล้วว่าเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและสัตว์ ซึ่งถูกคุกคาม หรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพืชหรือสัตว์ที่หายาก เป็นต้น

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ หรือเรียกสั้นๆ ว่า "อนุสัญญาคุ้มครอง มรดกโลก" (The World Heritage Convention) เป็นความตกลงระหว่างรัฐภาคี (States Parties) ในการยอมรับและให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุ้มครองและอนุรักษ์แหล่ง มรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติทั้งที่มีอยู่ในประเทศตนและประเทศอื่น ให้ดำรงอยู่เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติตลอดไป

วัตถุประสงค์สำคัญของอนุสัญญาฯ คือการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการคุ้มครอง และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติให้ดำรงคุณค่าความโดดเด่นเป็นมรดกของมวลมนุษยชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตตลอดไป

พันธกรณีของรัฐภาคี ได้แก่ การกำหนดนโยบายและวางแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ การกำหนดมาตรการเพื่อการศึกษาวิจัย การปกป้องคุ้มครองการอนุรักษ์และการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ และละเว้นการดำเนินการใดๆ ที่อาจจะทำลายมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของรัฐภาคีอื่นๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม แต่จะสนับสนุนและช่วยเหลือรัฐภาคีอื่น ในการศึกษาวิจัยและปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในประเทศนั้น ๆ

อนุสัญญาฯ ฉบับนี้ ได้รับการรับรองจากรัฐสมาชิกขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่ง สหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ในการประชุมใหญ่สมัยสามัญครั้งที่ ๑๗ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ โดยอนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๑๘ เป็นต้นมา

หมวดที่ ๑ นิยามของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

หมวดที่ ๒ การคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติในระดับชาติและระดับนานาชาติ

หมวดที่ ๓ คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

หมวดที่ ๔ กองทุนเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

หมวดที่ ๕ เงื่อนไขและการบริหารจัดการความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หมวดที่ ๖ แผนงานการศึกษา

หมวดที่ ๗ รายงาน

หมวดที่ ๘ (หมวดสุดท้าย)

หมวดที่ ๑ นิยามของมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

มาตราที่ ๑ ตามวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญา "มรดกทางวัฒนธรรม" มีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

- อนุสรณ์สถาน : ผลงานทางสถาปัตยกรรม ผลงานทางประติมากรรมหรือจิตรกรรมส่วนประกอบ หรือโครงสร้างของโบราณคดีธรรมชาติ จารึก ถ้ำที่อยู่อาศัย และร่องรอยที่ผสมผสานกันของสิ่งต่างๆ ข้างต้น ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์

- กลุ่มอาคาร : กลุ่มของอาคารที่แยกจากกันหรือเชื่อมต่อกันโดยลักษณะทางสถาปัตยกรรม หรือโดยความสอดคล้องกลมกลืน หรือโดยสถานที่จากสภาพภูมิทัศน์ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์

- แหล่ง : ผลงานที่เกิดจากมนุษย์ หรือผลงานที่เกิดจากมนุษย์และธรรมชาติ และบริเวณอันรวมถึงแหล่งโบราณคดี ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติวงศ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา

มาตราที่ ๒ ตามวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญา "มรดกทางธรรมชาติ" มีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

- สภาพธรรมชาติที่ประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพและทางชีวภาพ หรือกลุ่มของสภาพธรรมชาติดังกล่าว ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางสุนทรียศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์

- สภาพองค์ประกอบทางธรณีวิทยา หรือธรณีสันฐาน หรือบริเวณที่พิสูจน์ทราบอย่างชัดแจ้งว่าเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสายพันธุ์สัตว์และพืชที่กำลังได้รับการคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สภาพธรรมชาติหรือบริเวณที่พิสูจน์ทราบอย่างชัดแจ้งว่ามีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางวิทยาศาสตร์ การอนุรักษ์ และความงดงามตามธรรมชาติ

มาตราที่ ๓ เป็นภารกิจของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา ในการจำแนกรายละเอียด และวิเคราะห์แยกแยะ ความแตกต่างของทรัพย์สมบัติ หรือทรัพย์สินในขอบเขตดินแดนแห่งรัฐของตน ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑ และ ๒

หมวดที่ ๒ การคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติในระดับชาติ และระดับนานาชาติ

มาตราที่ ๔ รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา พึงรับเป็นภาระหน้าที่ในการดำเนินงานจำแนกรายละเอียด คุ้มครอง ป้องกัน อนุรักษ์ และนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑ และ ๒ ที่ตั้งอยู่ในดินแดนของตน เพื่อสืบทอดไปสู่คนรุ่นต่อไปในอนาคต รัฐภาคีจะดำเนินการโดยตลอดอย่างเหมาะสมเท่าที่จะกระทำได้ ด้วยทรัพยากรของรัฐเอง หรืออาจรับการสนับสนุนจากความช่วยเหลือระหว่างประเทศ หรือความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งทางด้านการเงิน สุนทรียศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคนิควิธีในบางกรณีเป็นการเฉพาะก็ได้

มาตราที่ ๕ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่ามรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติในขอบเขตอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐ จะได้รับการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ และการนำเสนอด้วยมาตรการที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง รัฐภาคีจะพยายามดำเนินการต่างๆ เท่าที่พึงกระทำได้อย่างเหมาะสมที่สุด ดังนี้

(ก) กำหนดนโยบายทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ มีประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของประชาชนและเพื่อบูรณาการ การคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติไว้ ในรายละเอียดของการวางแผนการดำเนินงานของรัฐ

(ข) ภายในขอบเขตอำนาจอธิปไตย หากยังไม่มีหน่วยงาน หรือองค์กรรับผิดชอบดำเนินงาน เพื่อการนี้จะต้องจัดให้มีอย่างน้อยหนึ่ง หน่วยงาน/องค์กรหรือมากกว่าเพื่อ ดำเนินงานต่างๆในการคุ้มครองป้องกันการอนุรักษ์ และการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ โดยมีเจ้าหน้าที่และกระบวนการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เพื่อรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(ค) พัฒนาการศึกษาวิจัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเทคนิควิธีเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งส่งเสริมศักยภาพของประเทศให้มีความพร้อม ในการแก้ไขปัญหาภัยอันตรายที่คุกคามต่อมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

(ง) กำหนดมาตรการที่เหมาะสมทั้งทางด้านกฎหมาย กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคนิควิธีการบริหารจัดการ และการเงินเท่าที่จำเป็นเพื่อการจำแนกรายละเอียด การคุ้มครอง การป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ

(จ) สนับสนุนให้มีการก่อตั้งหรือพัฒนาศูนย์การฝึกอบรมในระดับชาติหรือระดับเขตภูมิภาค เพื่อการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ และการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อการปฏิบัติงานตามภารกิจดังกล่าว

มาตราที่ ๖

๑. ด้วยความเคารพสูงสุดต่ออำนาจอธิปไตยแห่งรัฐ อันเป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑ และ ๒ และด้วยความปราศจากอคติใดๆ ต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สมบัติ หรือทรัพย์สินตามกฎหมายแห่งชาติ รัฐภาคีในอนุสัญญาพึงระลึกว่าการคุ้มครองป้องกันทรัพย์สมบัติหรือทรัพย์สินอันเป็นองค์ประกอบของมรดกโลกเป็นภาระหน้าที่ของประชาคมระหว่างประเทศ ที่จะประสานความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ

๒. ตามข้อบัญญัติแห่งอนุสัญญา รัฐภาคีจะต้องดำเนินการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในการจำแนกรายละเอียด การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ และการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๔ ของมาตรา ๑๑ หากรัฐ อันเป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาตินั้นร้องขอ

๓. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา จะต้องละเว้นการดำเนินการใดๆ ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม อันอาจเป็นการทำลายมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑ และ ๒อันมีที่ตั้งอยู่ในขอบเขตอำนาจอธิปไตยของรัฐภาคีอื่น

มาตราที่ ๗ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญา การปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติในระดับนานาชาติ มีความหมายถึงการก่อตั้งระบบความร่วมมือระหว่างประเทศ และความช่วยเหลือที่จะมอบให้แก่รัฐภาคีในการดำเนินความพยายามอนุรักษ์ และจำแนกรายละเอียดมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หมวดที่ ๓ คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเพื่อการคุ้มครอง ป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรม
และทางธรรมชาติ

มาตราที่ ๘

๑. คณะกรรมการระหว่างรัฐบาล เพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล เรียกว่า "คณะกรรมการมรดกโลก" ได้รับการกำหนดให้มี โดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ในวาระเริ่มต้นประกอบด้วย ผู้แทนของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจำนวน ๑๕ รัฐ จากการเลือกตั้งในการประชุมสมัยสามัญสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญา ซึ่งจัดให้มีขึ้นระหว่างการประชุมใหญ่สมัยสามัญขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ จำนวนองค์ประกอบของคณะกรรมการมรดกโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น ๒๑ รัฐ นับจากวันประชุมสมัยสามัญสมัชชาภาคีแห่ง อนุสัญญาครั้งที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้กับรัฐภาคีแล้ว ไม่น้อยกว่า ๔๐ รัฐ

๒. การเลือกตั้งกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลก จะต้องยึดถือหลักความเสมอภาคแห่งทวีป(ภูมิภาค) และธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นสากล

๓. ผู้แทนขององค์กรระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการสงวนรักษา และบูรณะปฏิสังขรณ์ทรัพย์สมบัติทางวัฒนธรรม (ICCROM), ผู้แทนของสภาสากลว่าด้วยอนุสรณ์สถานและแหล่ง (ICOMOS), ผู้แทนสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติ(IUCN) หรือผู้แทนอื่นๆที่อาจเพิ่มเติมได้ตามการร้องขอของรัฐภาคีในการประชุม สมัยสามัญสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญา ผู้แทนขององค์กรระหว่างรัฐบาล หรือองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันจะได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ในฐานะที่ปรึกษา

มาตราที่ ๙

๑. กรรมการ (ซึ่งเป็นผู้แทนของรัฐภาคี) ในคณะกรรมการมรดกโลก มีวาระการดำรงตำแหน่ง นับตั้งแต่วันเสร็จสิ้นการประชุมใหญ่สมัยสามัญ ในครั้งที่ได้รับการเลือกตั้งจนถึงวันเสร็จสิ้นการประชุมใหญ่สมัยสามัญในครั้งที่ ๓ ถัดไป

๒. กรรมการในคณะกรรมการมรดกโลก ที่ได้รับการเลือกตั้งในวาระเริ่มต้นจำนวน ๑ ใน ๓ จะหมดวาระลงในการประชุมใหญ่สมัยสามัญครั้งถัดไป จากครั้งที่ได้รับการเลือกตั้ง ส่วนกรรมการอีก ๑ ใน ๓ ต่อมา จะหมดวาระลงในการประชุมใหญ่สมัยสามัญครั้งที่ ๒ นับจากครั้งที่ได้รับการเลือกตั้ง รายนามของกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลกที่จะต้องหมดวาระตามความที่ระบุข้างต้น ได้มาจากการจับฉลาก โดยประธานการประชุมใหญ่สมัยสามัญองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ในการเลือกตั้งของวาระเริ่มต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๓. รัฐภาคีในคณะกรรมการมรดกโลก ควรคัดเลือกผู้แทน (เพื่อทำหน้าที่กรรมการมรดกโลก) ที่มีความรู้ความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญมากเพียงพอด้านมรดกทางวัฒนธรรม หรือมรดกทางธรรมชาติ

มาตราที่ ๑๐

๑. คณะกรรมการมรดกโลกจะต้องทำการรับรองข้อบังคับการประชุม

๒. คณะกรรมการมรดกโลกอาจเชิญองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน หรือบุคคล เข้าร่วมการประชุม เพื่อให้คำปรึกษาได้ในบางครั้ง

๓. คณะกรรมการมรดกโลกอาจจัดตั้งองค์กรที่ปรึกษา เพื่อช่วยปฏิบัติงานตามภารกิจได้ เมื่อเห็นว่าจำเป็น

มาตราที่ ๑๑

๑. หากเป็นไปได้รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา จะต้องยื่นบัญชีรายการทรัพย์สมบัติหรือทรัพย์สิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ที่ตั้งอยู่ในดินแดนของตน ซึ่งรัฐภาคีเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะได้รับการบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ ของมาตรานี้ เสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลก บัญชีรายการฯ ดังกล่าว ซึ่งถึงแม้จะยังไม่มีการพิจารณาอย่างละเอียด แต่ก็ควรแนบเอกสารแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับที่ตั้ง และคุณค่าความสำคัญต่างๆ ประกอบมาพร้อมกันด้วย

๒. ตามข้อมูลหลักฐานในบัญชีรายการมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ที่รัฐภาคียื่นเสนอตามย่อหน้าที่ ๑ ของมาตรานี้ คณะกรรมการมรดกโลก จะพิจารณาบรรจุไว้ใน "บัญชีรายชื่อมรดกโลก" ที่จะมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง "บัญชีรายชื่อมรดกโลก" จะต้องเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑ และ ๒ แห่งอนุสัญญา ที่ได้รับการพิจารณาเห็นว่า มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลตามเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ บัญชีรายชื่อที่เป็นปัจจุบันจะถูกเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกันทุกๆ ๒ ปี เป็นอย่างน้อย

๓. การพิจารณาบรรจุทรัพย์สมบัติหรือทรัพย์สินที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติให้อยู่ใน "บัญชีรายชื่อมรดกโลก" จะต้องได้รับความยินยอมจากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ทรัพย์สมบัติหรือทรัพย์สินที่จะพิจารณาบรรจุไว้ใน "บัญชีรายชื่อมรดกโลก" มีที่ตั้งอยู่ในอาณาเขตหรืออำนาจอธิปไตย หรือเขตอำนาจศาลมากกว่าหนึ่งรัฐจะต้องไม่เป็นเหตุให้เกิดการโต้แย้งจากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๔. ตามกรณีแวดล้อมหรือเหตุจำเป็นคณะกรรมการมรดกโลกจะพิจารณาจัดทำ "บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย" ซึ่งหมายถึงบัญชีรายชื่อของมรดกโลกที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการอนุรักษ์ครั้งใหญ่ หรือให้ความช่วยเหลือตามการร้องขอภายใต้อนุสัญญา การดำเนินการอนุรักษ์มรดกโลกในภาวะอันตรายแต่ละแหล่ง จะต้องประมาณการค่าใช้จ่ายในแต่ละกิจกรรมไว้ด้วย "บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย" อาจหมายรวมถึงมรดกโลกที่ได้รับอันตรายอย่างรุนแรงในองค์ประกอบบางส่วนหรือมีความเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วรุนแรงที่อาจเป็นเหตุให้เสื่อมสลายหายไป หรือมีโครงการ/กิจกรรมพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐหรือของเอกชน เพื่อขยายเมืองหรือส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือการทำลายอันมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือเจ้าของที่ดิน หรือการเปลี่ยนแปลงอย่างมากอันหาสาเหตุมิได้ หรือการปล่อยปละละทิ้งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง หรือการจราจล หรือการสงคราม หรือความหายนะและกลียุค ได้แก่ อัคคีภัยที่ร้ายแรง แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำ น้ำท่วม และกระแสคลื่น คณะกรรมการมรดกโลกในกรณีฉุกเฉิน อาจบรรจุมรดกโลกดังกล่าวไว้ใน "บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย" และเผยแพร่แก่สาธารณะในทันทีเมื่อใดก็ได้

๕. คณะกรรมการมรดกโลก จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องของการบรรจุมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติไว้ใน "บัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก" และ "บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย" ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๔ ของมาตรานี้

๖. ก่อนการปฏิเสธคำร้องขอ การบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อใดรายชื่อหนึ่งของสองบัญชีตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๔ ของมาตรานี้ คณะกรรมการมรดกโลก จะกระทำการหารือกับรัฐภาคี อันเป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติที่มีปัญหาดังกล่าวก่อน

๗. คณะกรรมการมรดกโลก ภายใต้การตกลงกับรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง จะให้ความร่วมมือและส่งเสริมการศึกษาวิจัยที่จำเป็น สำหรับการจัดทำบัญชีรายชื่อตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๔ ของมาตรานี้

มาตราที่ ๑๒ โดยความจริงแท้แล้ว ทรัพย์สมบัติหรือทรัพย์สินอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ ที่ยังมิได้รับการบรรจุไว้ใน บัญชีรายชื่อทั้งสองบัญชีตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๔ ของมาตรา ๑๑ มิได้ถูกตีความว่าไม่มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลแต่ประการใด ทั้งนี้เนื่องจากบัญชีรายชื่อทั้งสองบัญชี เป็นผลสัมฤทธิ์มาจากวัตถุประสงค์เฉพาะด้านเท่านั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มาตราที่ ๑๓

๑. คณะกรรมการมรดกโลกจะรับ และศึกษาคำร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศสำหรับทรัพย์สมบัติและทรัพย์สิน ที่เป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติของรัฐภาคี ตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งรวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๔ ของมาตรา ๑๑ วัตถุประสงค์ของคำร้องขอดังกล่าวควรเป็นไปเพื่อการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ หรือการทนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติเท่านั้น

๒. คำร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศภายใต้ย่อหน้าที่ ๑ ของมาตรานี้ ควรมีรายละเอียดการจำแนกแยกแยะในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สมบัติ หรือทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑ และ ๒ ที่ชัดเจนเพียงพอ และเมื่อผลการสอบสวนเบื้องต้นปรากฏแล้ว การสอบสวนในลำดับถัดไป จะต้องแสดงหลักฐานประกอบด้วย

๓. คณะกรรมการมรดกโลก มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจว่าสมควรดำเนินการอย่างไรและเมื่อไหร่ เกี่ยวกับการร้องขอต่างๆ ตามความเหมาะสมบนพื้นฐานแห่งข้อมูล และสาระสำคัญของการร้องขอนั้นๆ ทั้งนี้ โดยการประสานการจัดกิจกรรมร่วมกับรัฐที่เกี่ยวข้อง

๔. คณะกรรมการมรดกโลก มีอำนาจในการจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินงานต่างๆ การจัดลำดับดังกล่าว พึงตระหนักถึงลำดับความสำคัญของการคุ้มครองป้องกันที่ทรัพย์สมบัติ หรือทรัพย์สินซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม หรือมรดกทางธรรมชาตินั้นต้องการ นอกจากนั้น ยังควรคำนึงถึงระดับความเป็นตัวแทนของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หรืออัจฉริยภาพการสร้างสรรของมนุษย์ หรือประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ และความเร่งด่วนของงานที่จะต้องดำเนินการ รวมทั้งทรัพยากรที่พอจะจัดหาได้ในรัฐภาคี อันเป็นที่ตั้งของทรัพย์สมบัติหรือทรัพย์สินตลอดจนขีดความสามารถในการ ปกปักรักษาทรัพย์สมบัติ หรือทรัพย์สินโดยวิธีการของรัฐภาคีนั้นเอง

๕. คณะกรรมการมรดกโลกรับที่จะจัดทำ ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน และจัดพิมพ์เผยแพร่บัญชีรายชื่อมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ที่ได้รับเงินสนับสนุนจากความช่วยเหลือระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

๖. คณะกรรมการมรดกโลกมีอำนาจในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร จากกองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา๑๕ แห่งอนุสัญญา รวมทั้งมีหน้าที่ในการแสวงหาวิธีการ และดำเนินการต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการเพิ่มพูนทรัพยากรให้แก่กองทุน

๗. คณะกรรมการมรดกโลกรับที่จะประสานความร่วมมือกับองค์กรของรัฐ องค์กรรัฐบาลระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันเพื่อสนับสนุน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อนุสัญญา ในการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ คณะกรรมการอาจขอรับความร่วมมือจากองค์กรเหล่านี้ รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร โดยเฉพาะศูนย์ระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการสงวนรักษาและบูรณะปฏิสังขรณ์ทรัพย์สมบัติทางวัฒนธรรม(ICCROM) หรือสภาสากลว่าด้วยอนุสรณ์สถานและแหล่ง (ICOMOS) หรือสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN)

๘. การตัดสินใจใดๆ ของคณะกรรมการมรดกโลก จะต้องได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกเสียงข้างมากที่เข้าร่วมการประชุมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ขององค์ประชุม

มาตราที่ ๑๔

๑. การปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการมรดกโลก จะได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเลขานุการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยผู้อำนวยการใหญ่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

๒. ผู้อำนวยการใหญ่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติจะใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญและศักยภาพด้านวิชาการในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จากศูนย์ระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการสงวนรักษาและบูรณะปฏิสังขรณ์ทรัพย์สมบัติทางวัฒนธรรม (ICCROM) สภาสากลว่าด้วยอนุสรณ์สถานและแหล่ง (ICOMOS) และสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) อย่างเต็มที่เท่าที่จะสามารถกระทำได้ ในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวาระการประชุมให้แก่คณะกรรมการ ตลอดจนรับผิดชอบในการดำเนินการต่างๆ ตามมติ หรือการตัดสินใจของคณะกรรมการ

หมวดที่ ๔ กองทุนเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

มาตราที่ ๑๕

๑. กองทุนเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล เรียกว่า "กองทุนมรดกโลก"

๒. กองทุนมีลักษณะเป็นกองทุนเงินฝาก ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อบังคับด้านการเงินขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

๓. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วย :

(ก) ค่าธรรมเนียมรายปีและเงินบริจาค จากรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา

(ข) เงินบริจาค หรือทรัพย์สิน หรือมรดกตามพินัยกรรม ที่ได้รับจาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(๑) รัฐประเทศอื่นๆ

(๒) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ องค์การอื่นๆ ภายใต้ระบบของสหประชาชาติ เช่น โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือองค์กรระหว่างรัฐบาลอื่นๆ

(๓) สมาคมภาครัฐ หรือสมาคมเอกชน หรือบุคคลทั่วไป

(ค) เงินจากดอกผลและผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากกองทุน

(ง) เงินที่ได้จากการรวบรวม และได้จากการจัดกิจกรรมเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับกองทุน

(จ) ทรัพยากรอื่นๆ ที่ได้มาโดยขอบเขตของกฎข้อบังคับแห่งกองทุนที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการ

๔. การใช้จ่ายเงินกองทุนและรูปแบบความช่วยเหลืออื่นๆ ที่สามารถจัดหาได้ จะกระทำได้โดยวัตถุประสงค์ที่คณะกรรมการมรดกโลกได้กำหนดไว้เท่านั้น คณะกรรมการมรดกโลกจะรับและใช้เงินกองทุนในแผนงาน หรือโครงการที่ได้จัดเตรียมรายละเอียดการดำเนินงาน ที่ชัดเจนเพียงพอสำหรับการพิจารณาตัดสินใจเท่านั้น ทั้งนี้การอุดหนุนเงินให้กับกองทุนผู้บริจาคไม่อาจกำหนดเงื่อนไขทางการเมืองใดๆ ได้

มาตราที่ ๑๖

๑. โดยปราศจากความผูกพันใดๆ กับวงเงินบริจาคโดยสมัครใจที่รัฐภาคี ได้มอบให้กับกองทุนรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา รับที่จะชำระค่าบำรุงแก่กองทุนมรดกโลกเป็นประจำทุกๆ ๒ ปี จำนวนเงินค่าบำรุงของแต่ละรัฐภาคี จะมีรูปแบบการคำนวณที่เหมือนกันโดยการพิจารณา ตัดสินในการประชุมสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญา ซึ่งจะมีขึ้นระหว่างการประชุมใหญ่สมัยสามัญ ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ การตัดสินของสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกเสียงข้างมากที่เข้าร่วมการประชุม ทั้งนี้โดยรัฐภาคีมิต้องดำเนินการประกาศอย่างเป็นทางการ ถึงจำนวนเงินที่จะบริจาคตามความที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ ของมาตรานี้หากไม่มีกรณีเป็นอย่างอื่นค่าบำรุงประจำปีของรัฐภาคีจะเป็นจำนวนเท่ากับร้อยละ ๑ ของเงินอุดหนุนประจำปีที่รัฐภาคีมอบให้กับองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

๒. โดยหลักปฏิบัติทั่วไปรัฐภาคีทุกรัฐที่ได้ดำเนินการต่างๆ ตามกระบวนการที่ระบุไว้ ในมาตรา๓๑หรือมาตรา๓๒ ของอนุสัญญาจะต้องประกาศอย่างเป็นทางการถึง จำนวนเงินที่จะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บริจาคให้กองทุนมรดกโลกในทันทีที่ยื่นหลักฐานการให้สัตยาบัน หรือการรับรอง หรือการภาคียานุวัติ แต่หลักปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น จะไม่มีผลผูกพันต่อข้อบัญญัติในย่อหน้าที่ ๑ ของมาตรานี้

๓. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาที่ได้ประกาศอย่างเป็นทางการตามที่ระบุในย่อหน้าที่ ๒ ของมาตรานี้ สามารถถอนคำประกาศได้โดยแจ้งเพื่อทราบต่อผู้อำนวยการใหญ่ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ อย่างไรก็ตามการถอนคำประกาศจะยังไม่มีผลต่อการชำระค่าบำรุงประจำของรัฐภาคีนั้น จนกว่าจะถึงวันประชุมสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญาครั้งถัดไป

๔. เพื่อให้คณะกรรมการมรดกโลกสามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐภาคีแห่ง อนุสัญญาควรแจ้งอย่างเป็นทางการถึงจำนวนเงินค่าบำรุง หรือเงินบริจาคที่จะมอบให้แก่กองทุนมรดกโลกตามความที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ ของมาตรานี้ และชำระเงินจำนวนดังกล่าวเป็นประจำทุกๆ ๒ ปีเป็นอย่างช้า นอกจากนั้นจำนวนเงินที่ชำระต้องไม่น้อยกว่าวงเงินตามเงื่อนไขของข้อบัญญัติในย่อหน้าที่ ๑ ของมาตรานี้

๕. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญารัฐใดค้างชำระค่าบำรุงหรือเงินบริจาคประจำปีภายในปีปฏิทินนั้น จะไม่มีสิทธิ์สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลก อย่างไรก็ตามความดังกล่างข้างต้นไม่มีผลบังคับใช้กับการเลือกตั้งในครั้งแรก วาระในการดำรงตำแหน่งของรัฐภาคีที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการมรดกโลก จะสิ้นสุดลงในช่วงเวลาของการเลือกตั้งตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ ย่อหน้าที่ ๑ ของอนุสัญญา

หมวดที่ ๕ เงื่อนไขและการบริหารจัดการความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

มาตราที่ ๑๗

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องพิจารณาหรือส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรของรัฐ หรือมูลนิธิเอกชน หรือองค์กรความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑ และ ๒ ของอนุสัญญา

มาตราที่ ๑๘

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่กองทุนมรดกโลก ซึ่งได้รับการรณรงค์ให้จัดตั้งขึ้นโดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ โดยมีโครงสร้างและวัตถุประสงค์การรวบรวมเงินกองทุน ตามที่ได้ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๓ ของมาตรา ๑๕

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มาตราที่ ๑๙

รัฐภาคีที่ขอรับความช่วยเหลือระหว่างประเทศ สำหรับทรัพย์สมบัติหรือทรัพย์สินที่เป็นส่วนหนึ่งของ มรดกทางวัฒนธรรมหรือมรดกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ซึ่งตั้งอยู่ในขอบเขตอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐพร้อมไปกับคำร้องขอนั้น รัฐภาคีจะต้องจัดเตรียมข้อมูลและเอกสารตามวิธีการที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๑ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาและตัดสินใจของคณะกรรมการมรดกโลก

มาตราที่ ๒๐

ตามนัยของข้อบัญญัติในย่อหน้าที่ ๒ ของมาตรา ๑๓ ย่อหน้าย่อย (ค) ของมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ ความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่อนุสัญญาจัดเตรียมไว้ จะจัดสรรให้แต่เฉพาะทรัพย์สมบัติหรือทรัพย์สิน ที่เป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ที่คณะกรรมการมรดกโลกได้พิจารณาเห็นชอบ หรือจะเห็นชอบให้อยู่ในบัญชีรายชื่อมรดกโลกตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๔ ของมาตรา ๑๑ เท่านั้น

มาตราที่ ๒๑

๑. คณะกรรมการมรดกโลก จะต้องกำหนดระเบียบปฏิบัติเพื่อให้การร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศของรัฐภาคี มีขอบเขตและสาระสำคัญที่มีรายละเอียดชัดเจนเพียงพอประกอบการพิจารณาระเบียบปฏิบัตินั้น ควรกำหนดวิธีการพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบในประเด็นต่างๆ ได้แก่ เหตุผลความจำเป็น ประมาณการค่าใช้จ่าย ระดับความเร่งด่วน และเหตุผลว่าเหตุใดทรัพยากรของรัฐภาคี (ที่ขอความช่วยเหลือ) จึงไม่เอื้ออำนวยให้สามารถดำเนินการได้ด้วยงบประมาณของตนเอง นอกจากนั้น การร้องขอความช่วยเหลือดังกล่าว จะต้องได้รับการสนับสนุนโดยรายงานของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทุกครั้งเท่าที่เป็นไปได้

๒. การร้องขอที่มีเหตุความจำเป็นมาจากการเกิดหายนะรุนแรงหรือภัยพิบัติอันใหญ่หลวงทางธรรมชาติ รวมทั้งระดับความเร่งด่วนของการร้องขอ คณะกรรมการมรดกโลก จะให้ความสำคัญในระดับต้นเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้จะมีการสำรองงบประมาณฉุกเฉินไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับเหตุการณ์สุดวิสัยดังกล่าว

๓. ก่อนการตัดสินใจมีมติ คณะกรรมการมรดกโลกจะต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและการปรึกษาหารืออย่างละเอียดรอบคอบเท่าที่จำเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มาตราที่ ๒๒

การจัดสรรงบประมาณการช่วยเหลือจากกองทุนมรดกโลก จะดำเนินการได้ภายใต้กรอบกิจกรรม ดังนี้

(ก) การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางวิชาการด้านสุนทรียศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๔ ของมาตรา ๑๑ แห่งอนุสัญญา

(ข) การจัดเตรียมผู้เชี่ยวชาญช่างเทคนิค และแรงงานที่มีทักษะ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะสามารถดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

(ค) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ชำนาญการเฉพาะด้านในทุกระดับเพื่อการปฏิบัติงานในการจำแนกรายละเอียด การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

(ง) สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่รัฐภาคีไม่สามารถผลิตได้ หรือไม่สามารถจัดให้มีได้

(จ) การให้ยืมด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในกรณีที่สามารถใช้คืนได้ในระยะยาว

(ฉ) การช่วยเหลือในลักษณะให้เปล่าสำหรับกรณีพิเศษ และเหตุผลเฉพาะ

มาตราที่ ๒๓

คณะกรรมการมรดกโลกอาจให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่ศูนย์ระดับภูมิภาค หรือศูนย์ระดับโลก ในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ชำนาญการเฉพาะด้านในทุกระดับ เพื่อการปฏิบัติงานในการจำแนกรายละเอียด การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

มาตราที่ ๒๔

การช่วยเหลือระหว่างประเทศที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ จะต้องนำเสนอรายงานการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นการล่วงหน้า การศึกษาฯ ดังกล่าวจะต้องนำเสนอแนวทางที่มีเทคนิควิธีที่นำสมัยที่สุดในการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ รวมทั้งจะต้องมี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา และมีกลวิธีที่คำนึงถึงสัดส่วนการใช้ทรัพยากรที่จัดหาได้ภายในรัฐภาคีนั้นๆ ด้วย

มาตราที่ ๒๕

โดยหลักการทั่วไป งบประมาณการช่วยเหลือระหว่างประเทศที่มอบให้แก่รัฐภาคีที่ร้องขอมีที่มาหลักจากการจัดสรรทรัพยากรที่ระบุไว้ตามแผนงานหรือโครงการ เว้นเสียแต่ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เอื้ออำนวยได้กระทำได้เท่านั้น ที่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากประชาคมระหว่างประเทศ

มาตราที่ ๒๖

คณะกรรมการมรดกโลก และรัฐภาคีที่ได้รับผลประโยชน์จากความช่วยเหลือระหว่างประเทศ จะต้องจัดทำรายละเอียดข้อตกลงที่ระบุเงื่อนไขการปฏิบัติไว้ในแผนงาน หรือโครงการตามขอบเขตที่อนุสัญญาได้กำหนดไว้รวมทั้งเป็นความรับผิดชอบของรัฐภาคี ที่ได้รับผลประโยชน์ในการดำเนินการคุ้มครองป้องกัน อนุรักษ์และนำเสนอทรัพย์สมบัติหรือทรัพย์สิน ตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ในข้อตกลง

หมวดที่ ๖ แผนงานการศึกษา

มาตราที่ ๒๗

๑. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา รับที่จะพยายามดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสม โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมความซาบซึ้งและสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑ และ ๒ ให้กับประชาชนโดยทั่วไป

๒. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญารับที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการสื่อสารเผยแพร่อย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นอันตรายต่อมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติตลอดจนดำเนิน กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องตามความในอนุสัญญา

มาตราที่ ๒๘

รัฐภาคีซึ่งรับความช่วยเหลือระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญา รับที่จะกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ จนได้รับความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของความช่วยเหลือระหว่างประเทศนั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หมวดที่ ๗ รายงาน

มาตราที่ ๒๙

๑. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องนำเสนอรายงาน ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดทางกฎหมาย และกระบวนการบริหารจัดการ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่รัฐภาคีได้ดำเนินการ เพื่ออนุมัติตามอนุสัญญา พร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายในเงื่อนไขเวลาและรูปแบบที่กำหนดต่อที่ประชุมใหญ่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

๒. รายงานตามย่อหน้า ๑ ของมาตรานี้จะถูกนำเสนอ เพื่อคณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาในวาระแรก

๓. คณะกรรมการมรดกโลกจะนำเสนอรายงานของรัฐภาคี ในการประชุมใหญ่สมัยสามัญขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

หมวดที่ ๘ หมวดสุดท้าย

มาตราที่ ๓๐

อนุสัญญาฉบับนี้เขียนขึ้นเป็นภาษาอาราบิค อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน ทั้งห้าภาษามีความเป็นต้นฉบับเท่าเทียมกัน

มาตราที่ ๓๑

๑. อนุสัญญาจะถูกนำเสนอ เพื่อให้รัฐสมาชิกขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติให้สัตยาบัน หรือรับรอง หรือภาคียานุวัติ ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในธรรมนูญขององค์การฯ ตามลำดับ

๒. หลักฐานการให้สัตยาบัน หรือรับรอง หรือภาคียานุวัติ จะถูกเก็บรักษาไว้ที่ผู้อำนวยการใหญ่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ขั้นตอนและวิธีการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

การนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติเพื่อให้บรรจุไว้ใน "บัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก" (World Heritage List) จะกระทำได้โดยรัฐบาลแห่งประเทศภาคี สมาชิกผู้มีอำนาจอธิปไตยเหนือแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาตินั้นๆ เท่านั้น

ประเทศที่ต้องการเสนอชื่อสถานที่ในประเทศของตน ให้ได้รับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ขั้นตอนแรกจะต้องจัดทำบัญชีรายชื่อสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทางธรรมชาติทั้งหมดภายในประเทศของตน บัญชีนี้เรียกว่า “บัญชีรายชื่อเบื้องต้น” (Tentative List) ซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะมีเพียงสถานที่ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีนี้เท่านั้นที่จะมีสิทธิได้รับการเสนอชื่อ ขั้นต่อมาประเทศนั้นๆ จะต้องเลือกรายชื่อสถานที่ที่ต้องการเสนอชื่อ มาจากบัญชีรายชื่อเบื้องต้นเพื่อจัดทำเป็น "แฟ้มข้อมูล" (Nomination File) โดยทางศูนย์มรดกโลกอาจให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการจัดทำแฟ้มข้อมูล

แฟ้มข้อมูลจะถูกตรวจสอบและพิจารณาจากองค์กรที่ปรึกษา ได้แก่ “สภาระหว่างประเทศว่าด้วยโบราณสถานและแหล่งโบราณคดี” (The International Council on Monuments and Sites หรือ ICOMOS) และ "ศูนย์ระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษา การอนุรักษ์ และปฏิสังขรณ์สมบัติทางวัฒนธรรม" (The International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of the Cultural Property หรือ ICCROM) ในส่วนของมรดกทางวัฒนธรรมและ "สหภาพการอนุรักษ์โลก" (The World Conservation Union หรือ IUCN) ในส่วนของมรดกทางธรรมชาติ

เมื่อได้พิจารณาข้อมูลการประเมินคุณค่าที่องค์กรที่ปรึกษาได้นำเสนอแล้ว คณะกรรมการบริหาร (World Heritage Bureau) จะมีมติเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาตัดสินต่อไป

คณะกรรมการมรดกโลก (World Heritage Committee) จะมีการประชุมร่วมกันปีละหนึ่งครั้ง ในการประชุมสมัยสามัญประจำปี เพื่อตัดสินว่าสถานที่ที่มีการเสนอชื่อแห่งใดบ้างที่สมควรได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

หลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลก

มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ได้รับการประเมินคุณค่าให้เป็นแหล่งมรดกโลกจะต้องมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน (World Heritage Criteria) ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Criteria)

i. เป็นตัวแทนในการแสดงผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์อันชาญฉลาดของมนุษย์

ii. เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลยิ่ง ผลักดันให้เกิดการพัฒนาสืบต่อมาในด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์สถาน ประติมากรรม สวน และภูมิทัศน์ ตลอดจนการพัฒนาศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง หรือการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ซึ่งได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือบนพื้นที่ใด ๆ ของโลกซึ่งทรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

iii. เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงหลักฐานของวัฒนธรรมหรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันหรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว

iv. เป็นตัวอย่างอันโดดเด่นของประเภทของสิ่งก่อสร้างอันเป็นตัวแทนของการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ

v. เป็นตัวอย่างอันโดดเด่นของวัฒนธรรมมนุษย์ ขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งสถาปัตยกรรม วิธีการก่อสร้าง หรือการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ซึ่งเสื่อมสลายได้ง่ายจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมตามกาลเวลา

vi. มีความคิดหรือความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ หรือมีความโดดเด่นยิ่งในประวัติศาสตร์

หลักเกณฑ์ทางธรรมชาติ (Natural Criteria)

vii. เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดของการเป็นตัวแทนในวิวัฒนาการสำคัญต่างๆ ในอดีตของโลก เช่น ยุคสัตว์เลื้อยคลาน ยุคน้ำแข็ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาความหลากหลายทางธรรมชาติบนพื้นโลก

viii. เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดในการเป็นตัวแทนของขบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางธรณีวิทยาหรือวิวัฒนาการทางชีววิทยา และปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่กำลังเกิดอยู่ เช่น ภูเขาไฟ เกษตรกรรมขั้นบันได

ix. เป็นแหล่งที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์หายาก หรือสวยงามเป็นพิเศษ เช่น แม่น้ำ น้ำตก ภูเขา

x. เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดสัตว์ และพันธุ์พืชที่หายากหรือที่ตกอยู่ในสภาวะอันตราย แต่ยังคงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ซึ่งรวมถึงระบบนิเวศอันเป็นแหล่งรวมความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์ที่ทั่วโลกให้ความสนใจด้วย

ในการพิจารณาขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลก ยังได้คำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ที่สำคัญอีก ๒ ประการ ได้แก่

๑. มีความเป็นของแท้ดั้งเดิม คือได้ผ่านการพิจารณาตรวจสอบ และทดสอบแล้วว่าแหล่งมรดกโลกนั้นๆ เป็นของแท้ดั้งเดิม
ทั้งในด้านวัสดุ รูปแบบ เทคนิคในการก่อสร้างรวมถึงตำแหน่งที่ตั้ง เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๒. มีการจัดการที่เหมาะสมและเพียงพอ คือแหล่งมรดกโลกนั้น ๆ จะต้องมีแผนการบริหารจัดการ และดำเนินการตามแผนนี้
อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นหลักประกันว่าแหล่งมรดกโลกนั้นๆ เมื่อได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนแล้ว จะได้รับการดูแลรักษาให้คงอยู่ในสภาพที่ดีและเหมาะสมตลอดไป
http://www.thaiwhic.go.th/convention.aspx

ประกาศขึ้นทะเบียน มรดกโลก

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดก จากการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๔ โดยมีคุณสมบัติการเป็นมรดกโลกตรงตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(iii) เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงหลักฐานของวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันหรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ ๑,๘๑๐ ไร่ ตั้งอยู่ภายในเกาะเมืองอยุธยา เขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศเหนือตามถนนสายเอเชีย ระยะทางประมาณ ๗๕ กิโลเมตร ลักษณะของเกาะเมืองอยุธยาเป็นไปตามสภาพของแม่น้ำที่กัดเซาะแผ่นดินมีรูปร่างไม่แน่นอน บางครั้งมีผู้สันนิษฐานว่า มีลักษณะคล้ายน้ำเต้า

กรมศิลปากร ได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานพระนครศรีอยุธยา ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๓ ตอนที่ ๑๐๒ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ พื้นที่ ๑,๘๑๐ ไร่ และในปี พุทธศักราช ๒๕๔๐ กรมศิลปากรได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานพระนครศรีอยุธยาเพิ่มเติม ซึ่งครอบคลุมเกาะเมืองอยุธยาและพื้นที่รอบนอกเกาะเมืองทุกด้านที่ปรากฏหลักฐานด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่
ที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพ

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ที่ เกาะเมือง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรี-อยุธยา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ๗๖ กิโลเมตร

ตัวเกาะเมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางของกรุงศรีอยุธยาในอดีต ถูกล้อมรอบด้วยแม่น้ำสำคัญ ๓ สายคือ แม่น้ำลพบุรีด้านทิศเหนือ แม่น้ำป่าสักด้านทิศตะวันออก และแม่น้ำเจ้าพระยาด้าน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทิศตะวันตกและทิศใต้ ทำให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเกษตรกรรมอันเป็นพื้นฐานของการตั้งถิ่นฐาน เป็นชุมทางคมนาคมที่เอื้อต่อการค้าทั้งภายในและภายนอก ทำให้กรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการค้าที่มีความสำคัญของภูมิภาคเอเชียและของโลก ในระหว่างพุทธ-ศตวรรษที่ ๒๐ - ๒๓

กรมศิลปากร ได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานพระนครศรีอยุธยา ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๓ ตอนที่ ๑๐๒ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ พื้นที่ ๑,๘๑๐ ไร่ และในปี พุทธศักราช ๒๕๔๐ กรมศิลปากรได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานพระนครศรีอยุธยาเพิ่มเติม ซึ่งครอบคลุมเกาะเมืองอยุธยาและพื้นที่รอบนอกเกาะเมืองทุกด้านที่ปรากฏหลักฐานด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี รวมพื้นที่โบราณสถานประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่

ประวัติศาสตร์ โบราณคดี

ก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา พื้นที่ประเทศไทยยังแบ่งออกเป็นเมืองใหญ่เมืองน้อย ซึ่งต่างก็มีอิสระในการปกครอง เช่น ทางภาคเหนือมีอาณาจักรล้านนาและอาณาจักรสุโขทัย ทางภาคใต้มีเมืองนครศรีธรรมราช ส่วนทางภาคอีสานและภาคกลางก็มีอิทธิพลเขมรแพร่หลายอยู่ก่อน โดยมีศูนย์กลางสำคัญอยู่ที่เมืองลพบุรี

เชื่อกันว่าบริเวณเมืองอยุธยาเคยเป็นที่ตั้งของ “เมืองอโยธยา” ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านของลพบุรีมาก่อน โดยมีหลักฐานพระราชพงศาวดารกล่าวถึงการสร้างพระเจ้าพนัญเชิง เมื่อพุทธศักราช ๑๘๖๗ แสดงให้เห็นว่าขณะนั้นชุมชนอโยธยามีขนาดใหญ่ และมีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงแล้ว

เมื่ออิทธิพลเขมรเริ่มเสื่อมลงตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นมา เมืองที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองต่างตั้งตัวเป็นอิสระ ต่อมาในปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๙ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ หรือพระเจ้าอู่ทอง ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นศูนย์กลางทางการเมืองการปกครองในบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง โดยรวบรวมเมืองที่มีความสัมพันธ์กันทางด้านเครือญาติเข้าด้วยกันอาทิ เมืองลพบุรี เมืองสุพรรณบุรี และเมืองสรรค์บุรี เป็นต้น

ในระยะแรกนั้นพระเจ้าอู่ทอง ทรงประทับอยู่ที่ “เวียงเหล็ก” นอกเกาะเมืองด้านทิศใต้ ซึ่งเป็นพระราชวังเดิมที่พระองค์ได้อุทิศพื้นที่วังให้เป็นวัดพุทไธศวรรย์ โดยย้ายมาประทับที่ “หนองโสน” ภายในเกาะเมือง ซึ่งเชื่อกันว่าคือ “บึงพระราม” อันเป็นตำบลที่พระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาและสร้างพระราชวังในบริเวณนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดีพื้นที่โดยรอบเกาะเมืองทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันออก (อโยธยา) และทิศใต้ ปรากฏร่องรอยของชุมชนโบราณที่มีหลักฐานการตั้งถิ่นฐานและสร้างศาสนสถานมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นและสืบเนื่องมาถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย

สมัยอยุธยาตอนต้น

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ หรือพระเจ้าอู่ทอง (พุทธศักราช ๑๘๙๓ – ๑๙๑๒) ปฐมกษัตริย์ ผู้ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเมื่อปีพุทธศักราช ๑๘๙๓ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ตัวเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาอันเป็นที่ตั้งของพระราชวัง พระอาราม และสถานที่สำคัญของเมือง รวมทั้งเป็นที่ตั้งของบ้านเรือนราษฎรในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยการรวบรวมเมืองที่มีความสัมพันธ์ทางด้านเครือญาติเข้าด้วยกัน ทรงขยายขอบเขตทางการเมืองไปยังเมืองต่าง ๆ และทรงวางรากฐานทางด้านการปกครองโดยพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจสูงสุดอยู่ที่เมืองหลวง ส่วนเมืองลูกหลวงต่างๆ จะมีการแต่งตั้งเจ้าเมืองไปปกครองในลักษณะเครือญาติ

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พุทธศักราช ๑๙๙๑ – ๒๐๓๑) ทรงรวบรวมบรรดาหัวเมืองสำคัญ ที่แต่เดิมอยู่ในการปกครองของสุโขทัย ให้มาอยู่ในการปกครองของอยุธยาได้ และมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองครั้งสำคัญ อันเป็นรากฐานการปกครองใหม่ซึ่งถูกใช้เป็นรากฐานการปกครองในระยะต่อๆ มา

สมัยอยุธยาตอนกลาง

สมเด็จพระมหินทราธิราช (พุทธศักราช ๒๑๑๑ - ๒๑๑๒) ในสมัยนี้กรุงศรีอยุธยาได้แพ้สงครามแก่พม่าเป็นครั้งแรกในปี พุทธศักราช ๒๑๑๒ และตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าเป็นระยะเวลา ๑๕ ปี

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พุทธศักราช ๒๑๓๓ – ๒๑๔๘) ทรงเป็นกษัตริย์นักรบที่สามารถกอบกู้อิสรภาพของกรุงศรีอยุธยาคืนจากพม่าได้ในปีพุทธศักราช ๒๑๒๗ ชัยชนะจากสงครามครั้งนี้ ส่งผลให้เกิดความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยทางการเมืองแก่กรุงศรีอยุธยาในรัชกาลต่อ ๆ มา

สมัยอยุธยาตอนปลาย

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พุทธศักราช ๒๑๙๙ – ๒๒๓๑) ทรงเจริญสัมพันธไมตรีกับชาวต่างชาติที่เข้ามากรุงศรีอยุธยาเพื่อประโยชน์ทางการค้า ศาสนา และการเมือง ทำให้ได้รับเอาวิทยาการสมัยใหม่จากชาวต่างชาติเข้ามาใช้ ที่สำคัญได้แก่ รูปแบบและเทคนิคในการก่อสร้างงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ซึ่งเห็นได้จากสถาปัตยกรรมทรงตึกสมัยอยุธยาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และลพบุรี

สมเด็จพระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ หรือ พระเจ้าเอกทัศ (พุทธศักราช ๒๓๐๑ - ๒๓๑๐) เป็นพระมหากษัตริย์องค์สุดท้ายที่ปกครองกรุงศรีอยุธยา เพราะในรัชกาลนี้ต้องเสียกรุงให้แก่พม่าเป็นครั้งที่ ๒ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๑๐ ซึ่งส่งผลให้อยุธยาต้องล่มสลายในที่สุด

สังคมและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา

กรุงศรีอยุธยาดำรงความเป็นราชธานีอันยิ่งใหญ่สืบเนื่องมารวมระยะเวลา ๔๑๗ ปี (พุทธศักราช ๑๘๙๓ – ๒๓๑๐) มีพระมหากษัตริย์ปกครองสืบต่อมาทั้งสิ้น ๓๓ พระองค์ จาก ๕ ราชวงศ์ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวกรุงศรีอยุธยา จัดได้ว่าเป็นราชธานีที่เจริญรุ่งเรืองที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ สิ่งที่ยืนยันได้คือ เอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้งของชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งต่างก็สะท้อนให้เห็นได้ถึงอารยธรรมและความเจริญรุ่งเรือง รวมทั้งพัฒนาการต่าง ๆ ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจการค้า การทูต การศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

ด้านการปกครอง

กรุงศรีอยุธยาปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองแผ่นดิน ทรงปกครองด้วยทศพิธราชธรรม ทรงมอบหมายให้พระบรมวงศานุวงศ์และขุนนางปกครองดูแลเมืองลูกหลวงหลานหลวงต่างพระเนตรพระกรรณ ส่วนเมืองประเทศราชมีเจ้านายในราชวงศ์เก่าปกครองขึ้นตรงต่อเมืองราชธานีกรุงศรีอยุธยา

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พุทธศักราช ๑๙๙๑ – ๒๐๓๑) ทรงปฏิรูปการปกครอง ลดทอนอำนาจหัวเมือง ทรงแยกการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายทหารมีสมุหพระกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบ และฝ่ายพลเรือนมีสมุหนายกเป็นผู้รับผิดชอบ ในฝ่ายพลเรือนนั้นยังแบ่งออกเป็น ๔ กรมหรือจตุสดมภ์ ได้แก่ กรมเวียงหรือนครบาลทำหน้าที่ปกครองดูแลบ้านเมือง กรมวังหรือธรรมาธิกรณ์ทำหน้าที่ดูแลกิจการพระราชวัง กรมคลังหรือโกษาธิบดีทำหน้าที่ดูแลด้านการค้าและการต่างประเทศ กรมนาหรือเกษตราธิการทำหน้าที่ดูแลเรื่องเกษตรกรรม ซึ่งรูปแบบการปกครองนี้ใช้สืบต่อมาตลอดสมัยอยุธยา

ด้านสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระบบสังคมอยุธยาเป็นแบบชนชั้น คือ มีชนชั้นสูงหรือมูลนาย ประกอบด้วย พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงมีพระราชอำนาจสูงสุดในฐานะองค์พระประมุข ทรงเป็นเจ้าชีวิตและเจ้าแผ่นดิน ระดับรองลงมา คือ พระบรมวงศานุวงศ์ เจ้าเมือง และขุนนาง และชนชั้นล่างคือไพร่และทาส

ไพร่ คือ พลเมืองสามัญ เป็นคนส่วนใหญ่ของสังคมซึ่งกฎหมายกำหนดให้ไพร่ต้องสังกัดมูลนาย เป็นระบบควบคุมกำลังคนของทางราชการ ไพร่ต้องถูกเกณฑ์แรงงานไปทำราชการให้หลวงปีละ ๖ เดือน แต่หากไพร่คนใดไม่ต้องการจะถูกเกณฑ์แรงงานจะต้องจ่ายเงินหรือสิ่งของเพื่อทดแทนแรงงานเรียกว่า “ส่วย” แรงงานไพร่จะไม่มีเงินเดือนเป็นค่าตอบแทน แต่สิ่งที่ไพร่จะได้รับคือการปกป้องคุ้มครองจากมูลนายที่ตนสังกัด

ส่วน ทาส คือ แรงงานของมูลนายตลอดชีวิต อันสืบเนื่องมาจากเหตุผลทางด้านสงคราม ด้านเศรษฐกิจ หรือการสืบสายโลหิต ทาสนั้นจะถูกเลี้ยงดูโดยมูลนายไปตลอดชีวิต

ด้านเศรษฐกิจและการค้า

อาชีพหลักของชาวอยุธยาคือ การเกษตรกรรม โดยมีข้าวเป็นผลผลิตที่สำคัญ สามารถผลิตได้มากเพียงพอสำหรับพลเมืองของประเทศ และยังเป็นสินค้าสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งไปค้ายังต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีสินค้าส่งออกที่สำคัญอื่น ๆ อีกได้แก่ ผลิตผลทางการเกษตร เครื่องสังคโลก และของป่า เช่น งาช้าง หนังสัตว์ ไม้ เครื่องเทศ และแร่ธาตุต่าง ๆ เป็นต้น

อยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ มีรายได้จากการค้า ทั้งจากการส่งสำเภาไปค้าขายกับต่างประเทศ และจากการเป็นพ่อค้าคนกลาง โดยราชสำนักตั้งพระคลังสินค้าขึ้นมาผูกขาดสินค้าสำคัญซึ่งพ่อค้าต่างชาติจะต้องซื้อขายกับราชสำนักเท่านั้น

การค้าขายกับต่างประเทศขึ้นกับกรมคลังมีออกญาศรีธรรมราชเป็นผู้ควบคุมดูแล ในระยะแรกนั้นแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ กรมท่าขวาสังกัดออกพระจุฬาราชมนตรี ขุนนางแขกซึ่งดูแลการค้ากับโลกตะวันตก ส่วนกรมท่าซ้ายสังกัดพระยาโชดึกราชเศรษฐี ขุนนางจีนซึ่งดูแลการค้ากับโลกตะวันออก ต่อมาในสมัยอยุธยาตอนปลายเมื่อมีชาวยุโรปเข้ามาติดต่อค้าขายมากขึ้นจึงเกิดมีกรมท่ากลางขึ้นมาอีกกรมหนึ่ง มีขุนนางฝรั่งเป็นผู้ดูแล

ด้านการค้าภายในมีย่านการค้าและตลาดน้อยใหญ่ตั้งอยู่ทั้งในเมืองและนอกเมือง ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้า ตลาดในอยุธยามี ๒ ประเภท คือ ตลาดน้ำขนาดใหญ่มีอยู่ ๔ แห่ง และตลาดบกอีกราว ๗๒ แห่ง

ด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อยุธยามีการติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศทั้งในเอเชียและยุโรป ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยาและประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ พม่า มอญ เขมร ลาว ญวน และมลายู ส่วนมากเกี่ยวข้องกันทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการค้า ในฐานะบ้านพี่เมืองน้อง เครือญาติ หรือเมืองประเทศราช ซึ่งบ้างครั้งก็เกิดสงครามแย่งชิงความเป็นใหญ่เหนือแผ่นดินของกันและกัน โดยมีพม่าเป็นคู่สงครามที่สำคัญของอยุธยามาโดยตลอด

ความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชียอื่น ๆ เช่น จีน ญี่ปุ่น อินเดีย และเปอร์เซีย มักเกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรมและการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนและชาวเปอร์เซีย ได้เข้ามารับราชการในกรมคลังดูแลเรื่องการค้าขายกับต่างประเทศให้ราชสำนักอยุธยา

สำหรับประเทศทางยุโรปนั้น อยุธยาติดต่อกับโปรตุเกสเป็นชาติแรกในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ ราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๒๑ หลังจากนั้นก็มีชาวตะวันตกชาติอื่นตามเข้ามาได้แก่ สเปน ฮอลันดา อังกฤษ และฝรั่งเศส เป็นต้น การเข้ามาของชาวตะวันตกมีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้าและการเผยแผ่ศาสนาคริสต์ แต่บางครั้งก็กระทบต่ออธิปไตยของอยุธยาบ้าง พระมหากษัตริย์อยุธยาจึงทรงระมัดระวังในการดำเนินนโยบายทางด้านการต่างประเทศ และทรงผูกมิตรกับทุกชาติเพื่อให้มีการคานอำนาจซึ่งกันและกัน

นอกจากผลดีด้านเศรษฐกิจแล้ว การติดต่อกับประเทศตะวันตกทำให้อยุธยาได้เรียนรู้วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่นทางด้านการทหาร การสร้างป้อมและกำแพงเมือง การใช้ปืน ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ การประปา การจัดสวน และการก่อสร้างแบบยุโรป โดยชาวตะวันตกบางกลุ่มได้เข้ามารับราชการในราชสำนักอยุธยาด้วย

ด้านศาสนา

ศาสนาของชาวอยุธยา คือ พุทธศาสนาแบบหินยาน แต่ศาสนาฮินดู อิสลาม และคริสต์ก็ยังมีอยู่ด้วยเช่นกัน พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์พระศาสนา พระองค์ทรงอนุญาตให้มีการเผยแพร่ลัทธิศาสนาในแผ่นดินของพระองค์ รวมทั้งทรงให้อิสระต่อประชาชนชาวอยุธยาในการเลือกนับถือศาสนาด้วย

ในสมัยอยุธยามีวัดในพุทธศาสนากว่า ๕๐๐ แห่ง ที่สร้างขึ้นโดยพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ ขุนนาง พ่อค้า รวมทั้งประชนทั่วไป วัดนอกจากจะเป็นที่ประกอบศาสนกิจของพุทธศาสนิกชนแล้ว ยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา และศิลปวิทยาการทุกแขนงไม่ว่าจะเป็นด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม ประณีตศิลป์ และวิจิตรศิลป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้านศิลปกรรม

ในสมัยอยุธยาตอนต้น (พุทธศตวรรษที่ ๑๙ – ๒๐) ได้รับอิทธิพลจากศิลปะลพบุรี หรือศิลปะเขมรที่เคยเจริญรุ่งเรืองมาก่อน ในสมัยนี้จึงนิยมสร้างเจดีย์ทรงปรางค์เป็นประธานของวัด และนิยมสร้างพระพุทธรูปด้วยหินทรายและสำริด ด้านจิตรกรรมนิยมเขียนเรื่องพระอดีตพุทธ พุทธประวัติ และทศชาดก ภาพแต่ละตอนนิยมเขียนอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมเรียงเรื่องตามแนวนอน ใช้สีดำ สีขาว สีแดง และสีเหลืองดิน ที่เรียกว่า เอกรงค์ เป็นหลัก

สมัยอยุธยาตอนกลาง (พุทธศตวรรษที่ ๒๑ – ๒๒) นิยมสร้างเจดีย์ทรงระฆังเป็นประธานของวัด ส่วนงานประติมากรรมนั้นพระพุทธรูปสำริดและปูนปั้นเริ่มได้รับความนิยมยิ่งกว่าหินทราย ด้านจิตรกรรมยังนิยมเขียนเรื่องพุทธ-ประวัติและพบว่าเรื่องอดีตพุทธนิยมเขียนแทนด้วยรูปเจดีย์ โดยมีเทวดาถวายสักการะ ส่วนสีที่ใช้นั้นมีเพิ่มมากขึ้นกว่าระยะแรกคือ สีเขียว และสีชมพู มีการตัดเส้นเพื่อเน้นความสำคัญของตัวภาพ

สมัยอยุธยาตอนปลาย (พุทธศตวรรรษที่ ๒๒ – ๒๓) เจดีย์ย่อมุมมีวิวัฒนาการถึงที่สุดและนิยมก่อสร้างกันมากกว่าเจดีย์ทรงปรางค์และทรงระฆัง ด้านงานประติมากรรมนิยมสร้างพระพุทธรูปด้วยปูนปั้นและสำริด และนิยมสร้างพระพุทธ-รูปทรงเครื่อง ทางด้านจิตรกรรม เรื่องอดีตพุทธเจ้ายังเขียนอยู่แต่มีขนาดเล็ก เรื่องทศชาติกลับมีความสำคัญมากกว่า และภาพพุทธประวัตินิยมตอนมารผจญ ส่วนเทคนิคการเขียนภาพนิยมแบ่งด้วยเส้นสินเทา และสีที่ใช้นั้น ใช้เหมือนกับสมัยที่ผ่านมาแต่จะเขียนได้สดใสยิ่งกว่า

โบราณสถานที่สำคัญ

รายชื่อโบราณสถาน ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแผนแม่บทอุทยานประวัติพระนครศรีอยุธยา และจากเจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ และอื่นๆ อีก เช่น ผังบริเวณภายในเขตอุทยานฯ ผังรายโบราณสถาน และรายชื่อแหล่งโบราณสถาน และได้จากการสำรวจมีแหล่งโบราณสถานทั้งหมด ๓๕๙ แหล่ง สามารถแบ่งได้ ๗ กลุ่ม ดังนี้คือ โบราณสถานพื้นที่นอกเกาะเมืองด้านเหนือ โบราณสถานพื้นที่นอกเกาะเมืองด้านตะวันตก โบราณสถานพื้นที่นอกเกาะเมืองด้านตะวันออก โบราณสถานพื้นที่นอกเกาะเมืองด้านใต้ โบราณสถานพื้นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โบราณ-สถานพื้นที่ในเกาะเมืองนอกเขตอุทยานประวัติศาสตร์ และโบราณสถานพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์

เขต ๑ พื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พระราชวังโบราณ

เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา แต่เดิมตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ ต่อมาในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ พุทธศักราช ๑๙๙๑ โปรดฯให้ย้ายพระราชวังขึ้นไปสร้างใหม่ทางเหนือริมแม่น้ำลพบุรี และอุทิศพระราชวังเดิมให้เป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์สำหรับประกอบพระราชพิธีต่างๆ ของพระมหากษัตริย์ มีลักษณะแผนผังแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ เขตพระราชฐานชั้นนอก เขตพระราชฐานชั้นกลาง และเขตพระราชฐานชั้นใน ประกอบด้วยพระที่นั่งต่างๆ ได้แก่ พระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท พระที่นั่งวิหารสมเด็จ พระที่นั่งจักรวรรดิ-ไพชยนต์ พระที่นั่งบรรยงรัตนาสน์ พระที่นั่งตรีมุข และพระที่นั่งทรงปืน เป็นต้น

วัดพระศรีสรรเพชญ์

เดิมเป็นพระราชวังซึ่งพระเจ้าอู่ทองทรงสร้าง ต่อมาสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ทรงอุทิศให้เป็นวัดสำหรับประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ เมื่อปี พุทธศักราช ๑๙๙๑ ภายในวัดประกอบด้วยเจดีย์บรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถและสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๓ และพระวิหารพระศรีสรรเพชญ์ ที่สร้างขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ เมื่อปี พุทธศักราช ๒๐๓๕ และพุทธศักราช ๒๐๔๒ ตามลำดับ โดยภายในพระวิหารหลวงจะประดิษฐาน “พระศรีสรรเพชญ์” ซึ่งพระองค์โปรดให้หล่อขึ้นในปี พุทธศักราช ๒๐๔๓ ส่วนพระเจดีย์อีกองค์หนึ่งนั้นได้รับการสร้างขึ้นในสมัยพระบรมราชาธิราชที่ ๔ เพื่อบรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ พระราชบิดา

วัดมหาธาตุ

เป็นวัดที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ โปรดฯให้สถาปนาขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช ๑๙๑๗ แต่มาแล้วเสร็จในสมัยสมเด็จพระราเมศวร มีปรางค์ประธานเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ต่อมาในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมปรางค์ประธานได้พังทลายลงมา และได้รับการปฏิสังขรณ์ในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง กระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรางค์ประธานได้พังทลายลงมาอีกครั้งดังปรากฏสภาพในปัจจุบัน

วัดราชบูรณะ

เป็นวัดที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ (เจ้าสามพระยา) โปรดฯให้สถาปนาขึ้นในปี พุทธศักราช ๑๙๖๗ บริเวณที่ถวายพระเพลิงพระศพเจ้าอ้ายพระยาและเจ้ายี่พระยา พระเชษฐา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของพระองค์ซึ่งสิ้นพระชนม์เนื่องจากการรบแย่งชิงราชสมบัติ ภายในวัดประกอบด้วยปรางค์ประธานซึ่งล้อมรอบด้วยระเบียงคด มีพระวิหารตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ส่วนพระอุโบสถตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ภายในกรุปรางค์มีภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยาตอนต้น และเป็นที่บรรจุเครื่องราชูปโภคซึ่งทำด้วยทองคำ พระพิมพ์ และของมีค่าอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก

วัดพระราม

ตั้งอยู่ใกล้กับหนองโสนหรือบึงพระราม เป็นวัดที่สมเด็จพระราเมศวรโปรดฯ ให้สถาปนาขึ้นบริเวณที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ในปี พุทธศักราช ๑๙๑๒ ต่อมาได้รับการปฏิสังขรณ์ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถและสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ภายในวัดประกอบด้วยปรางค์ประธานขนาดใหญ่ มีปรางค์ขนาดเล็ก ๒ องค์ขนาบอยู่ทางทิศเหนือ – ใต้ และมีเจดีย์ประจำมุมทั้งสี่ด้วย

วิหารพระมงคลบพิตร

พระมงคลบพิตรเป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ปางมารวิชัย หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์และลงรักปิดทอง สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยอยุธยาตอนต้น เพราะมีลักษณะศิลปะอู่ทองผสมกับศิลปะสุโขทัย แต่เดิมประดิษฐานอยู่กลางแจ้งด้านทิศตะวันออกนอกพระราชวังหลวง ถึงสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม พุทธศักราช ๒๑๕๓ โปรดฯ ให้ชะลอมาไว้ทางด้านตะวันตกและสร้างมณฑปครอบองค์พระ จนถึง พุทธศักราช ๒๒๘๕ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจึงโปรดให้ปฏิสังขรณ์โดยเปลี่ยนหลังคาซึ่งเป็นมณฑปมาเป็นวิหาร

เขต ๒ พื้นที่เกาะเมืองนอกเขตอุทยานประวัติศาสตร์

พระราชวังจันทรเกษม

หรือวังหน้าสมัยอยุธยา อยู่ริมแม่น้ำป่าสักบริเวณลำคูขื่อหน้า สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชโปรดฯให้สร้างขึ้นราว พุทธศักราช ๒๑๒๐ เพื่อให้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในขณะที่พระองค์ยังเป็นพระยุพราชครองเมืองพิษณุโลก และได้ใช้เป็นที่ประทับของกรมพระราชวังบวรสถานมงคลองค์ต่อมาตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยา จนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ ปี พุทธศักราช ๒๓๑๐ จึงถูกไฟไหม้หมด ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้ซ่อมแซมฟื้นฟูโดยการสร้างพระราชวังใหม่ซ้อนทับบนรากฐานเดิม ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างสำคัญ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้แก่ พลับพลาจตุรมุข พระที่นั่งพิมานรัตยา และพระที่นั่งพิสัยศัลยลักษณ์ ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ทำการอนุรักษ์และปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จันทรเกษม

วัดสุวรรณดาราราม

เป็นวัดสำคัญประจำราชวงศ์จักรี สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกแห่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งแต่เดิมชื่อ ทองดี เป็นผู้สร้างและให้ชื่อว่า “วัดทอง” ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ขึ้นครองราชย์เป็นรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์แล้ว จึงโปรดฯ ให้เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “วัดสุวรรณดาราราม” ภายในวัดมีพระอุโบสถและพระวิหารตั้งอยู่คู่กัน ภายในพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

เขต ๓ พื้นที่นอกเกาะเมืองด้านทิศตะวันออก

วัดพนัญเชิง

พงศาวดารเหนือระบุว่าเป็นวัดที่พระเจ้าสายน้ำผึ้งเป็นผู้สร้าง และพระราชทานนามว่า “วัดพระเจ้าพระนางเชิง” มีพระเจ้าพนัญเชิง ซึ่งสร้างขึ้นใน ปี พุทธศักราช ๑๘๖๗ ก่อนสถาปนากรุงศรีอยุธยา ๒๖ ปี เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย สูง ๑๙ เมตร เป็นพระประธานภายในพระวิหาร ต่อมาในปี พุทธศักราช ๒๓๙๗ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้ปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งองค์ แล้วพระราชทานนามใหม่ว่า “พระพุทธไตรรัตนายก” ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “หลวงพ่อโต”

วัดใหญ่ชัยมงคล

เป็นวัดที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) โปรดฯให้สร้างขึ้นที่บริเวณที่ปลงพระศพเจ้าแก้วเจ้าไทย ซึ่งสิ้นชีพตักษัยด้วยอหิวาตกโรค เมื่อปี พุทธศักราช ๑๙๐๐ เพื่อให้เป็นสำนักสงฆ์คณะป่าแก้ว ซึ่งปฏิบัติทางวิปัสสนาธุระ และยังเป็นที่จำพรรษาของสมเด็จพระสังฆราชฝ่ายขวาหรือฝ่ายอรัญวาสี ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้กระทำยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชา จึงโปรดให้สร้าง พระเจดีย์ไว้เป็นที่ระลึก ขนานนามว่า “พระเจดีย์ชัยมงคล” เป็นเจดีย์ประธานทรงกลมขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณ มีระเบียงคดล้อมรอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัดมเหยงคณ์

ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาระบุว่า เป็นวัดที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ โปรดฯให้สร้างขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช ๑๙๘๑ และได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระในปีพุทธศักราช ๒๒๕๒ – ๒๒๕๖ ภายในวัดประกอบด้วยเจดีย์ประธานทรงระฆังบนฐานประทักษิณซึ่งประดับด้วยประติมากรรมรูปช้างรอบฐาน ส่วนชื่อวัดมเหยงคณ์สันนิษฐานว่าตั้งชื่อตามมหิยังคณะในลังกาทวีป

หมู่บ้านญี่ปุ่น

ชาวญี่ปุ่นได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในกรุงศรีอยุธยา เพื่อเข้ามาทำการติดต่อค้าขายและเป็นทหารรับจ้าง พระมหากษัตริย์ไทยได้พระราชทานที่ดินและจ้างชาวญี่ปุ่นเพื่อทำสงครามและต่อต้านการกบฏ ชุมชนญี่ปุ่นซึ่งต่อมากลายเป็นชุมชนเลือดผสม จึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเมืองอยุธยา ปัจจุบันสมาคมไทย – ญี่ปุ่น ได้สร้างอาคารจัดแสดงขึ้นบนบริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้านญี่ปุ่นเดิม เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นอนุสรณ์สถานระหว่างไทยและญี่ปุ่น

หมู่บ้านฮอลันดา

ตั้งอยู่ในเขตตำบลคลองสวนพลูปัจจุบันเป็นที่ตั้งของอู่ต่อเรือขนาดใหญ่ ภายในปรากฏซากของโบราณสถาน ได้แก่แผ่นป้ายบอกบริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้าน บ่อน้ำก่อด้วยอิฐ และซากอิฐซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของอาคารคลังสินค้าฮอลันดาหรือที่เรียกกันในสมัยอยุธยาว่า วิลันดา เป็นชาวต่างประเทศที่เข้ามาติดต่อและมีความสัมพันธ์กับกรุงศรีอยุธยาในด้านการค้าต่อจากชาวโปรตุเกสและสเปน โดยมีบริษัทอีสอินเดียตะวันออกของฮอลันดา ซึ่งตั้งขึ้นในปี พุทธศักราช ๒๑๔๔ เป็นตัวแทนและจัดการติดต่อทางด้านการค้าอยู่ในกรุงศรีอยุธยา

เขต ๔ พื้นที่นอกเกาะเมืองด้านทิศตะวันตก

วัดไชยวัฒนาราม

เป็นวัดที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดฯให้สร้างขึ้นในบริเวณนิวาสสถานของพระราชชนนี ในปีพุทธศักราช ๒๑๗๓ เพื่ออุทิศถวายพระราชชนนีและเป็นอนุสรณ์แสดงชัยชนะที่มีต่อเขมรจึงได้สร้างโดยจำลองแบบปราสาทนครวัด ซึ่งประกอบด้วยปรางค์ขนาดใหญ่เป็นประธาน มีปรางค์มุมตั้งอยู่บนฐานไพทีเดียวกัน ล้อมรอบด้วยระเบียงคดซึ่งมีเมรุตั้งประจำอยู่ทุกทิศ แสดงให้เห็นถึงคติเรื่องการจำลองจักรวาลในพุทธศาสนา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัดวรเชษฐาราม

สันนิษฐานว่าเป็นวัดที่สมเด็จพระเอกาทศรถสร้างขึ้น เพื่อบรรจุอัฐิของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จากคำให้การชาวกรุงเก่าระบุว่าวัดวรเชษฐ์นี้ เคยเป็นที่ตั้งค่ายรอบกรุงของพม่าทางด้านตะวันตกเรียกว่า “ค่ายวัดวรเชษฐ์ ค่ายบ้านป้อม” ภายในวัดประกอบด้วยปรางค์เป็นประธานของวัด มีพระอุโบสถตั้งอยู่ทางด้านหลังปรางค์ ส่วนวิหารตั้งเยื้องออกไปทางทิศใต้

เขต ๕ พื้นที่นอกเกาะเมืองด้านทิศเหนือ

วัดภูเขาทอง

ปรากฏในพระราชพงศาวดารว่า สมเด็จพระราเมศวร โปรดฯ ให้สร้างวัดนี้ขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๑๙๓๐ ครั้งถึง พุทธศักราช ๒๑๑๒ พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองยกทัพเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยาได้ จึงสร้างเจดีย์องค์ใหญ่ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานถึงชัยชนะ ต่อมาถึงสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศโปรดฯ ให้บูรณะปฏิสังขรณ์องค์พระเจดีย์และพระอารามทั้งหมดในปีพุทธศักราช ๒๒๘๘ โดยเฉพาะเจดีย์ประธานพระองค์โปรดให้เปลี่ยนเป็นทรงเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ดังนั้นฝีมืออย่างพม่าเดิมจึงเหลือเพียงฐานประทักษิณเท่านั้น

วัดหน้าพระเมรุ

ตามตำนานกล่าวว่าพระองค์อินทร์ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ ทรงสร้างขึ้นเมื่อ พุทธศักราช ๒๐๔๗ พระราชทานนามว่า “วัดพระเมรุราชิการาม” ต่อมาเรียกวันภายหลังว่า “วัดหน้าพระเมรุ” สันนิษฐานว่าสร้างตรงที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระราชาพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง ภายในวัดประกอบด้วยพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ปางมารวิชัย มีพระนามว่า “พระพุทธนิมิตรวิชิตมารโมลีศรีสรรเพชญ์บรมไตรโลกนาถ”

เพนียดคล้องช้าง

เป็นสถานที่ที่ใช้ในการคล้องช้างป่า แต่เดิมเคยมีเพนียดตั้งอยู่ที่วัดซองด้านเหนือของพระราชวังจันทรเกษม ถึงแผ่นดินสมเด็จพระมหาธรรมราชา พุทธศักราช ๒๑๒๓ โปรดให้ขยายกำแพงพระนครด้านตะวันออกไปถึงริมแม่น้ำ จึงทรงย้ายเพนียดไปที่ตำบลทะเลหญ้า หรือตำบลสวนพริกในปัจจุบัน หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาปีพุทธศักราช ๒๓๑๐ แล้ว เพนียดคงถูกทิ้งร้างไปจนกระทั่งในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์จึงโปรดฯให้บูรณะเรื่อยมา เช่น ในสมัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบัน

เขต ๖ พื้นที่นอกเกาะเมืองด้านทิศใต้

วัดพุทไธศวรรย์

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำตรงข้ามกับพระนครด้านใต้ ในบริเวณเวียงเหล็กที่พระเจ้าอู่ทอง โปรดฯ ให้สร้างขึ้นในปีพุทธ-ศักราช ๑๘๙๖ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงบริเวณที่พระองค์เคยเสด็จมาประทับอยู่ก่อนสร้างกรุงศรีอยุธยา โบราณสถานสำคัญได้แก่ ปรางค์ประธาน วิหารคด และตำหนักสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ที่ผนังภายในตำหนักมีภาพเขียนสีในสมัยอยุธยาเรื่องทศชาติ และเรื่องสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ไปนมัสการพระพุทธบาทที่ลังกาทวีป

หมู่บ้านโปรตุเกส

ชาวโปรตุเกสได้เข้ามาติดต่อกับกรุงศรีอยุธยาครั้งแรกในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ มีอยู่ด้วยกัน ๓ นิกาย คือ นิกายเยซูอิต นิกายฟรานซิสกัน และนิกายโดมินิกัน ได้สร้างหมู่บ้านอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านใต้ของเกาะเมือง ปัจจุบันบนพื้นที่บริเวณนั้นปรากฏโบราณสถานจำนวน ๓ แห่ง คือ ซานเปาโล ซานโดมิงโก และซานเปโตร โดยโบราณสถานซานเปโตรนั้น เข้าใจว่าเป็นโบสถ์ที่สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมโปรดฯให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นศาสนสถานของชาวโปรตุเกส นับว่าเป็นโบสถ์คริสต์แห่งแรกที่สร้างขึ้นในแผ่นดินไทย

เขต ๗ พื้นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้แล้ว ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปราสาทนครหลวง

อำเภอนครหลวง ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำป่าสัก พระราชพงศาวดารระบุว่า สมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดฯให้ช่างไปถ่ายแบบปราสาทนครหลวงในประเทศกัมพูชามา สร้างไว้เป็นสังเขปเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ เป็นสถานที่ตั้งอยู่ระหว่างทางที่เสด็จไปนมัสการพระพุทธบาทสระบุรี ปราสาทนครหลวงจึงเป็นสถานที่ประทับพักผ่อนพระราชอิริยาบถและเป็นที่พักแรมในระยะทางที่เสด็จไปประพาสเมืองลพบุรีด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัดใหม่ประชุมพล

อำเภอนครหลวง ภายในวัดประกอบด้วย เจดีย์ประธานทรงย่อมุมไม้สิบสองบนฐานสูง ที่นิยมสร้างในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ภายในกรุของเจดีย์ที่ฝาผนังเขียนลวดลายพุ่มข้าวบิณฑ์ และรูปดวงดารา ตามคำบอกเล่ากล่าวว่า วัดแห่งนี้เป็นสถานที่พักแรมของพวกข้าราชบริพารที่ตามเสด็จพระเจ้าทรงธรรมไปนมัสการรอยพระพุทธบาท สระบุรี

วัดชุมพลนิกายาราม

อำเภอบางปะอิน ตั้งอยู่ใกล้กับพระราชวังบางปะอิน เป็นวัดที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดฯให้สร้างขึ้นราว พุทธศักราช ๒๑๗๕ โดยทรงอุทิศบ้านเดิมที่ทรงพระราชสมภพถวายเป็นพุทธบูชา โดยสร้างวัดขึ้นตรงนั้น พระราชทานนามว่า “วัดชุมพลนิกายาราม” ภายในวัดมีเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองปรากฏอยู่ ๒ องค์ และอาคารอื่น ๆ

คุณค่าแห่งความเป็นมรดกโลก

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน ยังคงปรากฏร่องรอยแห่งความเจริญรุ่งเรืองของศิลป-วัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ งดงาม และทรงคุณค่า สะท้อนให้รำลึกถึงภาพความโอ่อ่าสง่างามของปราสาทราชวังวัดวาอาราม ป้อมปราการ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวกรุงศรีอยุธยาในอดีต นครประวัติศาสตร์แห่งนี้เป็นหลักฐานแสดงถึงความชาญฉลาดของชุมชนหนึ่ง นับตั้งแต่การเลือกที่ตั้งชุมชนในบริเวณที่มีแม่น้ำสามสายมาบรรจบกัน เพื่อให้เป็นแหล่งอาหาร และแหล่งเกษตรกรรมอันอุดมสมบูรณ์ พร้อมไปกับเป็นปราการธรรมชาติในการป้องกันข้าศึกศัตรูจากภายนอก นอกจากนั้นผลงานด้านสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ประณีตศิลป์ และวรรณกรรม ยังเป็นประจักษ์พยานแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองสูงสุดของอารยธรรมแห่งชุมชนหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงเวลาระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๙-๒๔ อีกด้วย

หลักฐานแห่งอารยธรรมของชาวกรุงศรีอยุธยาส่งผลให้นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร ได้รับการเชิดชูคุณค่าไว้ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก ในประพุทธศักราช ๒๕๓๔ ด้วยหลักเกณฑ์มาตรฐานข้อที่ ๓ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่งหรือเป็นพยานหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียมประเพณี หรืออารยธรรม ซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่หรืออาจสูญหายไปแล้ว

การบริหารจัดการ

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๘ กรมศิลปากรในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุของชาติ ได้ดำเนินการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมืองอยุธยา และนับจากนั้นเป็นต้นมา การสงวนรักษาและคุ้มครองนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอันยิ่งใหญ่และทรงคุณค่าก็ได้เริ่มขึ้นและดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและโบราณสถานโดยรอบ ได้รับการคุ้มครองตามพระราช-บัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๔ โดยกรมศิลปากรได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ ให้ดำเนินการอนุรักษ์และบริหารจัดการนครประวัติศาสตร์แห่งนี้ ภายใต้แผนงานอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเฉพาะในส่วนของการบูรณะโบราณสถานในขอบเขตพื้นที่ที่กำหนดเท่านั้น แต่หลังจากที่นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ แล้ว กรมศิลปากรได้ปรับปรุงแผนงานอุทยานประวัติศาสตร์ดังกล่าวให้มีขอบเขตการดำเนินงานที่กว้างขวางและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ในรูปของแผนแม่บทนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๖ ภายใต้แผนแม่บทฯ ฉบับนี้ กรมศิลปากรได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็นแผนงานหลัก ๕ แผน ได้แก่

แนวทางการดำเนินงานหลัก ๕ แผน

๑. แผนงานโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน

๒. แผนงานพัฒนาและปรับปรุงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหลัก

๓. แผนงานบูรณะปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์

๔. แผนงานพัฒนาและปรับปรุงชุมชน

๕. แผนงานรื้อย้ายและปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ให้นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ดำรงคุณค่าและเอกลักษณ์อันโดดเด่น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ของโลกได้ตลอดไป

มรดกโลก อยุธยา ในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัจจุบันนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยากำลังมีการขยายตัวทางกายภาพอย่างมาก โดยมีการขยายเมือง เพื่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยต่าง ๆ การสร้างอาคารที่บดบังทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นการทำลายคุณค่าของโบราณสถาน ตลอดจนการพัฒนาของถนนหนทางภายในเขตเมือง เพื่อรองรับการคมนาคมที่นักท่องเที่ยวต่างมาเยี่ยมชมอุทยานประวัติ-ศาสตร์ ทำให้เขตพัฒนาเป็นไปอย่างไร้ทิศทางของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เช่น การสร้างเสาไฟรูปนางหงส์ที่กระจายอยู่โดยทั่วของใจกลางเมืองพระนครศรีอยุธยา ปัญหาของขยะมูลฝอย การสร้างบ้านพักที่อยู่อาศัย บ้านจัดสรร อยู่โดยรอบโบราณสถาน และการถมคูคลองต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้นหากอุทยานประวัติศาสตร์นครศรีอยุธยาไม่ได้รับการเอาในใส่ดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะท้องถิ่นที่ต้องมีความเข้าใจในการพัฒนาเมืองที่เป็นเมืองเก่า ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ จะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย และทำลายคุณค่าของความเป็นเมืองเก่าที่ได้รับการยอมรับเป็นเมืองมรดกโลก ก็อาจจะทำให้เมืองเก่าแห่งนี้ถูกลดถอยความสำคัญในอนาคตได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. พันตรีหญิง ดร. พนมพร พุ่มจันทร์ ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นายอธิ ธนธรรมคุณ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	1 ตุลาคม พ.ศ. 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2546 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการบริหารการตลาด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์